

W.a. 75.

Teol. 4613.

541

CIMELIA

IX. e. 9

* * *
CATECHISM

Kościół powszechny
go/ Nauki do zbawienia po
rzebnieysze/ z dowodow Pi
śmą świętego/ śladna a doślad
ona krótkością z
myślący.

*
J Pastyrom Duchownym do nów
Et Kościelney/ Gospodarom do cwičenja
nia domowego/ y wszelkiego stanu Kzesć
nie Książki bardzo pożyteczne/ to z prze
nowey/ y Regestru ich obaczysz. Te
raz nowo spisane y
wydane.

*
Przez Księdza Hieronima
powodowskiego Kanonika
poznańskiego.

I A N. w XVII.
Ten jest żywot woleczny/ żeby poznał
li ciebie Bóg prawdziwego/ y Kto
goś ty postat Jezu
Chrysta.

I Do Czytelnika.

Widzay to Madrościa zwano
 Od Bacińych pochwalano!
 Rzecz wielka własnymi słowy
 Wyprawić bez zbytniej mowy.
 W toć pogadza pismo święte!
 Z mądrosći niebieskiej wzięte.
 Jz iako ziarno gorczyczne!
 Wypuszcza owoce sliczne.
 Ażorego w tym naśladował!
 Kto te nauki spisował:
 Do krótkości słow na tym sadził!
 Aby rzeczy nie zdwadził.
 Wczonym w pamięć przywodziac
 Prosty trudności uchodziac.
 Tylko ty zbawieniem ciytay!
 O pożytku teńca pytay.

H. P.

Przemowa

Przemowa do Theophila la/ tho iest każdego prawa dziwego Krześcija nina.

M A tho z przyrodzenia
 człowiek każdy: iż we wse
 lakich sprawach y postępo
 wach swoich/nie niepocinie ani wcz
 ni/aż pierwey przez rozumne bacze
 nie one rzecz pozna/y rozsadek o niej
 iakaby była wczynia/zatym dopiero
 wola do wczynienia albo zaniecha
 nia iey przysodzi/y w skutek przywie
 dzie. Oż gdy człowiek co złego y Bład grze
 sobie szkodliwego wczyni/niepocina
 dzi tho z tad/zeby wmyślnie co złego
 obrac y wczynić chciał. Ale z tad iż
 złym a niedoskonałym rozsądkiem/
 te rzeczy iako za dobra y pożyteczna
 przedsię bierze/ktora mu wedle pra
 wdy szkodliwa iest. A ten zły rozsą
 dek zaśie / nie z inad roście / iedno z
 niewiedzi

A ij

niewiedzi

4. Przedmowa

niewiadomości / a nie rozważności
takowey / iakiey ona rzecz z przyro-
dzenia swego potrzebuie. Takowy
zły postepet spraw ludzkich / iako w
rzeczach doczesnych szkodliwy jest /
tak wiec w rzeczach dusznych (na
których człowiekowi wszystko nale-
ży) daleko więcej jest omylny y nie-
bezpieczny. Gdyż wedle nauki Zba-
wiciela naszego / nie porym człowiek
kowi / żeby wszystko świat pozyskał /
gdzieby przeytm dusze swoja w niebes-
pieczeństwo zawiodł. A skądżec cho-
po wielkiej części pochodzi / iż teraz
miedzy ludem Krześcijańskim wsze-
laka niepobożność barżey sie zaga-
ża / niżeli miedzy Żydy albo pogā-
ny: przeto iż nieważaia rozumem
od pānā Boga przez wiara oświe-
conym (ktory grzechami zaciemiony
bywa) co na tym należy wystąpić
przeciw Bogu / y zgwalcic na krzyż
poprzysiężony zakon iego / dla mār-
nych a szkodliwych omylnych rzeczy
tego

Mat 16. 2

Kospius
ści Krześcija-
skiej przy-
szyna.

Do Czytelnika 5.

tego świata. A zosie takowa niero-
zważność pochodzi naywięcej z nie-
wiadomości y niewmieszności rzec-
czy do zbawienia należących. Kto
ra w tych naszych krainach / y tych
czasach gdy sie sobie naymiedrzymi
być zdadzac / nie o czym więcej iako
o Wierze gadamy / jest tak wielka /
iż wiele sie miedzy nami tchawowych
Krześcijan nayduie / o takich czyt-
my w Dziejach Apostołskich: ktorzy
bedac pytani od Apostołow s. iestli
z wiara Duch s. przyieli / odpowie-
dzieli / iż ani o tym slychali / aby był
iaki Duch s. Takżec y teraz wiele
jest takowych Krześcijanow / ktorzy
nie tylko żeby nauki zbawienia swe-
mu potrzebne vmiec / albo y rozu-
mieć mieli / ale y o nich tchorych nigdy
nie slychali. Iż ktorych sie piawdzi-
wie ściaga ono z czego niekiedy pā-
wel s. skroffował żydowskięgo naro-
du Krześcijany : iż oni tchorzy po-
winni byli być za Mistrze w nauce
A iij Krzes

niegmicie
ność nie-
tchorych
Krześcija-
now.

Dzie: 19 a

żydo: 5 c.

Przedmowa.

Brześcińskicy / tak iacoby drugich
nauczyć mogli / stali się niewkami al-
bo żaczkami nie doskonałego polara-
mu / ale mleką / iako małe dzietki po-
trzebnymi. Tymczasem sposobem y
teraz stharszy ludzie Brześcińscy
mieliby młodszych wiary nauczać / se-
dni z dobrej woli a miłości Brześci-
ńskicy / drudzy zaśie z powinności /
iako rodzice dzietek / albo smotrowie
krzesnych swoich. A ono częstokroć
sami w rzeczach takowych niemniej
nauki potrzebują. Czym się wielkie
zawiedzenie duszne z obu stron dzie-
je. Gdyż na krzcie świętym za wi-
dać małych dzietek smotrowie Panu
Bogu y Kościołowi przyrzekaia / iż
ia dorozszy zgłuszą : Ktore iednak zgł-
szenie bez nauki y wiadomości być
niemożę / wedle Pawła s. mowiace-
go: Wiara jest z słuchania / a słuchanie
nie przez słowo Boże. Baczac to tes-
dy s. Concilium Trydentskie / wyda-
ło do thego Katechizmu barzo spo-
bny

Gal 6. a
Tim: 2 d

Rzym 10

Do Czytelnika.

7.

bny / wedle ktoregoby pasterze Kto-
rym to należy / owieścić swe rzeczy
tych zbawiennych nauczać mogli.
Ale iż wiele iest y nas ludzi thako-
wych / Ktorey tam tych nauk albo nie
rozumieia / albo choć rozumieiac / te-
dy albo w długim czytaniu ich so-
bie testnia / albo ich drugim ku sna-
dnemu poieciu Krotce podawać nie-
umieia: za czym się ludzie do innych
Katechizimow obledliwych albo po-
deyrzanych wcielają. Thedy z they
przyczyny / ia ku pochrzebie swey y
owieczeń swych spisałem za pomoca
Paiska ten Katechizm / iaki mi się ku
tey rzeczy sposobny być zdał : A roz-
dzieliłem gi na thrzy równe części /
przez pychanie y odpowiedz / aby się
tym snadniej ludowi pospolitemu
w Kościele / y doma czasu pochrzeby
przekładać mogli. Ktorey gdy potym
do wiadomości nihtorych ludzi po-
bożnych y godnych przyśled / zdało
się im to / abych gi ku pospolitemu
pożytku

przyczyna
wydania
tego Kate-
chizmu.

8.

Przedmowa

pożytkowi Kościoła Chrześcijańskiego
go powszechnego wydał/ czego mi
nie odmówił. Choć jednak sobie przy
tym osobiście waruiac / iż iesliby sie
w nim znalazło / co nieopatrzenie na
pisanego/ żeby cho nie żadnemu zle
mu umysłowi/ale nieobaczaniu przy
czytano / a wszystko pod rozsadę Ko
ścioła powszechnego poddano by
ło. Coby też zaśie dusznego pożytku
tę z tad odniósł / aby zemna Pana
Boga z tego chwalił/ iego łascie
y daram co wszystko przyczyna
caiac : a za mnie niegodne
go sługe iego / żeby w
modlitwach swych
Pana Boga pro
sić nie zantes
chował.

X

Porządę

Porządę rozdziału trze
go Katechizmu.

KATECHIZM albo nauka Prothła
Chrześcijańska/ zasadzona iest na
wiadomości trzech Cnot od Boga
wolanych/ Wiary/ Nadzieie/ y miłos
ści Chrześcijańskiej.

Pierwsza część tedy Katechi
smu iest/ o Wierze a o
Nadzieie.

W Jara zamknięta iest w Kre
dzie albo wyznaniu Aposthol
skim y wykładzie tego. Korego sum
ma iest o poznaniu Trojce świętey/
o stworzeniu/ odkupieniu / y wielo
bieniu naszym/ Ekhore sie dzieie spra
wa Ducha s. przez Sakramenty w
Kościele powszechnym.

Wierze zaśie przeciwne iest niedo
wierstwo Pogańskie/ Żydowskie y
Odkiepienie/ albo Kacerkie : Eto
r. go iako duszey škodliwego chronić
sie potrzeba.

B

Nadziee

10. **Summa Rozdz.**

Nadzieia sie pokazuje w modlitwie do Boga.

Gdy po naukach / iaka ma być modlitwa polożony jest paciery y jego wyklad. Zatem pozdrowienie Panny Maryey / obyczaj wzywania swietych / y sposoby niektorych powshednich modlitw Krześcijanſkich.

Wtora część jest o Miłości Krześcijanſkiej.

Thora sie pokazuje w pelnieniu zakonu Bożego. A zakon Boży w sobie zamyla czterzy rzeczy. Bo Pan Bóg iedną rzecz sam rozkazuje / w dnie sieciorgu przykazania swym. Drugie rozkazuje przez zwierzychność Kościoła swego / iako przykazanie Kościelne. Trzecie iako do zbawienia potrzebne zaleca / to jest wyiny miłosierne. A na czwarte iako zbawienie włascniące / w Ewangeliy radzi / iako sa sluby zakonne. O ktorych wszystkich swym porządkem nauci wtora część zamyla.

Katechizmu.

Trzecia część Katechizmu jest o tym co jest Miłości Arzeć

ścijanſkiej przeciwno. Tho jest o Grzechu / y o rozmaitych rozdzielach tego / na grzechy / Piera worodny / Wczynkowe / Powshednie / Smiertelne / Głowne / Duchowi swo / tetemu przeciwne / w Niebo wolące / y cudze. Item o wderowaniu / y lekarstwach przeciw grzechom.

Zatem o Cnotach swietych grzechów przeciwnych. O darych Ducha / sktorych Cnoty swiete i da / y o błogostawienstwach teorymi dostojności swa gloria. Nakoniec o czterech ostatnich rzeczach każdego człowieka / które go ku pelnieniu zakonu

Bożego nawisecy przywieść mogą. Tych rzeczy w osobliwości z Regestr sie na koncu dopytaj.

IC

D II Pierwsza

Pierwsza Część **Katechizmu/ o Wierze y** **o Nadjieciy.**

Pytanie.

1. Ktore są rzeczy każdemu
 Krześcijaninowi nayprostsze
 mu do zbawienia wiedzieć
 potrzebne.

Odpowiedź

Potrzebna mu jest Prośba a proś-
 ba nauka y wiadomość / b. trzech
 Cnot Bożich, ktore wespół z wier-
 nym na kręcie świętym przez Du-
 cha s. wlewane bywają. A te są Wią-
 ra Nadjieci y Miłość Krześcijańska.

2. Czemu te trzy cnoty każde-
 mu do zbawienia są po-
 trzebne.

Dla

Katechizmu. 13.

b. Dla tego/ iż przez łaskę Bożą a
 sprawę Ducha s. prowadzi czło-
 wieka z ciemności a blędow tego
 światła / do oświecenia dusznego/ y
 dostąpienia chwały wieczney.

b
 psalm 12
 Rzym. 8 a
 Eze 36. c
 Judo 1 f

3. Aliaż tho te trzy Cnoty
 święte w nas sprawują?

1. Wiara thā nam wlezuie pānā
 Boga y prawdziwa drogę do niego/
 z ktoreyśmy byli przez grzech pier-
 wozodny wstąpili. c. Nadjieciā zā-
 siecā nas v pewniā / i z obietnice Bo-
 skie łaski Bożej y chwały wieczney/
 nam przez wiare obiecane / choć sie
 nam trudne być zdādza nas pew-
 nie niemina. d. A miłość Krześci-
 ańska/ tā przez Ducha s. zapala sro-
 cā nāsę/ i z Wiarā y Nadjieciā w nas
 pożyteczna bywā/ przez okazowanie
 wśelakich pobożnych/ a nam rosta-
 zanych vczyntow/ przeciw Bogu y
 bliżniemu nāsęmu.

b
 Madr. 1 a
 Jan 12 g
 17 a
 1 Tes 5 1 c
 3700 i. b
 Rzym: 8 c
 3700 6 d

d
 Mat 3. c
 Jan 12 f
 1 Kor 13.
 Eze 36

W III O Wierze

b
 1 Kor 13 d
 1 Tim 1 b
 3700: 10. d

14. Część pierwsza.
O Wierze.

4. Co jest Wiara.

*Mat 3 b b
Gala 3. a
Efe 2 b 5 c
2y do 1 l.*
b. Jest Enocha od Boga przez
Ducha s. stworzono wianą/ przez
która na duszy oświecony bywa ku
mocnemu wierzeniu y nasładowa-
niu tego wszystkich/ co załozon Bo-
ży do zbawienia potrzebnego przez
Płada: c. choć też niewszystkiego
rozumiem ogarnąć może.

*Jan 10 g
1 Kor 2 c 13 c
2 Kor 12 b*
5. Z czego się tedy wiary krot-
ko wczyc mamy

Z Kreda albo wyznania Aposto-
lskiego/ w którym oni roschodząc się
po wszystkich światcie/ Artykuły wi-
ary powstęchney krotko zamknęli.

6. Mowże to wyznanie
Apostolskie.

Wierze w Boga Oycę wszech-
mogącego stworzyciela Nieba y zie-
mie. A w Jezusa Chrystusa syna
jego

Katechizmu.

15.

tego jedynego Pána naszego. Który
się poczał z Duchą s. narodził się z
Máryey dziewice. Umieszczon pod
Pentstem Pilatem/ oświeżowan/ w
męci y pogrzebion. Zstąpił do pie-
ki/ trzeci-go dnia zmartwychwstał
wstąpił na niebiosa/ siedzi na praw-
cy Boga Oycę wszechmogącego.
Z ciałem przyjdzie sędzie żywe y ve-
marle/ Wierze w Ducha s. święty
Kościół powstęchny: świętych ob-
cowanie/ grzechów odpuszczenie/ ciał
zmartwychwstanie. A żywot
wieczny: Amen.

7. Jako się dzieli to Credo y
co w sobie zamykać

Dzieli się na dwanaście Artyku-
łów/ z których pierwszy jest o Bogu
Oycu: Drugich sześć o Synie: a osta-
tnich pięć o Duchu świętym/ o Ko-
ściele/ y o poswieceniu a wcielbie-
niu naszym.

212

16. Część pierwsza
8. A są że trzy Bógowie
iako ie tu mianujesz:

b Nie trzy/ **b.** ale ieden je iest pra
s Moi 6 a wdziwy Bog. Bo the trzy osoby
Zai: 43. **b** Boskie wyzney omienione/ **c.** to iest
44. **a** Ociec/ Syn/ y Duch s. acz sa miedzy
1 Kor 8 b soba rozne y każda z nich iesth praw
c dżiwym Bogiem: **d.** wśakoż wśe
Math: 3 d chmoćność Boska ludzkiemu rozus
17 a mowi nieogarniona to sprawiye iż
Jan 15 d te trzy osoby sa iednym je Bgic
Psalm 66. **b** Ktorego dla tey tajemnice Troycy
d swiata zowiemy.

9. O B O G U Oycu co w
Kredzie wierzymy y
wyznawamy.

b Naprzod wyznawamy go być **b.**
Efes 3. **c** Oycem wśechnogacym/ **c.** dla tego
c b iż syna swego Pana Krystusa/ B O
Psalm 2. **b** ga sobie we wśem rownego/ od wie
Miche 5 a go
Jan 1. **a** Pow/ obyczaiem nam nieogarnio
17. **a** nym prodił **d.** A dla tego też iż przeł
zydo i. **b** lasta
Zai 53. **c**

Katechizmu.

17.

lasta a miłosierdzie iwe/ nas sobie za
syny sposobiel / y z Panem Krysthu
sem przypuścił nas do wiecznietwa
y zbiedzietwa chwaly wieczney. Po
tym wyznawamy go theż być **f.**
Stworzycielem nieba y ziemi: gdyż
on słowem a rozkazaniem swym
stworzył to iest/ z niczego wciynit/
niebo y ziemi. y wśyście rzeczy Pro
re na nich sa a przytym cztowiek
y wśeśtheł narod ludzki z ciałem y
z dusia: **g.** Ktoremu k woli wśyśthe
inśe rzeczy stworzył. **b.** Ktore ludzic
y wśyśthe inśe stworzenia/ moca y
lasta swa we wśem zarzdy sprawu
te y opatruc. Ciego gdyby nieczynił
wyrzłoby sie zas wniwecz obrodilo.

O Synie Bożym Panie Kry
sto stusie co w Kredzie
wierzymy

b. Stęsa rzeczy albo areyktow do
właśności osoby tego/ iako prawda
C mego
i Tim 3 a
i Kor 15 a

d
s Moi 31 a
Jan 1 b
10. **d.**
Rym 8 c f
2 Kor 6 d
i Jan 3 a
f
i Moi 1
psal 88. b
148. b
Zai 44 d
45 b
Dzie 17 f
zydo 3 a i a
Wbia 4. d
g
psalm 8. b
b
psa 103. d
Moar 1 i d
14. a.
Math 6 d
10. c
i piotr 5 c

18. **Cześć pierwsza.**
wogo Boga y człowieka / y do sprdo
wy odkupienia naszego należących.

11. **Ktory artykuł iesth
pierwszy.**

O imieniu tego. Ktore dla tego nads
zwane iesth. od Aniyola Jezus / c. i. z
on iest zbawicielem wszytkiego świata
ta d. Krystus iesth dla tego rzeczona
ne iesth i. on bedac na cielewleczeniu
swie swym pomazanym pelnością
darow Ducha s. onych nam też id
to członkom ciała swego duchowne
go / każdemu wedle potrzeby udziela.

12. **Wtóry artykuł ktore
ry iest**

Odsłego zowie my synem tego iest
dnym. A to dla tego b. i. Pan Kry
stus od wiekow / obyczaiem duchow
nym a nam nieogarnionym / iesth
od Boga Odcainako własne wyobra
żenie tego wrodzonym / y Bogu Oycu
w

Katechizmu.

19.
we wsem rownym y podobnym.
Dla czego iest c. iedynym nazwany
i. iniego okrem niego / **Bog Ociec** Jan i c 3 b
tym sposobem / rodzic niemeje.

13. **Trzeci Artykuł ktory iest.**

W ktorym Pana Krystus zowie
my Panie naszym b. Gorz on przez
męce swo zwalczył Dyabla okrutne
go morderza naszego a nas sobie wie
czyniam a molnymi slugami uczynił
tu w Kosciele swym y po śmierci
w Krolestwie niebi. stam.

14. **A czwarty artykuł ktora
ry iest.**

O poczęciu y narodzeniu tego. i. z
tenże Pan Krystus b. pomizwsi Barucha
bostwa swego wziął na sie ciato cilo cilo
wiecie w żywocie Panny Maryey / Jan i. b
c. za sprawa Ducha s. bez sprowy
mestey. A pothym sic prawdziwie
narodzić raczył / d. panienstwa Pan
C ii ny

20. Cześć pierwsza.

Jan 7. b ny Maryi i mathei swej prawdy
Łuk 44. a wcy niwożym mienarupyt 7.
Łuk 1. d

15. Piąty Aktul co nam o tym przekłada.

Wte y śmierć Pana Krystusa
Jan 1. d we/ b. 13 on dla dość wżnienia za
3. b grzech nasz Bogn Oycu swemu / c.
Rym: 3. c dał sie za nas dobrowolnie wnieść:
Zybo 9. c y raczył haniebna y okrutna śmierć
Jan 11. a krzyżowa podać / na ciałowięcenia
c
psalm 11. sroie swoim gdyż ubóstwo cierpieć
Mat 2. d ani umrzeć niemogło f. y trzy dni w
Jana 53. grobie wróble ciała umarłym leżał. A
Łuk 18. f co wskrzesko działo sie d. gdy Płach
Sili 2. a Ponteki/co iesth rodzic z Pontu/byl
d
Jan 14. d Starosta w Jeruzalem.
19. b

16. A czemu sie Krześciance

zegnania krzyżem świec

tym ?

Dla tego b. 13 Pan Krystus Jez
Łuk 3. a eman naś na krzyżu świętym zwo
19. d

Katechizmu.

21.

człyst Drobna okrutnego nieprzyja
ciela naszego. b. Przechój y my iato
rycerze tego mamy ten znak za pia
tno y pieczęć Krześcijansta / y iato
za proporcje y tarcia przedw wsta
wicznym narażdom tegoz nieprzyja
ciela naszego.

17. Jato dawny iest ten zwy
czaj zegnania krzyżem świec
tym / y co za tajemnice
zamyla.

Woble świadectwa dawnych
Doktorow Kościoła powiechnego/
pośedł iście z nauki Apollolstier/
ktory także y potomkowie ich tego
zegnania krzyżem s. do każdej toś
miaz sprawę wzywac byli wróli.
A ktemu zamyla w sobie osobliwa
tajemnica. Bo gdy czynieniy znak
krzyża s. od czoła do pierś albo z
woca/przez co znaczymy iż Pan Kry
stus

b
Jan 3. b
12. e
Łuk 1. c
Łuk 1. c
Zybo 9. c
12. e
Łuk 9. b
12. e
Łuk 6. d
Obia 7. 4

Vide Ter-
tulanul b.
de Corona
militis

b
 pryppe & c
 for i. o

India 41. c
Defence 10

czyst na niścość ziemi zstąpić / y z
 panny czystey się narodzić. Gdyż
 się na przeżi wypełniały tenże znać
 przyja s. od letwego ramienia do pre
 wogo, dawamy tym znać e. Stuchet
 tego narodzenia tego, choć iśh aby
 nas przenioś z lewice potępienia, na
 prawicę duśnego zbawienia.

18. Actykat zosty o tym pro
ty jest.

Wstąpieniu do piekła / y zmar-
łowchrostanu Pana Krystusowym
b. Do stoza Pan Krysthus na krzy-
żu skonat / zoraż z strony dusze swey
biegostawione do piekła dobro-
wolnie moca Boska zstąpił. Y tam
skrociwszy moc Szatanisła nad po-
bożnymi duszami. onę wskrzesz con-
rad wielka moca wyrwodził. Y po-
tym erzeciego dnia / dusze chak su-
wola proz ciałem swym swietym / to
ko tea

To też o. niektóre inſe duſze ſwioche
 z ciatſz ich zmarłymi (a to dla pew-
 niyſſego ſwiadectwa zmarłych
 wſtania ſwego) złączeni ſy. wſtali
 zmarłych poſpolu z nimi/od śmier-
 ci tu ſłog oſtawionemu a wieczne
 mu żywotowi y. goſtamiac nam
 też w tym przykład y moc przyſpie-
 go zmarłych wſtania naſzego.

19. Ostatni siódmy artykuł ten jest
o czym jest

O wo niebo wstapienius Pana Kry
stusowymy o sadnym dniu.

Bo pan Krystas b. w. czerdzies Dnie 1 a
 ści dni po zmartwychwstaniu
 swym / c. przy byności y wrodzeniu
 Apostołow swoich moca swa Boża Mar 16 d
 wskazał nad wszytkie niebiosy: y Jan 3 b 6
 tam vsiadł na prawicy Boga Oj. Efe 4 b
 cą swego: Bedac iemu wieść Boży 1 a c
 swa / tak przedrył od wiekow wie i Piotr 3 d
 wsem równy / y wedle czlowieczęs
 swa

24. Część pierwsza.

pról 49 a
75 b
Mach 25 c
Luka 21 e
Zj 24 1 b
10 g
2 Kor 5 b
Obia 1 b
20 d
f
1 Kor 5 g
1 Tes 4 d
1
Efes 1 d
Mach 16 d
Obia 14 c
1 Moy 1 a
Luka 10
Jan 15 d
1 pet 1 c
c
Jan 4 d
2 Kor 3 d
d
Jan 3 b
Rym 8 a
1 Kor 1 d
12 a
Dzie 1 c

skwa stawiać się nad wyrzute An
yoly y święte: w błogosławiony. d.
Tam zjadą z siebie ciała dnia sadnego/
przypadnie z chwata y Maiekathe
wielkim strasliwie w obtochu. Jedzie
wszystkie ludzkie życie y umarłe/ s.
Korzy się też natychmiast y wroni
sthaną g. y odda każdemu wieczna
zapłata dobra albo zła / według w
czynków jego.

20. W Duchu s: co w Krea dzie wierzymy.

b. To iż on jest Bogiem prawdzi
wym od Ojca y Syna od wielkoro
pochozającym. A chociaż Bóg Ojciec
y Syn z strony Bóstwa, są też c. Dwa
chami y niemniej świętymi. Wpao
Kor osobliwie te persone Duchem s.
zowieśmy/ d. iż oną niewidomym o
byczajem/ sprawuje w nas skutki
poświęcenia naszego/ przez the po
srodki/ które Pan Chrystus w Ko
ściele swoim do tego zostawić raczył.

20

Katechizmu.

21. O Kościele powszech nym co wierzyć mamy?

b. Kościołem tu zowieśmy zebranie
ludzi w jedności wiary y miłości
Brzeszcząstkiej zgromadzonych. A to
ry zowieśmy c. Powszechnym dla
trzech przyczyn/ to jest iż wsędzie/ iż
w wszystkich/ iż zarzody a nie odmien
nie jest w jedności wiary nauki y spo
łeczności Brzeszcząstkiej zgromadzo
ny. d. Przetoż Kacerstwa których się
teraz tak wiele zjawilo/ ponieważ są
pokutne/ rozzerwane nowe y odmien
ne/ f. Kościołem prawym Chrystusa
wym być niemoga.

22. A świętym czemu Koś ciół zowieśmy.

b. Iż w nim a nie gdzie indziej dzie
je się poświęcenie a w sprawiedliwie
nie nasza tho przez Sakramenty
święte/ y inne posrodki które Pan
Chrystus do tego postanowił. c.

Prze

25. 2 para 7 b

Dzie 11 b
Gala 3 d

psa 34 d

Jai 2 a

66 f

Efes 4 a

Vincetius

Lirinensis

contra pro

phanas ha

resu noua

tiones ante

anos 1100

d

5 Mo: 13 d

32. c

Mach 7 c

14 b.

Efes 4 c

Filip 3. d

2 Tim 3. d

2 piot 1.

psalm 15

Obia 2 a

b

psalm 67

Luka 14 a

Efes 1 d 11

26. Część pierwsza

Ysaia 43. c
Jan 17. a
1 Piotr 3. d
1 Jan 1. b
Jadua c

Przetoż kto sie do jedności tego Kościoła wstaczy / weśmierzwa łaski Bożey iadną miarą brać niemoje.

23. A świętych obcowanie w tym Kościele iako sie rozumie.

b
Psal 118. b
Jan 17. c
Rym 11. c
Ere 4. a
Luka 11. d
1 Kor 12. c
Ere 3. a
Luka 12. b
1 Kor 12. 4. d
2 Kor 1. 10
1 Kor 12. f
1 Kor 12. g

b. Ji wszyscy khorzy przez żywa wiara są członkami tego Kościoła / mają spoleczność y weśmierzwa ośfiar / modlitwy y innych zasług / ktore sie od ludzi wiernych w nim dzieją : a własnie iako w ciele członkowie którym członki spolecnie sobie pomocne s. d. Rchemu 133 onym Kościołom Ciebieśkim mamy theż weśmierzwa goy sie w nim świecić za nas modla y modlitwy nasze Bogu ofiarować : a my ie tchu iako przynależny Bóg chwalemy y onych o przyczynie prosimy.

24. Powszechnie a w wielbienie nasze iako sie dzieje?

Tym

Katechizmu

27.

b. Tym porządkiem iaki tu w Bre dzie iesth oznaczony. c. Bo naprzod dzie sie tu na duszy przez odpuszczenie grzechow po czym na ciele przez smartwóchwołanie : a nakoniec na ciele y na duszy pospoczu przez wniebienie iho iesth otrzymywanie żywota wiecznego.

25. Jakoż sie dzieje odpuszczenie grzechow.

Dzie sie w Kościele B. G. m. / b. przez Bapstana na to porządnie powołane y posłane : a tcho nie własności iho a. ale moce B. G. a przez zaśluga Pana Krystusowego : a. g. d. sie kto do tego sposobu przez prawowitwa potute. B. G. a f. tr. ch. r. c. y potrzebuie. Naprzod g. str. ch. r. c. to iest żebyśmy prawdziwie za grzechy żalowali / a napotym żywota pospoczuć wola mieli. Wtore b. spowiedzi abyśmy wszyscy grzechy ktor. smy

b
Rym 8. f
Luka 11. e

b
Mat 9. a
18. b
Jan 10. e
1 Kor 4. a

b
Mat 7. d
Rym 3. c
Ere 4. b
Luka 11. 33 e
Luka 11. 34 a
1 Kor 12. c
Luka 12. d
g
1 Mo 4. e
Joel 1. 2 e
Luka 11. f
Ere 11. a
Mat 9. a

D 4 36 b

26. Część pierwsza.

h
Mois 16. za pilnym rozmyślaniem wspomnie-
t 8. tąc mogli / przed Kaptanem cale/
Przy 28. b prawdywie a żalobliwie powiedzie-
Jaka 50. li / y rozgrzeżenia prosili. Trzecie k-
i Jan 1 c dosyć uczynienia / żebyśmy pokute
f. Ekhora Kaptan nąznaczy wypelnili /
Mat 3 b 5 y bliżnim naszym škody albo krzyw-
Luka 3 b 5 dy uczynione nadgródzili.

Jan 9 a
i. For 11 g 26. Do odpuszczenia grzechow
co ieszcze wiecey należy.

h
Jofae 6 Moga sie thez tłu policzyć inſe
a Frole 4 f Sakramenty święte. Których 3
f. 6 pokuta / (o Ktorey sie tuż mowilo.)
jest b. siedm. Krzeſt przez Który sie
duchownie odradzamy. Bierzmo-
wianie Którym śmiatość bierzemy
tu wyznawaniu wiary naſzey y wo-
iowanu przeciw nieprzyiacielom
duſnym. Ciało y Krew Pańska / Kto-
rym poſilenie y pomnożenie bierze-
my tu zgladzeniu grzechow / a naby-
ciu wſelaki y pobożności. Matieſ

ſwem

Katechizmu.

29.

ſwem że sie lud Krzeſcijanſki wedle
ciała / a Kaptanſtwe wedle ducha /
tu budowaniu Kościoła Bożego ro-
zmnazany bywa. Nakoniec ieſt o
ſtatnie pomazanie / Ktore człowieko-
wi do pobożnego ſtonania / y żeſcia
z tego ſwiata dopomaga.

Mont 6 b
Jalub 5 c

27. O Sakramencie Krztu co
ieſt naypotrzebnieyſzego
wiedzieć.

Trzy rzeczy. Pierwsza / iſz b. obles
wianie zwierzchnie / woda / z mowie-
ntem ſłow : Ja ciebie krzeſc w imie
Oycy / y Syna / y Duchu s. znaczy y
ſprawuie przez Duchu s. omycie du-
ſne od wſyſtſkich grzechow tego
Który ſie krzeſci / y zatym thez c. wla-
nie taſki Bożey y cnót a darow nie-
bieſkich / przez Ktore ſtawa ſie z nie-
wolnika Szataniſkiego ſynem B.O.
żym y dziedzicem chwały wieczney.

6
4 Fro 5 c
Mat 28 b
Jan 3 a
Rzym 6 a
Kſe 5 c
3 yd 10 b
i Piotr 3 d

Dſcia 2 f
Eua 3 b

Druga d. iſz wiare zwierzchnia do
D. iij Krztu

30. Część pierwsza.

d
 March 18 b
 19 o
 7 for 7 c
 i Jan 2 b
 Wale 6 a

Erzen potrzebna w malch dsiatha
 pach podi mederostka/ przyjmie na
 sie Koscioł smutny, a cho w osobie
 Enotrom albo Enoter. Ktorzy prze
 to p lnie thogo dogledac maja, aby
 przesnitich / w naukach do zbawie
 ma potrzebnych/ dobrze wychowa
 ni byli.

f
2 M^oi + f
Jan 4 a
Filip 1 c

Trzećia s. czaśu niebezpieczeństwa
o zdrowiu dzieciach: gdy kaptana
ręk preta dostac trudno / może ka-
żdy człowiek ewangel. y niewiaſtha/
Przeſt mianowaniem odprawić. Wy-
jedno ten Pro mieniu na głowie al-
bo Echerym przednieyſzym cziłontu/
woda chocia nie smiecona polewa-
ſia albo doeth: kaſac/ dobrze wyma-
wia the ſłowa: Ja ciebie Przeje w-
ſmie Oca y Syna y Duchas. A
zeby też miał the wola okrzyć ono
dziecie/ albo the wezynie co Reſciol
w takowch rzeczech czynić myſł.
A takowy krzeſt / eż czaśu potrzeby
jeſt najny: wpoſez potrzeba oby za-
czaſem

Katechismus. 916

królsem pochyłym przez kapłanów Beto
przydano krzyżmo, y inne ceremonie
do krzyżu należące, g. Procech Ko-
ściół dla wielu y ważnych tajemnic
tepeje od Apostołów bierze.

S. Monv.
fius lib. de
Ecl. Hist.
cap. 2.

28. O potwierdzeniu albo
Bierzmowaniu co mamy
rozumieć

To iż też jest jedynym z siedmi Ska-
 Framentow Kościelnych. 6. Reor-
 rym przez zwierzechnie pomazanie
 Przyznem na Ciele, z mowienam pe-
 wnych słow świętych, Bierze on cilo
 wiel we wonatrz na duszy także Bóg
 za do tego aby widze na krzyże przy-
 sła śmiele wyznawał y mazi nie prze-
 ciw nieprzyacielom dusznem wrodo-
 wiał. Skład sie znaczy, iako ten Ska-
 Framentch każdemu Krześcij. nino-
 wi jest potrzebny. Bo bez niego mo-
 że być zbawion ten, Pro do przysięcia
 tego przysię niemogli. c. wpałoz eto.

6
5 2701342
23 066
0 019 8

Facz

Prälm 800

32. Część pierwsza.

by go chcąc zaniedbał ten śmiertelnik
nie grzeszy. O drugich Sakramen-
ciech porchym na swych miejscach
wstybyś.

29. O zmartwychwstaniu ciał y odpłacie wieczney / co wierzyć mamy

b. Ji w dzień sądny / na głos pánd
Krystusa sądniego sprawiedliwego
wszyscy ludzie zmartli dobzy y zli / w
tychże ciatach kthore thū pomarli
zmarowch wstana. Gdzie c. dawa
by pierwey ciężki rachunek ze wszych
ich czynkow / słow y myśli swoich /
o: dobzy w ciatach pieknych a wa
wielbionych / beda podniesieni do
Krolestwa niebieskiego / y tham wtea
cznie w obliczu Bózym pochac się
beda. f. Zli zaś w ciatach grubych
ciężkich y kłóradych przepadna się
z Doably do piekła na pothepienie y
ogień wieczny.

Altoż

Katechizmu.

33.

30. Altoż idzie na meki Czy- scowe.

po Sądnyim dniu iuz Cyscu nie
sądzic / iedno Niebo a Piekło / b. y
do Krolego kolwiek z tych dwu / każ
da dusza dostać się musi. Ale przed
sądnym dniem pokazuie się c. z pi-
ma s. takie miejsce / w Którym dus
se na drodze zbawienney bedace / o.
iedno iż za grzechy swe na thym s.
wiecie pokuty niewypełniły / f. przez
ogień oczyszczone bywaia / aby bez ta
dne y g. zinały do Krolestwa Niebies
kiego wnieść mogły. Ktore mieys
sce słuźnie dla tego czysem iest na
zwane. h. Za takimi tylko dusza
mi / modlitwy się dzieia w Rosciele
powstędnym / a nie za tyimi kthore
iuz są zbawione / albo pothepiene.
Bo dobrym takowa pomoc iest nie
potrzebna / a zym zaś nie pożyte
cina. **ANIEŁ b.** wyklada się
tak iest: albo niech się nam sthanie

W iko

b
Job 19 d
Ezech 37
Jan 5 e
2 Kor 5 b
c
Soffo 1 e
Mala 3 a
Rzym 14 c
d
Mala 4 a
Filip 3 d
i Tsal 4 d
5 d
f
Isai 34 a
Luka 17 g

Math 20
2 Mach 12
Math 12 c
1 Kor 15
d
Eklez 9 b
2 Krol 12 c
1 Jan 1 c
f
psalm 67 a
Malach 3 a
g
psalm 14 a
Obiaz 1 g
h
Eklez 9 c
i Tansa
b
2 Kor 12 a

34. Część pierwsza.
iako thu wierzymy y wyznawamy.

31. Wierze co iesth przeciw
nego.

b
Joh 21 b
Madr. 13.
Rzym. 1 c

c
Jan 5 f 8
Rzym 10
w dj. ci. 13.

d
2 Kor. 3 d
do 3id. 10 a

f
Mat 7 c
1 Timo. 1 b
do Tit. 1 d

g
4 Moiz. 16
Mat. 24 b
1 Kor 11 d
2 Kor 3 b 11 c
do 3id 13 b
1 pio. 20 3d
1 Jā 3 6 4 a

Niedowiarstwo: Ktore iest troda
Pie. pOzaniście/ ZWodomPie/ y Kā
cyrście. b. Do Pogan Bogu prawu
dziwego zgola znać niebca/ ale
przez Salwochwalstwo/ rzecy swo
rzene za Bogi chwala. c. Trożi za
sie/ acz Boga iednego chwala/ wsta
koż Troyce świętey/ pāna Krystus
sa iako odkupiciela nasiego/ y iego
Zakonu nowego zgola nieprzyimua
ia/ o. ale wstarych cieniach zakonu
Moizejowego upornie trwala. f.
Kācyrze też choć stary y nowy Za
kon pospolutn znami przyimua. g.
Wszakoz zlym a pokatnym rozumie
niem iego/ y wytłaczaniem sie od Ko
ściola/ nowe a rozumie błedy prze
ciw starożytney a iedaostryney na
uce Kościola powstępnego wemy
sta

Katechizmu. 35.

Nāla/ b. y wiele duś ludzkich za so
ba na potępienie zawodza.

b
Mat. 23 b
2 Tim. 3 c
Obia. 19. d

32. Takowe niedowiarstwa
iako są szkodliwe.

Okrēm z tego iż b. dla nich Pan
Bog rozmaicie tu na świecie y ca
łe Królestwa karze. Tedy kto w
nich upornie trwa/ c. duś swa na
pewne potępienie zawodzi. d. Do
sam Pan Krystus wsty swemi po
wiedzial: Kto niewierzy iuz iest osa
dzony. f. Gdyż każdy kto w Koście
le powstępnym nie iest/ pod moca
Dyabelska iest: y iego wiara y do
bre uczynki do zbawienia mu nie
pomoga.

b
Jzai 1 b
Jerē 11 b
44 b
Luk. 19 g
1 Kor. 10 b

c
przypp. 21. c
Eklest. 2 c
4 Efo. 15 a
3vd. 3 d 6 a

d
Jān 3 c d

f
Jā 10 f 15 a
1 Kor. 5 a
2 Tim. 2 d
1 piotr 3 d
2 Jan c

33. A z takimi ludźmi w nie
dowiarstwie będącymi/ go
dziście wiecznemu obco
wac.

2 4 Jēst

36. Część pierwsza

b
 Mat. 15 a
 7 14 a
 2 Kor. 9 d
 10 g
 2 Tess. 3 d
 c
 psalm 110
 11. 10
 2 Kor. 6 c
 2 Tym. 16 c
 2 Tim. 2 b
 2 Tim. 3 c
 2 Jan. d

b. Jeśli nie są bluźniercami/ albo
 w błędzie swym upornymi/ tedy też
 tego w wierze swej dobrze jest wa-
 grantowany może z nimi uczęszczać
 stharać sie o pozyskanie ich. c. Ale
 bluźnierców a upornych trzeba sie
 pilnie chronić: okrom tego gdy wa-
 idkiej potrzebie doczesney/ a nie o-
 kolo nabożenstwa/ z niemi kto sprá-
 wa/ nabożenstwu swemu nieprzecia-
 wna mieć musi.

Dwuorey cności Boga
 skiej/ tho jest o Nas
 dzieley.

34. Należyćia na czym należy?

b
 psalm 26 a d
 2 Tess. 34
 2 Tym. 5 a
 2 Tim. 10 g
 2 Kor. 4 d

Na tym b. abyśmy peronie ufali
 Panu Bogu/ iż te obietnice które
 przez wiare obiecuię/ chocia sie nam
 trudne y dalekie być zdadza/peronie
 nam się: nie tylko na onym świecie
 cie/

Katechizmu.

37.

cie/ ale też y na tym/ w rzeczach do-
 żywota y zbawienia naszego potrzeb-
 nych: c. Gdy go iedno przez mo-
 dlitwa nabożnie o to prosić bądzie-
 my.

psalm. 4. 90
 Jan 16 d

35. Co jest Modlitwa?

Modlitwa nabożna/ jest b. ro-
 zmowa nieciaka z Panem Bogiem
 Oczem naszym/ która wsty albo nie-
 kiedy samym sercem czyniemy/ albo
 go o przyszle dobra duszne y cielesne
 prosić/ albo mu za przeszle dziełus-
 iac. c. Bo tho oboie modlitwa za-
 myła.

b
 12 Mo. 18 d
 psalm. 12 a
 2 Tym. 8 c
 1 Tim. 2 a
 1 Krole. 1 c
 c
 psalm 49 c
 Łukas 17 d
 philip. 4 b
 Kolos. 4 a
 1 Tess. 5 d

36. Jaka jest Modlitwa po- trzebna/ y co iey za po- żytek.

Jedno sie z tego opisania iey doró-
 zumieć może. b. Bo naprzód wiel-
 ka to jest zacność z Panem Bogiem
 mówić. Ale y to niemnieysza/ c. Iż
 E iij my

b
 12 Mo. 18 d
 5 Mo. 4 c
 2 Tym. 8

28. **Cześć pierwsza.**
 my będąc na tym świecie/ gdzie cła-
 sto a wstawicznie od Dyałłow ta-
 możnych nieprzyjaciół naszych tur-
 szeni bywamy/ y w potrzebach ta-
 wielkich dusznych y cielesnych sami
 sobie pomocy niemożemy/ thedy sie
 nam iednak w tym do Pána Boga
 b. spiegnie wolno wciekać/ iako oo-
 tego ktory wszystko czego nam po-
 trzeba iacno może uczynić/ y czynić
 też to rad/ gdyż nas iako syny swe
 miłuje.

37. **Czegoż potrzeba do mo-
 dliłwy aby wysłucha-
 na była.**

Tego aby sie dziata b. w imie Pa-
 na Krystusowe. Co pięć rzeczy w
 sobie zawiera. Naprzod. c. wiara:
 abyśmy o Panie Krystusie/ y o tym
 wszystkim co on w Kościele swym
 rozkazuje/ dobrze trzymali: a nam
 niey

psalm 90
 Izai 65 d
 Łukasz ii b
 Jan 16 f
 Rym. 5 a
 Ephef. 2 d
 Jakub 5 d

b
 s. 14 b 16 d
 Eklef. 18 c
 Rym 10 c
 do 3 d. 11 b
 Mat. 11 b
 Jakub 1 a.

Katechizmu. 39.

nicy w tym nieważpieli/iż Pā Bog
 ktorego prosimy/ wszystko nam po-
 trzeba dać może y chce. Powtore
 trzeba d. pokory/ abyśmy w modli-
 twie/ nie samey godności albo za-
 sługam naszym/ ale wiecey dobroci
 wości Boskiej a zasłudze Pána Kri-
 stusowej ufali. Trzecia/ f. abyśmy
 o te rzeczy prosili/ ktore zakonowi
 Pána Krystusowemu y zbawieniu
 naszemu nie są przeciwe/ iako nie-
 żej wstyż. Czwarta/ g. abyśmy
 modląc sie nie mieli na sobie grze-
 chu śmiertelnego/ abowiem żalować
 zań/ mieli sie go wola iako narych-
 ley spowiadać. h. Nakloniec/ abyś-
 my z wdzięnością ku Bogu przy-
 stępowali/ y z nabożnym rozmyśla-
 niem tego co mówimy modliłwo-
 odprawowali. k. Choć zaraz wy-
 słuchani niebywamy w niej nie w-
 stawali.

38. **O kthoreż rzeczy prosić
 mamy. Naprzod**

d
 Judit 9 d
 Eklef. 35 c
 Dan. el 9 e
 Łuk. 13 b
 f
 Mat. 20 c
 2 Kor. 11 b
 Jakub 4 a
 1 Jan 5 e
 g
 Izai 59 66
 Jk 9 f 15 a
 1 Jan 3 d

h
 Eklef. 35 a
 Mat 6 a
 1 Kor 14 c
 f
 1 Mo. 17 c
 Łuk. 11 a
 2 Kor. 12 b

40. Część pierwsza

^b psalm 126
Mat 6 d
Jan 16 d
Przyp 30b
1 Tim 6 b
Jakub 4 a
Danieł 3 b
Mat. 26 d
Rym. 8 c

b. Naprzód y nawieściy o łasce Bo
żej/ o Królestwo niebieskie/ y o to wo
żystkiego co do zbawienia naszego nas
leży: y o oddalenie od nas tego wo
żystkiego co nam do tego zawas
dza. c. Potym też o te dożesne rze
czy/ do potrzeby tylko a nie do rożko
sty albo zbytku należace. d. Ale w
tych dożesnych/ mamy cho spuś
ścić na wola Boża/ ktorzy wie iesli
nam chakowe rzeczy do zbawienia
zawadzić mogą/ y dla tegoż niekies
dy nas w nich niewysłuchywa.

39. Ktorą Modlitwa jest do tego nasposobnieysza.

Mat 6 b
Łuk. 11 a

Niemaj lepiej/ ani być może/ nad
to ktora sam Pan Krystus uczynił
y oney na m używać rozkazat/ ktora
ra Pacierzem zowiemy. Bo w piero
wszych trzech prozbach zamykał sie
te wszystkie rzeczy/ na ktorych chwa
ła Boża y zbawienie nasze należy: a
w czte

Katechizmu.

41.

w czterech poslednich the ktore ży
wotowi naszemu dożesnemu zstros
ny ciała y dusze są potrzebne.

40. Nowże Modlitwa Pań ska.

Oycze nasz ktorys jest w niebiesiech
Świeć się imię chwoie. Przydź
Królestwo chwoie. Bądź chwa
wola/ iako w niebie tak na ziemi.
Chleba naszego powszedniego daj
nam dzisiaj. A odpusć nam nasze
winny/ iako y my odpuszczamy nasz
ym winowaycom. A nie w wódz
nas na pokuszenie. Ale nas zbaw o
de złego. Amen.

41. Jako mam rozumieć the słowa: Oycze nasz ktorys jest w niebiesiech.

W tych słowach jest b. niezłkie
przygothowanie do dobrej modlit
wy. c. Bo zowac Boga Oycem/ psal. 103 c
S. yfamy

42.

Cześć pierwsza.

Luk 11 b vsłamy mu iż nas iako synow was
Jan 3 d słucha. d. A dawamy też znać iż i
Mat 11 b to prawi synowie wola tego we
i Piotr i c sem pełniaci. f. A cho słowko (w
ps 110 i 12 niebieskich) wspomina nas o mocy
i Tim 6 c tego/ iż wysłstko dla nas wciynie
g może. g. A czemu/ iż iako on iesth
Mat 6 d Oycem Niebieskim/ tak my też rze
Phil 3 d czy niebieskich napilniey szukać y
Kolof 3 a niego prosić mamy. h. Gdy zaś
h mówimy/ Ojcie nasz a nie mój/
Wlefi 13 c dawamy znać iż bratersstwo y mi
3 dłość ze wysłstkiimi bliźnimi wcale
Mat 18 c zachowujemy/ y w polecznosci Ros
Mat 2 d kciola powszechnego mieszłamy.

42. A pierwsza prośba iako
 sie rozumie/ Swiec sie Ja
 mie twoier

b Jakobyś rzekł. b. Jez mie Boze
Isa 43 c Ojczye człowiekiem dla tego swos
Obia 5 c rzyl/ abym cie y imie twe swiete tu
19 a na ziemi iako być może/ a po śmier
 ci wies

Katechizmu.

43.

ci wiecznie y dostonale w towarzy
 stwie Anielow/ y inszych Swies
 tych chwalił. The
 dy cie o tho proste abyś mie łaska
 swa do tego wspomagał/ c. iako
 bych te p winność swa tu żyć do
 brze odprawował. A we wszech spr
 ach swych ogladał sie na chwale
 imienia twego swietego.

43. A wtora prośba iako sie
 rozumie/ Przydź Krole
 stwo twoie.

Tu naprzod prosimy b. o Krole
 stwo Niebieskie/ abyś na Bog O.
 cie po śmierci dać racyl. Potym
 aby pokisny tu na świecie/ w nas
 wskalo c. krolestwo Dyabelskie/ tho
 iest/ zle poządliwosci nasz/ Echore
 nas do grzechu przywodzi. d. Ale
 że by sam Pan Bog w sercach na
 szych krolował: pomagając nam
 do pełnienia tego wszystkiego/ co
 iest wola y rozkazanie iego/ ku zb
 S y wieniu

Psalm 31 a
Isa 43 d
Mat 5 b
i Kor 10 g
Kolof 3 c

b
1 Mo 33 c
Psalm 79 b
Jan 16 d
Ephesi 3 c
c
Job 41. d
Luka 11 c
Rzym 6 b
1 Piotr d
d
Luk 19 c d
Rzym 11 a
i Tess 4 a

44. Część pierwsza.
wienia nasemu.

44. Trzecia prośba iako ma-
my rozumieć/ Bądź wola
chwoia iako w Niebie
tak y na ziemi.

^b
e Moi 6 a
Iere 17 b
Rzym 7 c
Jacub i b

^c
psalm 50 b
przyp 16 b
Łamci 5 d
2 kor 3 a
Philip 3 b

^d
psalm 101 e
Mat 22 c
b. Ji temu aby Pan Bóg w nas
krolowal/ często sie zla a do grzechu
skłonna wola nasza przeciw/ albo
wypornie odrzucaiac/ albo wykładac/
iac sobie inaczey wola Boża/ wedle
pożądliwości swych. Tedy tu pro-
simy c. aby Pan Bóg wola nasza
wspomoc raczył/ żebyśmy bez wśe-
laczego zbraniania/ we wśem pełni-
li wola Boża. d. Jako czynia świę-
ci w niebie: Który będąc wolni od
wśelakich pokus/ we wśem się zwo-
la Boża zgadzają.

45. A czwarta prośba iako
się rozumie/ Chleba naszego
powszec

Katechizmu. 45.
powszedniego day nam
dziś:

Thu prosimy aby nas Pan Bóg
opatrzyć raczył b. troiakiem chlebem/
ciała y duszy naszej potrzebny.
Naprzód c. chlebem doczesnym/ to
jest żywnością/ odzieniem/ y wszy-
skimi potrzebami/ Których do ży-
wota cielesnego potrzebujemy: d.
Ktore bez błogosławieństwa Bożego
choć za najwyższym staraniem na-
szym sporo nam iść niemoga. f. Po-
tym o chleb duszny słowa Bożego
y nauk niebieskich: Którym dusza
nasza nakarmiona y posilona by-
wa. g. Nałonec o on chleb przena-
świętzy ciała y Krwie Pańskiej/ Kto-
rym dusza nasza odżywienia z grze-
chow/ nieczności przeciw nieprzy-
jaćiom dusznym/ y wśelakiej do-
skonałości dostępuje. A ten troiaki
chleb/ powszednim dla tego zowie-
my/ b. iż o doczesny niemamy na-
S iij dalekie

^b
Łuk 11 e
psalm 144 e
przyp 39 e
Mat 6 d
przyp 10 e
2 kor 1
Jakub 4
f
5 Moi 8 a
Mat 4 a
g
3 Erol 9 b
Jan 6
psalm 12

^b
Mat 6 d
16 b

46. **Cześć pierwsza.**
 do 210. 13a dalekie są zbytniego a przędusze
 nego skłania czynić i a tego też o
 boiego chleba dusznego/ mamy ias
 ko nacziesi być może/ ku posileniu
 dusze naszej od Szatana wystawie
 nie utrapionej używać.

46. **Piąta prośba iako sie**
 wyklada/ Opuść nam na
 sze winy/ iako y my odpus
 zczamy naszym wino
 waycom?

h Ponieważ w tych doczesnych za
 bawach y pokusach tego świata b.
 Job 15 b trudno sie grzechu acz nie powse
 Psalm 50 a dnego ostrzedz możemy. Przeto
 Ezech 7 c prosimy/ aby nam Pan Bóg ra
 Jakub 3 a czył przepuścić grzechy nasze. c. Co
 e abyśmy tym pewniey vprofili/ przy
 Mark 13 o pominami miłość Krześciaństwa/ Pro
 Luk 18 60 ra my też bliżnim naszym pokazu
 semy/ odpuszczając im dla Pana
 Boga

Katechizmu. 47.

Boga wszystkie przywody nasze : d.
 albo tych w których szkoda mamy
 wrzedomnie a bez wszelakiej was
 ni na nich dochodząc. f. Ocoż Pro
 tego nie czyni/ ten sam przeciw so
 bie prosi/ aby iako on nad bliżnim/
 tak też Pan Bóg nad nim pomsta
 swa miasto odpuszczenia pokazał.

47. **A w szóstej prośbie o co**
 prosimy/ A nie wódz nas
 na pokuszenie:

b. Pan Bóg nikogo ku złemu nie
 kusz. c. Ale i nas szatan y własna
 pożadliwość nasza kusz : a Pa Bóg
 tho dopuszcza dla doświadczania
 iestli mu prawdziwie służymy. d.
 Tedy tu o to prosimy/ aby nas nad
 możność naszą kusz nie dopuszczal/
 ale do tego dopomogl/ iakobyśmy
 the pokusy mocno zwyciężać/ f. a
 tym sobie laste jego zasługować mo
 gli.

A siódma

48. Część pierwsza
48. A siódma ośmiatnia pro
żba iako się rozumie/ Ale
nas zbaw odeszłego

b
Job 7 a
1 Piotr 5 c
Odia 12 c
c
psalm 33 b
90 c
4 Krol 6 d
do 310 i d
D
Jerem 17 d
Jerem 2 d
Jans c
b
2 Mach 15 c
Luka 15 b
Jan 17 d
1 Korin 13
Odia 5 b
8 a

b. Jż ten docześny żywot nasz jest
podległy wielkim a rozmaitym nie-
bezpieczeństwom dusznym y cieles-
nym/ Ktorych się sami przez się wa-
żać nie możemy. c. Tedy prosie-
my aby nas Pan Bog raczył przez
Anioły swe strzedz od wszystkiego złego/
co jest od grzechu/ c. za którym wa-
szystko inne zie na nas przychodzi/
cokolwiek tu na duszy y na ciele sko-
niewolnego odnosiemy.

49. Cżemu Krześciance do
Pacierz a pozdrowienie Pano-
ny Maryey przydawają?

Dla tego b. iż Aniołowie y inszy
świeci ktorzy już w niebie krolują/
iako nadostojniejszy członki nasze/
modlą się chani za nami/ y modlą
ciwy

Katechizmu.

49

chwy nasze Panu Bogu c. ślania z.
Przetoż my też słusnie ie też tu b. w
Panie BGDze chwalemy/ y ich o
przyczynę prosimy. c. A iż Panna
Maria iako prawdziwa Matka
Boża/ przednieysze nad świętymi
mieysce w niebie ma/ tedy przeto
do niej skoro po Pacierzu/ to po-
zdrowienie czynimy/ d. aby za przy-
czyną iey modlitwa nasza przez Pa-
cierz uczyniona y Pana Boga przy-
jemnieysza była.

psalm 150 a
psalm 86
psalm 45 a
Luk 1 c

3 Krol 2 d
Jan 2 a

50. Jakoż ia pozdrawiamy?

Tym pozdrowieniem/ ktorego po-
czatek b. Anioł Gabriel przy zwi-
stowaniu: pośrodek c. Elzbieta s.
a ostatok Koscioł s. złożył. Ktore
jest takowe.

b
Luk 1 c
Luk 12

Pozdrowiona bądź Maria: iostła
pełna: Pan z toba: Biegłosławie-
nas ty między niewiastami: y glo-
gosławion owoc żywota twego/
IESVS CHRISTVS.

G Święta

50. Część pierwsza

Święta Maria matko Boża modli
sie za nami grzesznymi/ teraz y czas
tu stonania naszego. Amen.

51. Ku czemuż sie ściągają tho pozdrowienie Panny Ma- riey:

b Naprzód przez nie **b.** z powinna
wdzieczności wspominać ono
niewymowne dobrodziejstwo Bo-
skie/ iż z upadłego a straconego na-
rodu ludzkiego/ **c.** ta Panna obrac-
y do tego godna sprawić raczył/ **a.**
by sie nam przez nie zbawienie na-
sze otworzyło. **d.** Przytym też słus-
śnie chwalimy y wystawiamy tho
naszowieta Pannie/ iż ona sama do
tego godna należona była/ **f.** aby
bez zmiązy wszelakiego grzechu / y
bez naruszenia pąciestwa swego /
przez syna swego Pana Chrystusa
tho wszystko nam przywróciła/ co
nam była pierwsza matka nasza. **Jes**
w

Exalt 9 d
Rolot i b
Judit 13 d
c
i Moiz 3 c
Luk: i c
d
Przy 3 d
Luk i c in
Judit 15 f
16 c
f
Exter 15 c
Pieśn 4 b
Jes 66 c
Matth i d
g
i Moiz 3 c
Luk i c
Gala. 4 a

Katechizmu.

51.

wą przestępstwem swym utracić.
b. Dla tegoż słusnie sie ośobliwey
przyczynie iey/iako pośredniczkicy
naszey do Pana Chrystusa/ w thym
pozdrowieniu odlecamy.

b
Judit 8 d
S. Grego-
rius Nazia-
zenus
S. Bernar-
dus.

52. Czeszthoż sie potrzeba mo- dlieć

b. Pan Chrystus roztądnie sie wsta-
wicznie modlić: tho iest w kaźdey **Luk 18 a**
sprawie na Pana Boga pamiętać/ i fori **10 g**
abyśmy wszystko tu chwale iego **Ephe. 1 c**
czynili. **c.** Ale ośobliwie mamy sie **2 Krol. 21 a**
modlić w kaźdey potrzebie naszey: psal **54 c**
przy na bożestwie w Kościele: ra-
no wsthaiać: kladać sie: przy pozys-
waniu pokarmow naszych/ y gdy
pro pace dzwonią.

53. Jakoż takowe modlitwy czynić mamy:

The modlitwa możemy przez Pa-
G i ciarz

52. Część pierwsza.

ćierz nabożnie rozważony obprás-
wić: gdyż wszystkie modlitwy w so-
bie zawiera/ i ażos słybat. Wszak
przy Pacierzu b. w potrzebach na-
szych / sama potrzeba nauczcy o co
prosić mamy. c. Przy Mszy w Ko-
ściele mamy się modlić za wszystkie
te potrzeby Krześcijańskie pospoli-
te y woląsne któreby się z wola Bo-
żą zgadzały/ a zwłaszcza o te które
wielec Kaptan po Kazaniu zaleca. d.
Kładac się naprzed trochę sobie
wspomnieć przednieysze sprawy
dnia przeszłego/ y za dobre PAnu
Bogu dziękować/ a za złe żałować/
a mieć się ich wola spowiadać. f.
Potym poruczywszy się Panu Bo-
gu y Brzysem świętym się przeżeg-
nawszy do spania się włożyć.

54. A tych drugich czasów iá- ko się modlić mamy:

Káno przeżegnawszy się Brzysem
S.

b
psa. 49 c 119
z psal. 120 c
Jasak 5 c
3 Ezele. 8 c
Jas. 56 c
Baruch 1 c
1 Tim. 2 a
Job 11 d
psal 140 a
iii a
przyp. 3 c
f
psalm 4 c
90 b

Katechizmu.

53.

S. y Panu Bogu za Bespieczeństwo
oney nocy podziękowawszy b. poru-
czyć mu w opiekę samego siebie / y
wszystkie sprawy swe onego przysię-
go dnia. c. Potym przed iedzeniem
przez przegnięcie krzyżem świętym
ymodlićws iaka być może/ ma-
my prosić PAná BOGA o błogo-
stawienie onych pokarmow/ a po-
iedzeniu za nie mu podziękować/ a
by nam były pożyteczne ku zdro-
wiu dusznemu y cieleśnemu. Na-
koniec d. poránu gdy pro pace
dzwonía/ tedy przy Pacierzu kil-
kiem słow ábo nabożnym pomysle-
niem/ podziękować Panu Bogu za
stworzenie siebie samego/ y opatro-
wanie wszystkich potrzebami rze-
czami. f. A wieczor zaśie gdy także
zadzwonia/ dziękować mu za odku-
pienie nasze. g. A przy thym oboim
prosić o pokoy pospolity duszny y
cieleśny. W którym na-
róż pánie BOże za-
chowac.

b
Tobi. 4 c
psalm 16 b
36 a
c
s Moł. 6 b
8 c
Jas. 62 c
w dzie. 17 f
1 Tim. 4 b
d
psal. 58 d
62 b
Jud. 12 b
f
Mat. 16 c
Luka 14 c
g
psalm 116 b
Jerem. 29 b
1 Tim. 2 a

Wtóra część Káthechizmu.

Ostrzeżciey Gnócie Bo-
skiey/ to iest o miłości
Krześcijáńskiey

I Miłość Krześcijáńska ná-
czym należy?

b
Math 22 d Abyśmy pána Boga miłowali dla
Lut 10 c niego sam-go nádevszystko/ b. cho-
Math. 5 g iest ze wszystkichiego serca/ dusze y
18 a myśli naszey/ c. iáko tu w tey smier-
1 Korin 13 t. Iności naszey być może/ aż sie da-
Ephes. 3 c libog w niebie tá miłość w nas do-
Philip. 3 c rónca wypelni. d. A bliźniego ná-
i Jan 4 c szego iáko samych siebie: to iest nie
Tob. 4 d czyniac mu niczego/ czego byśmy
Mat 7 b nie

nie życzyli sami sobie/ á to wszystko
przeciw niemu pokazuiac/ coby ná-
samym mito było. f. Czyniac cho-
wszystko k wolei sameu pánu
Bogu/ y tym sposobem iáko on ro-
stázuie.

1
Eklez. 12 a
Math 10 d
Rym. 12 a
15 a

2. Jáko iest zacna y potrze-
bna miłość Krześcijáńska?

b
b. Chot iest zacna/ i z cłowieka w Márec 12 c
zakonie Bozym doskonałym czyni/ Kolos 3 c
z Bogiem go ziednacza/ y w niebie Tim 1 b
sie cłowieka nigdy nie puści. c. A Jan 4
zase tak iest potrzebna/ i z bez niey i Korint. 13
wiadá/ nádzieid/ y wszystkie nalep. Jan 3 c
sze wczynki/ y nákoniec meczennice Dáni 4 f
two/ iáki Bozey zasluzyc niemoga w r. 10 a
b. Wszakoz takowe wczynki bywa Márec 9 f
sa pozYTECZNE do vyznania sie z grzes-
choro/ do zasluzenia dobr doczes-
nych/ c. do zwrócenia ku pobożno- Odiaw 18 b
ści/ d. y ku vzlzeniu potępienia/ iесли 2n. 11 d
by chaci cłowiek szedł z światá
bez miłości Krześcijáńskiey.

b 56.
do zid. 11 b
Marek 16 c 3
Rzym. 3 d.
14 d

Cześć wtóra.

**A za nie wiara bywamy
zbawieni**

c b. Bez wiary niepodobna rzecz jest
podobac się Panu Bogu. Bo to
jest iakoby fortka zbawienia nasze
go. c. Jednoż ta wiara nie ma być
prozna a umarła/ bo też taka y Dy
abli maia. d. Ale ma być żywa y
plodna dobrych uczynkow/ pacho
dzacych z miłości Chrześcijańskiej/
która wiara nieinaczej iako dusza
f ciało odżywia. f. A stać się idzie/ iż
psal. 17 b c dobre uczynki przy wierze sa do
Matth 5 c zbawienia pozytywne y potrzebne.
19 c 15 d

2 Tim. 2 a
Zid 11 d
Obiaw 1 a
20 d

**4. A takowe pobożne uczyn
ki iako mamy czynić**

b psalm 33 b b. Wiadując się z tego/ a czyniac do
Zai. 1 d brze/ wedle tego iako nas zakon Bo
Luka. 3 b ży naucza. Bo Pan Chrystus mo
Rzym. 13 c wi: c. Jesli mie ktos miłuje bedzie
i. Piotr 3 b chował naukę moie. Otoż pan
c Jan 14 c Chrystus

Katechizmu. 57.

Chrystus w zakonie swym/ iedne Kościoł
rzeczy nam sam przez się rozkazuje: zakon Bo
iako dziesięcioro przykazanie swe. jego.
Drugie też rozkazuje/ ale przez zwierz
chność Kościoła swego: tho jest
przykazania Kościelne. Trzecie
iako do zbawienia potrzebne nam
zaleca: iako sa uczynki miłostne.
Czwarte/ iako do zbawienia bespie
czne/ tylko radzi/ tho jest na słuby
zakonne. O czym wosytkim porzo
dnie przyrzec wyslyysz.

**5. Mowze dziesięcioro Bo
że przykazanie.**

2 Moi 10 a
Mat. 19 c
Rzym. 13 c
Jacyb 2 b

Pierwsze

Jam jest Pan Bog twoy. Uleba
dziesi miał Bogow inszych przede
mna.

Wtore

Ulebedzies brat Imienia Pana
Boga twego nadaremnie.

Trzecie

**55. Część wtora
Trzecie**

Pamiętaj abys dzień święty świę-
cił.

Czwarte.

Czcć Oycę y matkę twoją: abys bli-
szo był na ziemi.

Piate. Niebedzies zabijać

Szoste. Niebedzies cudzołojt.

Siodme Niebedzies kradł.

Osme

Nie bedzies mówit przeciw bliźnie-
mu chwemu fałszywego świadeco-
stwa.

Dziemiate

Niebedzies pożadał majątności bli-
źniego twego.

Dziesiate

Niebedzies pożadał żony bliźniego
twego/ ani sługi ani służebnice/ ani
wolu/ ani osła/ ani żadney rzeczy
jego.

Jako

Katechizmu. 59.

**6 Jako sie dziełi tho Bóże
przykazanie?**

Pierwsze troie o tym jest/ iako ma-
my miłość przeciw Bogu pokazos-
wać/ sercem/ wsty, y uczynkiem.

Ostatnie siedmioro naucia iako sie
mamy przeciw bliźniemu zachos-
wać/ z strony osoby y wszystkich rze-
czy tego

**7 Czego zażazanie pierwsze
przykazanie?**

Naprzod b. Balmochwałshwa: 6
gdy tego rzecz iaka/ stworzona 30
Boga chwali: iawnie/ iako czynia 5 Moi 4 c
pogani/ albo c. stryćie/ iako bywa 1 Kor 3 iob
przez Czarnoksiestwo/ gusta/ czary/ 3 Moi. 19 f
wrozenia/ praktyki/ żegnania ok- 20 d
rom nauki Kościelney czynione/ y 5 Moi 18 b
przez inne rzeczy thym podobne: Jerem 10 a
które stąd sie rozemnać mogą/ gdy 1 Krol. 18 b
tego wiywa ziela albo iakiey insey w ciele 19 d
rzeczy stworzoney do tego do czego Galat. 4 b
5 c
Obiaw. 9 d
24 b

60. Cześć wtora

z przyrodzenia mocy niema: albo
choćby miała/ tedy przykładając do
tego wiare y inne słowa/ albo rzec
czy niepotrzebne. d Zakazuje też
wskazywać superfluous/ to jest odmie
niania przydawania/ albo wymo
wania chwały prawdziwego Boga
gą/ mimo to iako Kościół naucza/
w rozmaitych chwałach y Ceremo
niach/ które sobie niekiedy sam lud
pospolity wymyśla/ nad naukę Ko
ścielną. f W czym wszystkim trze
ba się Baptyzmu roztropnych ra
dzić.

8 A chwalenie obrazów w Kościół nie jest przeciw temu przykazaniu:

Nie jest. Bo my samych obrazów
nie chwalemy/ ale w obrazie cho
chwalemy/ b. co się przez nie zna
mionuje/ cho jest/ Pana Krystusa/
Panno Mario/ y inne Święte.
Btorym

d
2 Moï 18 c
4 Moï 11 d
1 Eze. 13 b
Jan 4 c
1 Kor. 11 a d
f
5 Moï 17 b
Mata. 2 b
2 Tess. 3

b
2 Moï 25 b
3 Moï 21 b
Josu. 22 c f
Modr. 16 f
Jan 3 b

Katechizmu.

61.

1. Którym niedawamy iednak tey
chwały najwyżey/ która samemu
Panu Bogu jest własna: d. ale ie
chwalimy y czcimy iako przyiacio
ty Boże iuz z nim kroluace: E chore
y sam Pan Bóg osobliwie uczcił.
f. A przy tym w nich chwalimy
też samego Pana Boga/ z E chorego
iaki ca wszystka dostojność Świę
tych iego pochodzi.

Isaia. 42 b
Math. 4 b
Psal. 133 c
Jan 12 d
17 d
Obiaw 3 d
7 d
f
Psal. 150 a
67 g
Math. 9 a
Obiaw 5 c

9 A wtore przykazanie Bo że czego zakazuje:

Naprzód b. Błaznierstwo/ gdy E
mowa swa Bogu odeymuie/ to co
mu należy/ albo mu przywłaszcza
to co temu należeć niemoże: tak że
inży m i zeznam świętym.
Powchore c. Krzywoprzysięstwo:
gdy Eto przysięga okrom prawne
go nakazania/ d. a Etemu niepra
wdziwie/ nierozważnie/ albo nie v
b iij części Jerem 4 a

b
3 Moï 24 c
Job 15 a
34 d
Math 12 c
Judas b
Obia. 13 b
c
5 Moï 5 b
Eze. 23 b
Sopho i b
Math 5 c
Jakub 5 c
d
Jerem 4 a

62. Część pierwsza

czciwie y niepotrzebnie. f. **N**apoi
 4. **M**oi 6 30 niec zakazuje gwałcić słubow rze-
 5. **M**oi 23 b czy przyszłych Bogu dobrowol-
 1. **E**klez 5 a nie obiecanych. Gdzie wolno jest
 w. **D**zie 5 a każdemu nie nieposłuszać, ale po-
 1. **T**im 5 b słubiwszy niegodzi się piana Boga
 2. **M**oi 10 b w obietnicy zawodzić. g. **B**roni
 1. **E**klez 11 b tej to przykazanie Boże wśelakiego
 1. **E**klez 11 b wspomniania imienia B. **O**wego do
 1. **J**akub 3 rzeczy złych albo niepotrzebnych y
 1. **P**iotr 3 b wśelakiego zlorzeczństwa y obraże-
 nia piana Boga ięzykiem naszym.

10. Trzecie przykazanie Bo- że czego chce po nas:

h. **D**wu rzeczy. b. **N**apriod roztęnu-
 1. **M**oi 2 a ie dzień siódmy Niedzielnny y inne
 2. **M**oi 31 b święta Krześcijańskie święcie, cho-
 w. **D**zie 13 jest one na chwale Bożej y sprawo-
 1. **C**oław: 1 c waniu zbawienia swego stworze-
 1. **P**sałm 49 b nia. Do czego jest potrzebne każdemu
 w. **D**zie 10 b Krześcijaninowi słuchanie Mszy.
 d. **A** przy tym możliwyc thedy ka-
 zaniaf

Katechizmu

63

zdnia/ y innego nabeżniśwa Brze. **L**uk 13 b
 ścijańskiego niezaniachywać. **O**d w. **D**zie 17 e
 czego ci tylko wymowuni bywaia/
 1. **E**klez 11 b khorzy dla choroby/ niedostatk/
 1. **E**klez 11 b niebezpieczeństwa/ albo iakiey po-
 1. **E**klez 11 b trzeby schanowi ich przyszłych/
 1. **E**klez 11 b ktorey sie emiektac słusnie nie go-
 1. **E**klez 11 b dzi w Kościele być niemoga.
 1. **P**owtore zakazuje to przykazanie
 1. **M**oi 10 b wśelakiey roborhy iakiego polwiek
 1. **E**klez 11 b rzemieśla albo gospodarska. g. **O**
 1. **E**klez 11 b ktró tych rzeczy ktore przed święt
 1. **E**klez 11 b albo po święcie odprawione/ albo
 1. **E**klez 11 b bez znaczoney skody prze iaki skory
 1. **E**klez 11 b przypadek odložone być niemoga.
 1. **E**klez 11 b b. **R**chemu zakazuje sprawnowania
 1. **E**klez 11 b takowych targow/ khorze snadnie
 1. **E**klez 11 b na dzień powzedni przelożone być
 1. **E**klez 11 b moga. e. **N**akoniec zakazuje wśe-
 1. **E**klez 11 b lakich sadow/ okrom gwałconney
 1. **E**klez 11 b potrzeby/ albo iakiey przyczyny/
 1. **E**klez 11 b ktoraby sie ściagala ku iakiey pobo-
 1. **E**klez 11 b żności.

z tych

64. Część wtora:
II. A thych ktorzy gwałca
świeta co potka:

^b
2 Moiz 31 c
4 Moiz 15 d
Jan 9 c
^c
5 Moiz 18
Jerem 17 d
Ageas 1 a
^d
Izai 1 d 56
Ezech 10 b
Amos 8
Luk 13 6 b

Kto we dni swiete bez takiey gwał-
towney potrzeby robi/ ^b. ten nas
przed łamie przykazanie B^ożę/
grzech wielki na sie przywodzac.
^c. Potym też nietylko oney roboćie
ktora w ten czas czyni/ ale też in-
szym/ przekleństwo B^oskie iedna/
iż ku pożytkowi nie przyda. ^d. A
ieście gorzej czyni ten kto we dni
swiete pijanstwa/ biesiad niewęzi-
wych/ grania dla zisku/ y innych
grzechow patrza. Bo nietylko w
swięto p. Boga nie bлага za to
co przeżytych dni zgrzeszył/ iako był
powinien/ ale na wzgardę ięgo ie-
ście go wiethszymi grzechami do
gniewu y frogiey pomsty pebudza

12 Czwarte przykazanie Bo-
że co roztazuje:

Oycu

Katechizmu. 65.

^b. Oycu y matce/ a w ojobie ich w
Belatim inszym przetożonym c dus
choronym y d. świeckim/ odda-
wać wbystko kto im co powinien.
^f. Gdyż każda zwirchność od Bo-
ga iest/ y kto sie iey przeciwi/ then
sie B^oskiemu postanowieniu przes-
ciwi.

13 Synowie abo corki co po-
winni rodzicom swym:

Thrzy rzeczy. ^b. Naprzod miłość/
ktora im pokazować maia sercem/
mowa/ y uczynkiem/ niegnięwaiać
ich/ ale nawśsem folguiać: ^c. y cza-
su niedostatku ich/ wedle możno-
ści swey one zakładaiac. Potym
winni im d. posłuszeństwo w rze-
czach tylko pobożnych a przystoy-
nych. Bo gdzieby do czego złego
wiedli/ tam ich słuchać niemaią.
^f. Nakoniec maia im wyrzedzać w
czciwość skromnie znosząc/ choćby

I też

^b
1 Moiz 21 d
27 c
Eklez 10 c
^c
5 Moiz 17 c
do 31 d 13 c
^d
Math. 23 c
1 Piot. 2 c
^f
Mad: 6 a
Rzym 13

^b
Tobiasz 4 a
Przyp. 30 c
Eklez 3 7 c
^c
przyp. 18 d
Mat 15 a
1 Timo 5 a
^d
5 Moiz 21 c
Ephes. 6 a
Kolof. 3 d
Math 10 d
^f
3 Moiz 20 b
Eklez 3 b

66 Cześć wtora
theż od nich w czym obrażeni byli.

14 A rodzicy co powinni dzia-
tkam swym:

b
Tobia. 4 d
Eklef. 23 c
Luk. 18 15 c
2 Kor. 12 c
Przyp. 13 d
23 b
Eklef. 30 a
41 b
Kolos. 3 c
5 Moi. 6 a
Tob. 14 b
Eklef. 7 c
30 b
1 Tim. 3 d

Dwie rzeczy. b. Naprzod wycho-
wanie y opathrowanie potrzebami
wedle stanu ich/ aż do postanowie-
nia ich. Druga powinni im też
c. karnosc (iedno z dobrym bacze-
niem) y dobre wychowanie/ aż do
doskonatego rozumu ich: d. w rze-
czach zbawienia ich y dobrych oby-
czajow dotyczących: potym theż
w rzeczach Ettoreby do wiecznego
postanowienia ich należały.

b
Ere 3 b 34
Jan 10
1 Kor. 4 a
1 Piot. 5 a
Eklef. 7 c
33 d

15 A przelozeni z poddane-
mi swemi co sobie spotes-
cznie powinni:

b. Przelozeni Duchowni w rze-
czach dusznych c. a Swieccy w rze-
czach doczesnych/ mają poddanym
albo

Katechizmu. 67

albo slugam swym/ to wszystko w
cale oddawać/ co wrzedowi ich/ ku
dobremu sprawowaniu y spokojne-
mu życiu ich należy. d. Poddani
zasie albo studzy/ przelozonym abo
panom swoim/ powinni sa wciżi-
wosc/ przystoynne posluszeństwo/
wiernosc/ zyczliwosc/ podatki/ ro-
boty/ y inße powinności przysto-
ne/ każdego powołaniu slusnie na-
leżące. f A to wszystko mają
sobie spólnie oddawać/ niechylko
dla pożytku doczesnego/ albo dla
Boiazni/ ale dla Pana Boga/ Ktory
też to lasko swa y chwala wieczna
ptać obicucie.

16 A Mąż z Zoną iako sie
przeciw sobie zachować
mają:

b. Zonę powinna iest wciżiwośc
y posluszeństwo meżowi iako gło-

J ij wie

Ephes 6 a
Kolos. 4 a

d.
Luk. 12 ef
Rzym. 13 a
1 Kor. 7 d
1 Piot. 2 cd
do Tit. 2 c

f
Ephes 6 a
Kolos. 3 d
1 Piotr. 2 d

1 Moi. 3 c
Tobi. 10 d
Eklef. 26
1 Kor. 7. ilac

68 Część wtóra.

wie swej w Panie Krystusie.
 c. Maż zasia ma żona swa we ws-
 sem opatrować/ y oney folgować
 iako ciała swemu. A oboje spols-
 nie powinni sobie miłość/ powin-
 ność małżeńską/ wiara/ y spolne we-
 wsem zapomaganie. d. A wtym
 wśystkim miała przestrzegać wśes-
 łakiej pobożności y wczciwości:
 ponieważ małżeństwo święte iesth
 znakiem onego nadostojnieyszego
 złączenia/ ktore Pan Krystus ma
 z Kościołem iako oblubienca swa.

17 Piąte przykazanie Boże czego zakazuje:

Wśelakiego obrażenia bliźniego na-
 sęgo na osobie ięgo. Naprzod na-
 cieie przez b. męzoboystwo niespra-
 wiedliwe/ y iakiejkolwiek roszanie
 krwie/ obrażenie/ albo wkrzywodzi-
 nie gwałchowne albo niesłusne bli-
 żniego na cieie ięgo. Potym theś
 na

Ephes 5 ef
 Kolos 3 d
 i Tim 2 d
 do Tit 2 a
 1 Pio 3 a b
 d
 Tobias 3 c
 6 c 8 a
 Ephes 5 e
 3 idow 13 a

b
 1 Moi 4 b
 9 a
 2 Moi 21 c
 4 Moi 35 c
 Math 19 c
 26 e
 Obia. 13 c

Katechizmu. 69

na rzeczach dusznych dogesnych/ia-
 ko c. na dobrej sławie/ gdyby ia-
 ko niesłusnie drugiemu iawnie a-
 bo stryćie odiał albo iey naruszył/
 A owsem wśelaka nienawiść albo
 d. zaiathrzenie serdeczne/ mowa
 przykra a dotkliwa/ y zwierżchna
 popedliwość/ gdy the rzeczy ida w
 obyczay iakiey wasni albo pom-
 sty/ gwałca to przykazanie Boże.

18 A szoste przykazanie czym bywa gwałconer:

b. Gdy kcho nieczystością cielesną
 ciato swe własne pomazuje/ rozma-
 itey mi nieprzystojnymi obyczajami
 ktorych rozpusta ludzka nawnady-
 dowala/ mimo święty stan małżeń-
 sti. Ktory gdy go kto bogoboynte
 wzywa/ przeciw takiemu grzech-
 wi lekarsiwem pobożnym iest: A
 zaśie kto gi gwałci/ tē srodze c. cu-
 bzostwem grzeszy przeciw Bogu
 J iij y bli

Eklesi 41 b
 Rzym 12 d
 Eklesi 10 c d
 Eklesi 28
 c d
 Jaku 3 4 e
 d
 Madr. 2 d
 14 c
 Math 5 c
 18 c
 Galat 5 c
 1 Jan 3 c

b
 1 Kor 5 6 d
 5 Moi 23 c
 Tob 4 c
 Math. 5 d
 19 b
 3 Moi 20 b
 Ezech 22 b

c
 4 Moi 5 c
 5 Moi 12 c
 przyr. 6 c

70 Część wtora.

Wlefi 23 c
3yd. 13 a
Przy. 6 f 7
Wlefi 9 ab
Mat 5 a d
Ephef 5 a

blizniemu swemu. d. Grzeſa
też przeciw themu przykazaniu ci
ktorzy tu takowym grzechom po
butke dawaja/ iako ſłowami y pio
ſnkami plugawemi/ dochylaniem
niewſtydliwym/ y wſelakimi zna
kami albo ſprawami wſetecznyemi
ktore iedno wymyſlone być mogą.

19 Czegoż potrzebuie Ma
żeńſtwo aby pobożne
było:

Przyp. 5 c
1 Korin. 7
1 Teſſ. 4 a
Pſal 13 c
14 c
Mad. 6 c
8 d
Wlefi 13 a
2 Krol. 11 a
2 Kor. 12 c
Kolof 3 a
1 Tim. 5 c

b. Mażeńſtwo ieſt oſtatecznym
lekarſtstwem przeciw pojedliwosc
ciam cielesnym. Ktorego niſz kto
wzywie/ c. niema opuſzczac inſzych
lekarſtw przednieyſzych y taćniey
ſzych/ iako ſa/ modlitwa/ rozmyſla
nie ſłowa Bożego/ poſty/ niedoſy
piania/ y inſze vmartwienia ciała
y oſtawicżne roboty a zabawy wcz
ciwe. Potym gdy the rzeczy
dlugo doſwiadcżane niepomoga/
tedy

Katechiſmu. 71

thedy przyſtepujac do Mażeńſtwa
ſwiethego/ ma ſobie towarzyſa d.
wedle Boga ſzukać/ to ieſt praw
dziwey powszechny wiary/ y kro
ryby ſ. krewnoſcia/ powinowac
twem albo kromerſtwem powin
ny nie był: a ktemu ſobie rownego
wedle ſtany ſwego ile być moze.
a. Za tym trzeba żeby do Mażeń
ſtwa przyſtęhapito ſpolne a dobro
wolne zezwolenie/ y zwyczajne w
koſciele właſnym zapowiedzenie.
Gdy ſzadla przymuſzone albo
ſtrycie czynione/ ważne ne ſa.

1 Moi 24 a
Tob 6 c 7 d
2 Kſd 10 d
Prz. 31 b d
1 Kor. 7 c g
f
5 Moi 20 b
3 Moi. 18 c
Marek 6 c
1 Korint 5
g
1 Moi 24 f
1 Kor. 7 g
Conc. Tris
den: ſeſſio.
24

20 A co ieſt lepszego Ma
żeńſtwo czyli czyſtoſć
albo panieńſtwo:

b. Oboy ſtan ieſt ſwiety y poboż
ny. c. Wſakoż ſtan czyſtoſci
ieſt nierownie ſwietobliwſzy y do
zbawienia beſpiecznieyſzy/ gdy ſie
wzyſzhet Panu Bogu oddawa:
przeci

1 Kor 7 c g
2 id 13 a
c
Mad. 4 a
Mat. 19 b d
1 Kori 7 c g

72 Część wtora.

^d Madr 3 c
Wbia 14 a
^f Tob 6 c
i Kor 7 e
i Tess. 4 a
^g Luk 14 d
i Kor 7 e
^h Tobias 8 a
Eklef 7 d
i Kor 7 c
d. przetoż też wierzą zapłata w nie-
bie ma. f. A Matężstwo okrom
tego/ iż ma pokusy swoje/ gdy go
kto nie tak światobliwie używa iā
do ten Sakrament światy potrze-
buie/ g. tedy ięże za soba ciągnie
wiele y wielkich kłopotow/ Echore
od rzeczy zbawiennych odwodzi/
y grzechu przyczyna bywaia. h Do
Echorych iedną znożenia/ bywa
dawana łaska Boia w tym Sakra-
mentie/ Kto gi godnie/ to iest wy-
spowiadawşy sie grzechow swych
przyimie.

21 A siódme przykazanie Kto
rzych rzeczy zabrania?

^b i Mo 21 c
22 a
Tobi 2 d
Ephes 4 f
Wbia 9 d
^c
Madr 2 b
Ira 33 a
Ezech 22 f
Luk 18 b
b. Złodziejstwa y wszelakiego vsko-
dzenia bliźniego na majątności ie-
go. Co sie rozmaitymi sposoby dzie-
ie. Jako kradziezia dobr/ pos-
polichych albo czyich własnych.
c. Swatrowym wydzieraniem al-
bo

Katechizmu. 73

bo Rozboystwem. d. Nieprzywra-
caniem rzeczy cudzych należonych
f. Swietokradztwem tho iest krad-
zieja albo iakimkolwiek przywra-
żaniem rzeczy ku chwale Bożey
broconych/ albo tych Ktoe na miey-
scach swiastych chowane bywaia.
g. Swietokupstwem/ to iest prze-
dawaniem albo kupowaniem rze-
czy duchownych z łaski Bożey dā-
mo pochodzących/ y inşych Echore
do nich należa. h. Lichwiarstwem
to iest/ gdy Kto bierze zysk od poży-
czenia tej rzeczy/ Ktoey drugiemu
pożyczypoşy inż oney Pānē nie iest/
poti mu inşey takowey nic oddadza
Jako ja pieniadze/ żywność/ y inşe
takowe rzeczy/ Echore gdy sie stras-
wia/ nie te/ ale inşe takowe odda-
wane bywaia. i. A okrom tego/ ci
wszyscy gwałca tho przykazanie/
Ktorzy iakimkolwiek obyczaiem/ iā-
wonym albo skrytym/ bliźniego w-
przymusza/ By też w rzeczy nam-
nieyşey/

^d Mo 6 a
5 Mo 22 a
^f Daniel 5
2 Mach 4 c
^g 4 Ecol 5 e f
Wbia 10 a
w dzie. 8 d
20 f
^h 5 Mo 23 c
2 Efore 5
psalm 14 d
54 b
Ezech. 18 b
Luk 18 b
ⁱ 3 Mo 19 g
Eklef 9 c
i Korin 6. b
i Tess. 4. b

1
2 Krole 12 a
Lut 21 a

74 Część wtóra

nieyfiy/1. Ktora tednãł v tego Bo
go w niey wkrzywodzi/zã wielka byc
może.

22 A osmym przykazaniem czego Pan Bog zakazuje:

6
5 Moiz 19 b
przy 15 c
Mat 23 c
Eklez 7 b
Jan 8 f
Ephes 4 f
2 Pãrã 19 b
przy 17 c
28 a
Mat 23 c
Eklez 10 a
Tã 5 e 10 a
Jan 7 d
1 Korint. 6
f
pãlm 81
Aha 10 f
Mat 23 b
Jãkub 3 a

b. Swiãdeczno i fałszywego prze
ciw bliźniemu naszemu/ c. Gdy sie
rozumie wśelacie klamstwo/ Ktora
zawidz grzechom jest: y wśelacie w
śledzenie i zapydium bliźniego naszego
ga. d. A osobliwie w rzeczach su
bowych y tchych powinnościach/
Ktora na sobie ciężkie a niebezpiecz
ne mają/ osoby do sądow należace/
iako Sędziowie/ y Rady ich/ Ktora
ny prawo z soba wiódace/ Swiãda
cowie/ pisarze/ Prokuratorów i
Winni y innzy urzędnicy ku the mu
należocy. e. Ktorzy wżyscy tego
pilnie przestrzegãć mają/ aby ich od
sprawiedliwości zabna miłość/ zia
chowanie/ nienawiść/ albo boiaźń
nieywoz

Katechizmu. 75

nieowodziła. Gdyż na sãdile Bo
skim zosiedli/ y z tego ciężki rachus
nek Bogu dadzo.

23 Dziewiathe przykazanie czego zakazuje:

Abysmy nie tylko iuz mowa albo wa
czynkiem (iakoś przed tym slykał)
bliźniemu nie śkodzili: ale theż ani
zla mysla/ iego domu/ b. tho iest h
słanu/ obcięcia/ y iakieyżkolwiek
małetności niepożądali. c. Gdyż
pożądanie wśelaciey zakazanej rze
czy/ z umysłem y gotowością ku
wypełnieniu/ Pan Bog Ktory prze
nika serca ludzkie/ za grzech iuz po
czyta.

6
1 Moiz 1 d
2 Krole 7 b
przy 24 a
Eklez 5 a
18 d
Mat 5 d
Jãkub 1 b
2 a

24 A dziesiątym przykazaniem czego Pan Bog zabra nia:

Thãłowegoż złego pożądania/ iuz
nie tylko całej małetności bliźnie
A 4 go nać

76 Część wtóra:

b go naszego: **b.** ale też żadney rzeczy z osobną/ iako żony/ czeladzi/ by dla/ y wśelakiego dobra iego. **c.** A chać dobrze iest strzedz oczu/ y ino szych smysłów swoich/ aby sie od takowych zakazanych rzeczy w czas odwracały. Gdyż ostrożnemu krześcijaninowi/ czego sie pożadać nie zeydzie/ na to też y poyrzec niebezpieczno iest.

25 Alchoż iest bliżnim naszym którego tak miłowac mamy:

b **Eklesi. 13 c b.** Każdy człowiek/ iakiegoż Polwie narodu albo sthanu/ dobry y zły/ kreomusmy iedno co wedle tey miłości powinni. **c.** Wszakoz iest w tym wielka rozność. Bo naprzod y nawieccy powinni sobie the miłość spólnie pokazywać **d.** rodzicy y inby przełożeni/ z tymi którzy im są poddani/ iakoś slysal. **f.** Por

Katechizmu. 77

thym winniśmy iak krewnym y iakożkolwiek powinniśmy. **g.** Zastym wszystkich wiernym/ iako braciey naszej w panie Krystusie. **h.** Takoniec wszystkim ludziom popolicie/ by też y niewiernymi byli: ale tylko w rzeczach ktoreby wedle potrzeby przyrodzenia sly/ a wiary naszej nieobrażaly. **b.** Także y nieprzyjaciolom naszym: ktorych grzech w nienawiści mieć/ ale osoby same iako bliżnie nasze/ tak iako y inby/ dla pana Boga z serca miłowac/ y to im zwierzchnie pokazywać mamy.

26 Jestże iaka rozność między grzechami przeciw Bogu a bliżniemu?

Oktom tych rozności ktoreś wyżej wyrozumieć mogli/ tedy ta też iesth barzo potrzebna. **b.** Iż za grzechy przeciw Bogu/ dośc iest nam

f
Rzym 9 a
1 Tim 5 a
g
Mach 13 a
Luk 10 f
Jan 13 d
Gal 6 c
h
3 Moi 19 d
Psal 138 d
Judas 1 d
1 Krole 24
26 b
Mach 5 g
Rzym 12 d

b
Psal 31 a
50 d
Jerem 3 a

78 Część pierwsza

Wsch 33 d
2 Moi 22 a
Matth 5 d
Łukasz 19 d

samey pokucie prawdziwey. c. Ale te grzechy przeciw bliźniemu/ w których sie mu też iaka przywda albo szkoda stała/ na ciebie/ starwie/ y iakieykolwiek maitethności tego/ niechylko potrzebuia prawdziwey pokuty z strony obrażenia Pana Boga/ ale też y pojednania z bliźnim/ y nagrody czego wszystkiego w czym on nieustannie jest uszkodzony. Bez czego pokuta y nawrotyba nie jest ważna.

O przykazaniu Kościelnym.

27. A Kościoła powinnożemy też słuchać

b
w pieś 4 c
Jai. 62 b
Ezeł 3 a
Jan 3 d
Gal 4 d

b. Iż Kościół jest oblubienica pańska/ na Chrystusowa/ y matką naszą/ tedyśmy go w rzeczach zbawienia naszego winni słuchać/ po planie Chrystusie

Katechizmu 79

Chrystusie/ y dla roztazania tego: Ktory tak mowi: c. Jesli kto Kościół nieposłucha/ niechci będzie za poganina y niebożnego człowieka. d. A na drugim miejscu mowi Pan przetożonym Kościelnym: Echo was słucha mnie samego słucha: a kto was wzgardza mnie samego wzgardza y tego Ktory mnie posłał.

28 A Ktoż są przykazania Kościelne?

Jest ich sześć.

Pierwsze

Dni Świętych Bożych święcić/ y w uczciwości mieć.

Wtore

Miey na każdą Niedziela y święto słuchać.

Trzecie

Do stołu Bożego przynamniey raz w rok na Wielkonoce przystępować

c
Matth 18 b

d
Łukasz 10 c
Jan 13 c
wdr 15 b
do 310 15 c
i Jan 4 b

80 Cześć wtora
wac/ w Parachij swey własney.

Czwarte

Spowiadać się grzechom swych
przynamniey raz w rok własnemu
Pasthyrzowi swemu/ albo in szemu
z dozwoleństwem tego.

Piate

Posty ob Kościół zależane pościć

Szoste

Dziesięciny y popłatki Kościelne
sprawiedliwie dawać.

29 Czemu Kościół dni
Świetych obchodzi y święt
cie rozkazuje:

Dla płaci przyczyn.

Pierwsza

psaliso Aby Pana Boga w świetych tego
chwalono.

Wtora

30. Abyśmy śhad obaczyli chwale
teora

Katechizmu

Si

teora oni maia w Ciebie.

Trzecia

Abyśmy ich naśladowali/ rozpá
mierzować ich żywot y cnoty/ iá
to członków Pana Chrystusowych.

Czwarta

Aby oni za modlitwa y wzy
waniem naszym byli chcam naszymi
przyczynkami.

Piąta

Jż tym chce Kościół weźcie
świete iako syny swoje/ tak iako też
oni weźcili Boga y Kościół święty
pobożnym życiem swym/ po i chu
na świecie byli.

30. Co jesth Misa y co iey za
pożytek?

b. Misa jest ofiarą własną nowego
Zakonu: teora Pan Chrystus/ iako
żywa ofiara naša/ na pamiatke y
obchod

do 370. 46

Coia. 146

21 b

Ekles. 44

1 Corin. 4 d

11 a

zid 6 c 2 d

Jakub 5 d

Tobia. 11 e

Job 5 a

Daniel 3 d

Obiaw. 6 e

psal. 139 b

Mat. 26 a

Jan 12 d

6

Moi. 14 d

psal. 109 b

82 Część wtora.

^gyd. 7 10 c
^{Łu}Ł 22 b
ⁱ Korin. 11 f
^w 12. 13 a
 obchod meki swey/ bywa przez Ad
 planą ofiarowany / obyczajem nie
 krwawym / pod osobami chleba y
 wina/ Bogu Wycu/ dla odpuszcze-
 nia grzechow naszych wstawię-
 nych: dla dziękowania Bogu za do-
 brodzieystwa jego/ y dla wprośzenia
 wszelkich potrzeb pobożnych ży-
^c
 1 Wād. 12 g
 wym/ c. y umarłym na drodze zbá-
 wiennej będącym.

3j. Jako sie mamy przy Au- chanii Mszey sprawo- wać:

^a
^pślm 110 a
^{Jan}Jan 9 g
^b
^{Jan}Jan 6 f
ⁱ Korin 11 f
^c
³ 110 16
²³ 23 b
³¹⁰ 310 8 c
^d
^{Rym}Rym 6 b
 1. Nieinaczej iakobyśmy byli przy-
 oncy Ofierze meki y śmierci Pana
 Krystusowey/ gdy za nas na krzy-
 żu wisiał. b. Gdy y tu jest chęnie
 Pan Krystus/ chylko pod osobami
 chleba y wina zatrzy: c. y chęń os-
 fiar/ iedno iż obyczajem niekrwa-
 wym czynioná: d. bo Pan Krystus

Katechizmu. 83

tus drugi raz umierać niemoże. 2 370 7 d
 tak mamy być przy Mszey z wielką
 wdzięcznością y nabożeństwem f. Gdyż
 21 Melowie świeci przy tym do zid 1 c
 bywaia/ Panu Krystusowi tam Chrystos
 przytomnemu chwale dawaia/ g. de Sacer
 choć ich my okiem cielesnym wi-
 dzieć niemożemy. b. Trzeba theż
 naprzód przy niey mieć skruche za
 grzechy swoje: e. a potym sie mo-
 dlic nabożnie za wszystkie pobożne
 sprawy/ tak pospolite iako y włas-
 ne: przed podnośeniem Ciała Bo-
 żego za potrzeby żywych/ a po pod-
 nośeniu za umarte. Perwinna theż
 rzecz iest wysłuchać całej Mszey/ 1. 4 110 6 d
 dla wzięcia przeżegnania Kapłana
 świętego/ albo przynamniemy od Epí-
 skopy aż do Końca/ a przynamniemy
 do tąd kiedy już Kapłan Sakra-
 ment święty przyimie. Bo ktorzy
 przed tym odchodzą/ m. bywaia v-
 częśnikami tylko przygotowania/

ale nie samego pożytku tego stołu
świątecznego. Który pożytek tam dacho
wnie przyjmujemy.

32. A o tym nadostępnieya szym Sakramencie co ro zumieć mamy.

Mat. 26 c b. Ji pod zwierzchnimi osobami
Matek 14 c chleba y wina / y pod namnieszka
Lukas 22 b częścią ich po poświęceniu / iestli
Jan 6 prawdziwe Ciało Boże / to iest pra
1 Kor. 10 d wdziwy c. Pan Chrystus / Który
ii c siedzi na prawicy Boga Ojca swego
do 310. 13 b go: d. Który iż wiecey umierać
Jan 6 f nie może / tedy zawždy cały pod oso
Rzym 6 b bami zostawa / chocia osoby widoa
do 310. 7 d me chleba y wino tamane / y obyga
iem cielesnego pokarmu brane by
waia. Skad sie tez o
buie / iż przyjmowanie f. pod iedna
osoba / Ktorego z dawna Kościół
dla wielkich przyczyn używa / iest
także ważny: ponieważ Pan Chry
stus

stus wiecey umierać / g. ani dziu
być nie może. b. A pogorhowiu ci
co sie przeto od Kościoła odłącza
ia / od Szatana bywaia chytrze pod
chodzeni / że ich tym początkiem do
wielkich a dalszych śladów proma
dii. Jako sie temu teraz w wielu
przykładach przypatrujemy.

33. Co za pożytki są godne go przystępowania?

Naprzód zjednoczenie z Panem
Chrystusem / Który tak mowi:
b. Ktoby pożywa ciała mego / y pije
krew moia / we mnie mieszka y ia
cheż w nim. c. Za czym wiele in
szych y wielkich pożytków idzie.
d. Bo taki człowiek bywa od grze
chow dostatecznie oczyszczoney / y ku
wiarowaniu ich sposobiony: tak
iż Dyabel / Świat / własne ciało / a
ni żadna pokusa albo przeciwność
škodzić mu nie może. f. Ale sie w
2 ię cnotach

g
1 Kor. 1 c
1 Jan 4 a
b
Ja 6 g 3 d
1 Kor. 11 d
Eklez. 21 a
1 Kor. 11 a

b
Jan 6 f
1 Kor. 6 d
2 Kor. 6 d
c
Rzym: 8 f
d
Luk. 11 c
do 310. 2 c
1 Jan 3 b

f
psal 22. 31 b

36 A posty iako mamy po-
ścić?

Tobia 12 b

Joel 2 c

Math 6 b

17 c

w dzie 10 b

1 Tim 4 b

psal 34 c

ios c

Jonas 3 b

Galat 5 c

6 b

1 Kor 7 a

9 d

f

Math 4 a

9 b

w dzie 13 a

2 Kor 6 a

11 f

g

Eklest 34 d

Izai. 58 a

Math 15 b

w dzie 23 c

b. Wstrzymywać się pewnych a od Kościoła naznaczonych dniów od iedzenia mięsa/ mleczna/ y zaka-
rych innych roztosniewszych pokar-
mow: c. Nie przeto żeby te rzeczy
złe albo zakazane były: d. ale żeby
siny onych dniów/ dla takiey nabo-
żney pamiątki/ wzywając słabych
pokarmow/ a ktemu tylko raz przez
dzień (gdy sa wigilie albo inie po-
sty od Kościoła zakazane) żeby
my mogli ciało nasze marchwić/ y
pod postuszeństwo duszey podda-
wać: f. choć przykładem samego
Syna Bożego/ Apostołow/ y in-
szych Oycow świętych w Koście-
le Bożym/ do czasow naszych stare-
cynie zachowanym. g. Ale ma-
post nasz y Pana Boga być wa-
żniejszy/ trzeba też/ aby iako ciało
od pokarmow/ tak dusza od złych
wczynków

wczynków się poświęca: wiążąc się
osobliwie tych dniów od wszelkich
złych wczynków/ a wszelakiey pobo-
żności naśladować.

37 Ktore osoby od postu sa
wymowione?

b. Naprzód ludzie bardzo starzy/ al-
bo bardzo młodzi po ki jeszcze rosta:
niemocni/ niewiasty brzemiennie/
y dziatki przydawające: żebracy/
ktorzy kiedy y co być może iść mu-
sa: Ludzie ktorzy albo się na dale-
kiey drodze wchodzą albo domą bar-
zo ciężko robia. Wszakże takowe
osoby/ za wielką tylko potrzebą tro-
chę się pokarmem posilać mają: c. a
ktemu ostrożnie/ żeby innych nie z-
gorzali.

38 A szostę przykazanie Ko-
ścielne o popłatkach Du-
chownych iako mam
rozumieć?

M Pontes

b
vide Sūm
stas verbo
Ieiunium

Math 17 d
is a
Rym 14 c
1 Kor. 8

^b
i Kor 4 a
^c
i Korint 9
Moi 4 7 ef
4 Moi 18 b
Eklefi 7 d
Rzym 15 f
i Tim 5 c
^d
2 par 31 a
w dzie 6 a
2 Tim 2 a
^f
2 par 31 b
Aizgeaß i
w dzie 5 a
^g
Izai. 33 a
Daniel 5
2 Mch 3

90 Część wtora.

b. Ponieważ od Pasterzow Duchow-
nych bierzemy wieksze dobro-
dzeystwa duszne: tedy też godna
c. y przez Pismo święte roztazana
rzecz jest/ abyśmy im też dobrodzey-
stwa doczesne czynili/ zwlaszcza ku
żywności ich nalezace: d Aby za go-
towa żywnością tym wiecey czasu
y sposobow mieli do opatrowania
owieczek swoich. Otoż kto im tego
zupełnie niepostępuje/ f. tedy sobie
y gospodarstwu swemu przetle-
wo jedna. g. A iestże cięższe then/
kto dawne nadania przodkow swo-
ich gwałci/ y Bóstotowi odeymu-
iac sobie je przywlaszcza.

D wczynkach miłosier- nych.

39 A wczynki ktore nam Pan
Krystus zaleca ktore są:

Wczynki

Katechizmu.

91

b. Wczynki miłosierne. Z ktorych
jedne są cielesne/ tho iest do potrzeb
by ciała nalezace: a drugie Ducho-
wne/ ktore sluza potrzebom dusz-
nym.

40 Ktoreż są wczynki miłosierne
cielesne:

Jest ich siedm takowych.

Pierwszy

Laknacego nakarmić.

Wtóry

Pragnacego nápoić.

Trzeci

Nágiego albo nie szathnego odzie-
niem opatrzyć.

Czwarty

Wieżniá z rak okrutnych wybawić

Piąty

Niemocnego nawiedzić/ y temu po-
sluga iaka kto może wczynić.

Szosty

W n Gościá

^b
Job 29 c
31 b
psa 36 11b
Eklefi 4 ad
i Tim 5 b
i Jan 3 c

Izai. 58 b
Ezech 18 b
Math 25 o
psal 40 a
Przy. 24 a
3id. 13 a c

92 Część wtora
Gością pochrzebuiacego w dom
przjąć.

Siodmy
e. Umartwego pochować/ albo ciała
muposluga wyrzadzić iako Kościół
naucza.
41. Duchowne zaśie ktore są:
Jest ich druga siedm.

Pierwszy
b. Grzesznego od grzechu odwo-
dzić.

Wtóry
c. Nieomleietnego nauczyć/ zwlas-
szcza rzeczy zbawiennych.

Trzeci
d. Watpliwemu na dobre poradzić

Czwarty
f. Smutnego Krzesćjanstie pocie-
szyć

Piaty
g. Winy dla pana Boga odpus-
zczając.

Katechizmu. 93
Szosty

h. Za bliźniego/ zwlaszczą za nie-
prziaciela swego albo za wardzia-
tego w grzechu Boga prosić.

Siodmy
i. Krzywdy od nieprzyjaciół cier-
pliwie znosić.

42. A te vczynki miłosierne
iako są v Boga ważne?

Tak są ważne/ b. iż Pan Krystus
w dzień sadny przypomina ie w o-
statcznym dekreście swym: choc ie
przyimuiac iakoby sie własnie są-
memu działu: y dawając wiecejne
Błogosławieństwo tym ktorzy ie gy-
nili/ a wiecejne potępienie tym kteo-
rzy ich zaniechowali. A nie bez przy-
czyn: c. Gdyż miłość Krzesćjan
sta/ ktora żywota wicejnego doste-
pujemy/ y wypełnienie zakonu krze-
ścińskiego/ z czynienia takowych
vczynków nawiecey sie pokazuje.

M iij Bo

^d
1 Jan 4 d **94 Cześć wtora**
Bo Pan S. mowi: o. Kto nie mi-
luie bliźniego swego/ kchorego wi-
dzi/niepodobna aby miał Boga mi-
łować kcorego niewidzi.

O porządach Ewange- licznych.

43. Teżasie rzeczy na kcore
nam Pan Krystus radzi
kcore są:

Te trzy.
^{Mat 10 b} **Pierwsza b.** Vbostwo dobrowol-
^{19 c d} nie podiete: Gdy kto własna ma-
^{w dzie 2 g} ietność zgola opuściwszy/ na pro-
^{4 g} sbeży żywności y odzi-niu takie go-
^{i Tim 6 b} porzucić mogą/ od kogo innego rad-
prześtawia.
^{Mat 19 b} **Wtora. c.** Dobrowolna Cży-
^{Mad 8 d} stość: Gdy sobie kto dla Pana Bo-
^{Luf 1 d} ga/do naruszenia iey/ wśelaka dro-
^{i Korin 7} ge zawarze.
^{i Tim 5 d}

Trzecia

Katechizmu. 95

^d
Trzecia. d. posłuszeństwo: Kiedy ^{Mat 16 d}
sie kto takiemu przełożonemu w s. ^{Luf 9 c}
wiotobliwy stan żywota tak podda ^{i Krol 15 c}
iz sie swey woley zgola wyrzecze. ^{Philip 2 a}
f. Kcore rzeczy przyiemnięte dale ^{4 Mo 6 30}
to BOGU bywaia/ gdy ie kcho do ^{5 Mo 13 d}
śmierci Bogu słubem dobrowol- ^{psal 75 c}
nym obowiaze: Jako czynia wśy ^{iis 0}
scy pobożni zakonnicy/ y zakonni ^{Mat 16 d}
ci w Kościele powszechnym. g. A ^{19 c}
dla tego na nie tylko zakon Boży ⁸
radzi/ b. iżby ich wśytkim ludz ^{Mat 16 d}
zakazować trudno: e. a iednak do ^{19 b c}
wślącienia drogi zbawienney/ sa ^{i Korin 7 a}
nad wśytkie inśe uczynki napoży ^{Eklesi 39 c}
tecznięte: ponieważ sa przeciwne ^{Mat 6 d}
trzemą grzechom naprzędnięszym ^{26 d}
Pyśe/ Lakomstwu/ y Nieczystości ^{Mat 5 a}
cielesney. ^{i Jan 2 c}
^{i Kor 9 d}

44. Powiedz krotkłą naukę
o zachowaniu tych rzeczy
do zbawienia potrze-
bnych: ^{To tem}

96

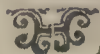
Cześć wtora.

b
psalm 33 c
i Tim i b
Mat 5 a
philip i d
i piotr 2 d
4 d
Galat 6 c
do 3 id 1 b

To jest kroćciuchna Suma żywota
Chrześcijańskiego. b. Złego zánia
chawsy/ dobre rzeczy y dobre czy
nić: c. złe rzeczy niewinnie ćirpieć:

A to oboje pánu Bogu kwos
ley czynić: d. y w thym
do skonania swego
trwać.

Co nam pánie Bo
X że day. X

Trzecia

Trzecia cześć
Kátechizmu.

O Grzechu.

1 Miłości Chrześcijańskiej
co jest przeciwnego?

b. Wszelka niepobożność przeciw
Bogu y bliżniemu: c. a z they zaś
pochodzący grzech: ktorzy nic in
go nie jest/ jedno przykazania Bo
go przestąpienie/ d. sercem/mowa y
uczynkiem w czynieniu tych rzeczy
które są zakazane/ f. albo w opuśc
niu tych które nam są rozkazane.

Galat 5 c d
i Kor. 13 b
i Jan 3 b
Jakub 1 c

i Jan 3 a
Rzym 3 c 7
Jakub 4 d
Mad. 1. 3 b
Mat 15 b
Mat 21 c

2. Jako są różne grzechy:

Jeden jest grzech b. pierworodny/ w
którym się wszyscy prze przestę
stwo pierwszych rodziców naszych

b
Job 14 a
15 b
psal 50 b
Rzym 3 b
5 b d

A

rodzice

98. Część Trzecia.

^c
Jan 3 a
Rzym 6 a
^d
Moi 4 a
Ekleś 15 c
Zio 10 c
Jasub 1 c
^f
Jasub 1 d
Mach 3 a
w oś 3 c

rodzimy synami gniewu y potępienia: c. ale then bywa zgładzon ná Przcie. Drugie grzechy są d. uczyna łowe / Echore sami dobrowolnie po Przcie czyniemy / albo z niewiadomości / albo z krewkości / albo z śczyrey a dobrowolney złości. f. A te zaśie bywa dia odpuszczone przez pokute pras wdzirwa.

3. A Grzechy uczynkowe iak to są różne:

Jedne są Głowne albo śmiertelne: Drugie Powśednie: Trzecie Duchowi światemu przeciwne: Czwarte / w Niebo wolaiace: Piąte Cudze.

4. Powiedz różność między śmiertelnymi a powśednymi:

^b
W tym sie zgadzają b. iż oboie dzieła sie przeciw przykazaniu Boga zemu.

Katechizmu.

99.

zemu / ale daleko różnie. c. Bo grzech śmiertelny jest / gdy kto chce y wie / dzac / albo też z nie wiadomości / ale nieślusney / zuchwale rzecz iaka zakażana uczyni / przeciw Bogu albo bliźniemu / z znaczną škoda iego. Przez toż ślusnie śmiertelnym jest nazywany d. ponieważ człowieka pozbawia łaski Bożej / y czyni go synem Szatana / y duszę o śmierć wiecznego poehipienia przyprowadzi. f. y tchaki grzech bez pokuty zgładzony być nie może. g. Ale grzech powśedni dzieje sie z krewkości / nie obaczenia / albo w rzeczy barzo małej / ktora grzechu nie jest ważna. Dla tegoż łaski Bożej człowiekowi nie odcymuje / ale leiej tylko nie co naruśa. Ale łacno zaś sobie Pana Boga w tym przeieśdona / y krom pokuty / b. przez modlitwo / k. nabożne kropienie świeconą wodą / y inśe takowe zwierżchne po bożności / nabożnie sprawowane.

A i Alkoraz

^c
4 Moi 15 c
Job 34 c
Przyp 2 c
Ekleś 5 a
io b
Jerem. 5 f
6 d
Tob 12 c
Modr. 10 b
Ezech 33 c
Jan 8 c f
Rzym 6 d
Ephes 2 a
^f
Jasub 1 c
Łuk 13 a
Psal 77 c
88 c
Przyp 24 b
Jasub 3 a
i Jas 1 d 5 d
^b
Mach 6 b
Jan 3 d
^f
3 Moi. 5 b
19 c
4 Moi 5 b

Ezech 47 b
1 Tim. 4 b
Luk 18 c

100

Cześć trzecia

5 A Ktorą niewiadomość
wymawia od grze-
chu:

b
1 Moï 20 a
29 c
Lutaf 12 f
23 c
1 Tim 1 c
4 Kro 17 e
Mad 13 a
Baru 3 b
Jan 3 b
1 Kor 14 g
4 Moï 15 c
Job 12 c
34 c
Psal 35 a
Ephel 4 d
1 Piot 1 c
Judas c

Ma 2 c 5
Jzaia 27 c
Jer. 20 6d

b. Tę tylko Ktora niewymyślił / ale
3 potrzeby albo trefunku człowieka
wi przychodzi / y o Ktorey się czło-
wiek pytać niemógł / albo nie był
powinien. c. Ale niewiadomość
tey przeciwna / już bez grzechu nie
jest / to jest / gdy Kto dla tego grze-
chy / iż nie wie tego / co mógł / y był
powinien wiedzieć. d. Trzecia iest
cze niewiadomość iesth naygorzaz
gdy Kto dla thego nie chce wiedzieć
co iest grzechem / żeby gi iedno bescpie
czyniemy pelnil f. A thakowa nie tyła
ko od grzechu niewymawia / ale gi
ieśćże wietzym czyni.

6 Grzech śmiertelny iako
jest szkodliwy.

3 ted

101

Katechizmu.

3 ted mozeß rozumieć gđziem po / m 2 d
wiedzial iż pozbawia człowieka la w dzie 13 b
ści Bózey / b. a czyni go synem Szas 26 c
tąstkim. c. Bo że tym idą wsi stkie 1 Jan 3 b
inße doległości y utrapienia Kthore 1 Piot 2 d
człowiekowi na szkodliwße wemy 1 Moï 3 b
słone być moga. d. Tak iż człowiek Eklei 9 d
grzechem śmiertelnym zmazany / Eklei 17 d
gdyby się w tym baczył / nieczem Jerem 2 d
nieyby iest niż naypodleyby robak psalm 21 a
albo nasprosnieyße stworzenie thu 48 b
na świecie : f. A na onym świecie Job 20
Oblicza Bózego nigdy nicoglada y Jzaia 41 f
wieczny ogień piekielny w thowa Jerem 2 g
rzystwie Diablow okrutnych cirs 22 c
pieć będzie.

7. Ktore są grzechy śmier-
telne?

b. Wszystkie Ktore się dzieła stym
wymyślem przeciw Bogu albo bli-
niemu / iako przed tym dotładniey
powiedział : Wszakże iest thako

W iij wylch Galat 5 c

psal 67 a
Lutaf 13 f
do 31 d 10 c
1 Piot 2 b

Job 31
P 39 p. 2 b
Jzaia 41 a
Ephel 4 d
Galat 5 c

^c wych przedmierych ^c. siedm / 3 Eto
^{Luk 8 4 11} rych inſe wſyckie pochodzą / E chore
 też głównymi zwane bywają : iako
 Pycha / Łakomſtvo / Nieczystość /
 Gniew / Obzarſtvo / Zazdrość / Leni
^d ſtvo ku ſłużbie Bożej / y ſprawowa
^{1 Jan 2 c} niu zbawienia ſwego. ^d. A z tych ie
^{Luk 14 d} ſzcze ſa trzy nagłownieyſze / 3 E ho
 rych wſyckie inſe wyraſtają. A the
^f ſo: Pycha / Łakomſtvo / a poſadli
^{Job 4 i d} wość cielesna. Bo ^f. Pycha kuſi nas
^g Szatan: ^g. Łakomſtmem ſwiat: ^h.
^{Mod. 14 b} a cielesna poſadliwością naſze cia
^h ło włafne.
^{do Gal 5}

8 Pycha iako Eto grzeſzy.

^b
^{Tobia 4 c} b. Naprzód każdy grzech początek
^{psal 71 a} od pychy bierze / gdy człowiek wiec
^{Eklesi 10 b} cey ſobie iakie omylne dobro docze
^{Ezech 13 d} ſne niż pana Boga albo przykaza
^{w dzie. 12 d} nie tego poważa. Potym Pycha o
^c ſobliwie człowieka grzeſzy ^c. gdy ſobie
^{Ezech 28} przy
^{Obia. 3 d}

przywłaſzcza to czego niema: ^d. a to
^{i Kor 4 b} co ma nie themeu od Ego ma: ^a ale ſa
^{Jakub 1 c} memu ſobie przypisuiemy tym ſie nad
^{Luk 18 c} inſe bliźne / iaka wſzgarda ich wy
^{Galat 6 a} noſi.

9 A z Pychy E chore grzechy
pochodzą :

Te ſiedm grzechow. Pierwoſy ^b.
 Niepoſlušność. Wrocy ^c. Przez
^{2 Kor. 10 c 11} chwalanie ſiebie ſamego w iaki zły
^d obyczay. Trzeci ^d. Obłudność z po
^{Job 20 36 b} zwierzchnia tylko ſwietobliwością.
^{Mat. 7 a 12} Czwartyſ. Spor / gdy Eto nie ſama
^{i Tim. 4 a} prawda / ale wołaniem przewieſć
^f chce. Piaty ^g. Dpor / gdy Eto by
^{prze. 11 a} nagorzeż uczynił / z tego ſie zeprzeć
^{29 b} nie da. Szofy ^h. Niezgoda dla o
^{i Kor 3 a} kazania zacności ſwey nad inſze.
^g Siódmy. ^e. Strzetność. Gdy Eto
^{i Mo 49 a} nad powołanie ſwe wyſadza ſie na
^{2 Mo 10} to czymby tylko byt widzian.
^h ^{Eklesi. 4 d} ^{32 a}
^{Jer 15 c} ^{philip. 2 a}

10. A iako to szkodliwy
Grzech:

Oprom tego iż iest początkiem w
szklich inszych grzechow: b. chedy
przyp 8b iest Panu Bogu tak Brzydki y prze-
Eklest 10a ciwny/ c. iż dla niego/ naiprzedniey
Eklest 16a szego Anioła Lucyfera/ y wiele in-
Jai 14 c szich z nim z nieba do piekła straci-
Luk. 13 c d. y częścią też dla niego pierwsze ro-
i Moiz 4 d dźce nasze z Raju rostkosznego wy-
f gnał. f. Otoż iesli Pan Bóg then
Joh 4 d grzech w Aniołach y rodzicach nas-
Eklest 16b szych w onym zacnym szhanie nies-
2 Piot. 2 a winności stworzonych/ chak srodze
Judas. 10 pożarat/chedy daleko srodzey ludzic
z niego karac będzie. Przetoż pismo
mowi g. Bóg pysznym sie przeciw
a Jakub 4 b a pokornym dawa iaske swoje.

11. A Łakomstwem iako kto
grzeszy:

Nietylko

Nietylko ten kto cudzey máiste-
ności niepobożnymi obyczajami ná-
bywa/zatrzymawa/ albo pożada:
O czymś w Bózym przykazaniu
słybał: c. Ale też kto do własnego
a pobożnego zebrania swego/ zby-
enia miłość y kochanie przykładu /
d. a rzeczy tego świata nie do po-
trzeby tylko ciała swego/ ale dla iá-
kiego kochania albo zbytku używa
f. a z tego co mu nad potrzebe zby-
wa/ bliźniego czasu gwałtowney
potrzeby iego niezakłada.

12. A Łakomstwo ktore grze-
chy płodzi:

Te siedm. Pierwszy. b. Nieżytość
albo nieludźność ku wspomaganiu
bliźniego potrzebującego. Wehory
c. Zbychnieć a zbawieniu szkodliwe
zabieganie pożytkow doczesnych.
Trzeci. d. Wykrętność ku oskuba-
niu a uszkodzeniu bliźniego. Czwar-
ty

b
psal 9 c
Jai 5 b
Amos 3 a
Abaku. 2 c
i Kor. 6 b

c
psal. 61 c
Eklest. 10 b
3 a
Mat 19 c

d
Eklest 19 c
i Tim. 6 a
do 1 yd. 13 d

f
Eklest. 12 a
Luk 11 c
16 c
2 Korint. 8

b
przyp. 11 b
Eklest 34 d
Jekub 2 c
5 d

c
przyp. 10 b
Eklest. 2 d
5 c

thy Luk. 14 d

przyp. 16^{10 b} ty. f. Kłamstwo. Piąty. g. Krzy-
wo przysięstwo. Ktorego obojga
niecyłko v prawda/ ale y w kupowa-
niu/ przedawaniu/ y wśelakiey ro-
z. Moï 19 b znowie wiarować sie potrzeba.
Ephes 4 f

Szosty. b. Gwałcenie sprawiedli-
wości y pokoju pospoliteo dla wła-
stnego pożytku. Siódmy. e. Zdrada
w ożie 5 a liwość y niestrzymanie wiary.

13. Jako to jest szkodliwy
grzech.

Mat 32 a Eklest 10 b
Mat 26 b

Tak szkodliwy/ iż b. Pan Krystus
śnádniey powiedział Wi elbladowi
prześć vcho igielne niż Bogactemu
do Królestwa niebieskiego. c. Nie
przeto żeby Bogactwa przez sie by-
ly złe albo zakazane/ d. ale iż Barzo
rzadko bez takomstwa bywaia.

f. X S. Paweł mowi: Ji ci ktho
rzy chci być Bogacymi/ chocia iesta
czu nie są/ tedy wpadają w pokusy
y siódma

y siódma Diabelskie tu wiecznemu po-
chepieniu. X owsem Pismo S. g.
indziey świadczy/ iż takomstwo w-
śego złego korzeniem y początkiem
jest/ b. Tak iż ciłowiek takomy du-
śe swa y wiara Krześcijensta v sie-
bie przedayna ma.

14 A nieczystość co za grzech
jest:

b. Nieczystośćia tu zowa wśelaka
zła pożadliwość cielesna. O ktorey
z stron grzechu nieczystego mia-
les naukę w Szostym przykładu
Bozym. Przetoż tu tylko przypo-
mione Obżarstwo Opilstwo/ y zby-
tnie stroie/ z ktorych grzech nieczy-
sty pochop sierze.

15 Ktoreż grzechy pochodzą

z Nieczystości:

Ośm takowych. Pierwszy. b. Sł-
pota duszna tu obaczeniu prawdzi

O n wego

Mar. 10 e
f
Tim. 6 b
g
Przyp. 16
Jakub 4 a
b
Eklest 10 b
Ephes 5 b
Timo. 6 b
Kolof. 3 a
Judas c

1 Tim 4 b
Jakub 1 a

b
Moï 19 b
Rzym 1 c
Ephes 4 b

1 Krol ii a
 2 Ekl si 19 a
 Oze 4 i 5 a c. **Dziwego dobra dusznego. Wtóry.**
 d rzeczy ostatecznych. Trzeci/ d. Niepo-
 Sedzio 16
 3 Ekl 4 c
 2 Krol ii b
 2 Timo 3 6
 2 Krol ii c
 3 Krol ii a
 p 10 b
 Jeremi 3 b
 Ekl 4 i a
 1
 2 Krol ii a
 1 Krol ii b
 1 Krol ii c
 1 Krol ii d
 1 Krol ii e
 1 Krol ii f
 1 Krol ii g
 1 Krol ii h
 1 Krol ii i
 1 Krol ii j
 1 Krol ii k
 1 Krol ii l
 1 Krol ii m
 1 Krol ii n
 1 Krol ii o
 1 Krol ii p
 1 Krol ii q
 1 Krol ii r
 1 Krol ii s
 1 Krol ii t
 1 Krol ii u
 1 Krol ii v
 1 Krol ii w
 1 Krol ii x
 1 Krol ii y
 1 Krol ii z

16 **A bierzże sie Pan BOG**
Nieczystością obraża:

4 Mo 25 a
 1 Kor 10 b
 1 Mo 6 b
 7 d
 1 Mo 19
 1 Judas b
 Tak bierzże/ iż dla niey nie tylko a.
 ludzie ktorzy ia czynili/ b. ale cheż
 wszystkie takmiarz zwierzęta y pra-
 swo potopem zachopił. c. A po-
 tym zaś dla niey wszystkie kraina
 Sodomską z ludzmi/ bydlem/ y wo-
 bystka

byssimi rzeczami ogniem stłarcza/ Jerem 22 a
 nym z nieba padaiacym wypalił. ment 4 a
 d. Co Pan BOG będzie srodzy ka- Mat 10 b
 rał w Krześcijanach mekami pier- 1 Piotr 2 b
 kielnymi. f. Dla tego/ iż oni ciała 2 i 2 a ne
 swe w ktorych Duch S. przemiesz- Obia 11 d
 kiwa/ chał plugawa nieczystho- i Kori 3 d
 ścią pomaznia/ g. y Ducha S. od 2 Kori 6 c
 siebie wyganiaia.

17 **A Obżarstwem kto grze-
 szy:**

Then kto w iedzy albo w pićiu
 miare przebiera/ wiecey albo czę- Ekl 31 c
 ściey iedzac albo pijac/ niż przyrodze 37 d
 nie potrzebuie: c. Ktore małem sie i Kor 6 c
 obeydzie/ do tego aby człowiek żyw- Ekl 31 d
 był. d. Grzeża też y ci Obżarstwo i Tim 6 b
 choć thylko do potrzeby iedzo albo
 pija/ kiedy rożne potrawy dla i Mo 3 a
 smaku tylko pobudzenia/ a nie dla 2 b
 potrzeby wymyslaia/ y Kochania 4 Mo 11 b
 zbytniego w smakach używaia. f. 1 Kori 11 c
 O uij Ktemu 16 c

Bydo iz b
iz b

110.

Część trzecia.

13 b
 Jákub 5 a
 Márek 2 c
 Rzym 16 c

Btemu y ci kchorzy postow
 od B Ościota posthanowio, do Tis
 nych bez wielkiej pochrzeby
 nietrzymając.

ta i c
 philip

18 A z Obżarstwa kto
re grzechy wyrasta:

b	2a piec grzechow. Pierwszy	
2 Moiz 32 b	b. Cieleśna a nieprzyystoyna	
Isaiaś 5 c	RRZ Eschaniinemi dobra	
Amos 6 h	myśl. Wtóry c. wielomow	
Epheś 5 d	ność. Trzeci. d. Sprośność	c
d	y lekkość w postępkach.	Przyp
3 Moiz 9 c	Czwarty. f. Nowarhlenie	io c. 31a
19 f	Imysłow y 10zumu tu spras	marce
Daniel 5 a	wać potrzebnym. Piąty	6 c
g	6. Zaśnienie w grzechach / y	f
5 Moiz 31 c	sprośne piugastwo zbytku	sklesz
32 b	7. Cieleśnego pochodzące.	19 a
Jerem 25 e		Isaiaś
Zbawu 2 c		29 c

19 Jaka to jest sprośny zioło
grzech:

Test naprzód sprosny b. 80
 jest przeciw przyrodzeniu/
 Etorc

Job iz
 b. 35 c

Katechismus.

III.

ktore Bydla nieme lepiej w tym
zachowuia. c. A dla tego też/ iż ten
grzech jest pełen plugaſtwa y spro-
śności/ y iż człowieka na wyobraze-
nie Bōſkie ſtħworzonego/ sproſna
beſtia czyni.

psalm 48
c
przypr 28
Izai 28 c
56 c d
Lut 15 d
do Tit 1 c

20 A iſto ieſt niebeſpieczny:

Jeſt barzo niebeſpieczny. b. Na-
przód zſtrony zdrowia cielesnego.
Bo to rzecz pewna y doſwiadczo-
na/ iż ſich wiecey ginie przez obżar-
ſtwo a opilſtſtwo niż przez miecz/
choćia woyleſta wielkie zaráżem gi-
na. Bo ſtaro człowiek namniej
ſie albo wypije nad przyrodenie/
ktore mało potrzebuie/ tedy to pe-
wnie wrzodem albo chorobami wy-
miſſie.

4 Moi ii a
prypp 25
Elesi si
37 d
3ydo is b

2) A z strony dusze iestze też
niebezpieczny:

Jeſt tak niebeſpieczny. b. Jz czo: i moi 19 f
wie

Refleksi

112. Część trzecia

Przyp 20 a wiel pijany jest podległy wstygu
23 b
Eklez 26 b kim grzechom/ ktoroby mu sie iedo
31 b no w on czas nagodzily. c. Dla te
Ephef 5 d goz też thazi grzech bedzie niekiedy
c Karan barziew/ niż kłtka infych.
Izai 5 c 28 Uład to. d. Ten grzech jest iako ias
Jerem 25 e ka naglebsza ciemnica Dyabelska/
i Kori 10 b w ktorey sobie ciłowicka zniemolo
Jakub 5 b nego chowa/ zebz glosu Bozego do
d powstania zgrzechow wstysiec nies
Madr 9 c mogl. f. Przethoz Pan Krysthus
Ozef 4 c przepowiadaiac strachy dnia sadnes
Lutaf 12 c go/ w thym osobliwie wpomionat/
17 f aby serca nasze nie byly obciazone
f objazstwem/ opilstwem/ albo zby
Lutaf 21 f tnimi zabawami tego swiata: ros
zumieiac the rzeczy być ludziom do
zbawienia naszkodliwsze.

22 A stroiami zbytinnimi iako fro grzeszy

b
3 Moi 19 e Gdy Etd odzienia b. y inszego o
Jerem 9 g chedozensstwa ciata swego vzwat
Fu ino

Katechizmu

113.

Fu infemu koncowi/ niż pothrzeba
przrodzona wkazue/ c. to jest do
nakrycia albo zagrzania ciata we
dle stanu kazdego. d. Ale sie w tim
wysadza/ albo pycha nad swoy sta
albo iaka infsa rostkosa/ fu iakiemu
kolwiek zbytowi albo rostkosi cie
lesney. W czym ludzie Brzeszczian
scy/ f. a zwlaszcza biatogtowi bar
zo ostrojne być mdia/ aby stroiami
zbytinnimi sobie y infym przyczyna
grzechu nie byly. g. A osobliwie w
Rościele przy chwale Bozey gdzie
Pawel S. ludzie Brzeszczianstie id
to Anoty od zko pomyslenia wol
ne mieć chce. h W czym trzeba by
im pamietac na Bogacza piekielne
go/ ktory chocia stroiem swym nie
tego niezgorstyl/ iednak dla same
go kochania w nim/ miasto miela
tego a rostownego odzienia/ ogni
stym plomieniem w piekle nawetki
byl przyobleczony.

P Agniem

i Piot. 3 a
c
i Moi. 3 b
d. 20
Math. 6 d
i Tim 6 b
d
3 Moi. 19 d
5 Moi. 22 a
Izai. 3 c d
Ezech 7 c
i Timo 2 c
f
i Moi. 6 a
Przyp 9 c
ii c
Eklez 7 d
Judis b
g
Przyp 7 b
i Kor. 11 c
h
Lutaf 16 c

14. Część Trzecia.

23 A Gniew kiedy jest grzechem śmiertelnym:

b
1 Moï 4 a
płam 4 b
Eles 7 b
11 d
Eles 4 f g
Kološ 3 b
Jafub 1 c

b. W ten czas gdy kcho gniewu przyrodzonego w sobie niehamuje/ ale gi do skutku przywodzi ku przyrodzie bliźniemu swemu/ zaia thrzes mē sercā/ słowem przykrzym/ albo w czynkiem: iakoś w piatym Przyskazaniu Bożym slybał.

b
Ephes. 4 g
w dzie 7 g

24. Ktoreż grzechy pochodzą z Gniewu:

c
1 Moï 17 g
Ester 5 c
d

b. Thā šest. Pierwszy. c. Nādes rość myśli w sercu. Wtóry. d. Nāsejpliwość w przymowach. Trzeci. f. Laianie z furia y wola niem. Czwarty. g. Porwarzy za dawanie. Piaty h. Zwađa y zacy nanie wojny. Szosty. k. Bluznierstwo/ gdy kcho niemogac sie nad człowiekiem pomścić/ Bogu albo rzecjam

pryp 19 d
Gal. 5 c
f
pry. 27 a
1 Aro 16 b
g
Eles 19 d
11 d
Mat. 22 a
h
1 Moï 4 a
E
Obia 16 d

Katechizmu.

115

rzeczam świętym złorzeczy.

25 Zazdrością iako kto grzeszy:

b
1 Moï. 4 b
3 Moï. 19 d
Eles. 4 a
Mat. 20. b
1 Jan 3 b

b. Gdy kcho żaluie że sie bliźniemu dobrze dzieie/ żayrzac mu tego do brā ktore ma/ a wolac aby to same go podkato.

26 Ktore grzechy pochodzą z zazdrości:

b
1 Mo 37 a
1 Kto 18 b g
c

Te pięć. Pierwszy. b. Nienawieć y brzydliwość ku bliźniemu. Wtóry. c. Radość z niefeliciecia bliźni go/ a zaśle żalność z tego gdy sie mu dobrze wodzi. Trzeci. d. Że rozumienie y śacowanie bliźniego. Czwarty. f. Rozsiewanie niezgody między ludźmi. Piaty. g. Szemranie przeciw Panu Bogu/ iako by on niesprawiedliwy był/ iednego mu dawac a drugiemu nie.

pryp 17 a
24 b
1 Moï 30 a
d
Jafub 3 d
1 Piot. 2 a
f
pry 6 b c
Eles 18 c
g
Mat. 1 c
Mat. 20 b
Rym. 9 d

p q A iako

27 Alako to jest szkodliwy grzech?

b. Naprzód człowiek zaborczy
 Diabla naśladowie/ c. który zayrzać
 ludzom miejsca swego w niebie w
 thraconego/ nas o nielaste Boga
 przyprawit/ y iestże przyprawione.
 potym iest przeciw rozumowi.
 Bo każdy inby grzech ma iaka cā
 ka chocia fałszywa rostoſ: a zayr
 drość tym czego kto komu zayrzy/
 prozno człowieka trapi y suſy.
 Ekleſ 14 a

28 A leniſtwem iako ktho grzeſzy?

b. Gdy ktho iesth gnuſnym albo
 trudnym do ſłużby Bożej/ y do rze
 czy zbawieniu ſwemu potrzebnych
 Q gdy w takowych rzeczach bywa
 zamárſkoſnym albo theſtliwym.
 Bo niedoſć iest na tym Krzeſ
 cjaninowi nie czynić zle / ale theſ
 trzeba

trzeba ktemem ſobie od pána Bo
 ga zwierzonym dobrze paſować/ y
 nim laſte Boga zarabiać: zeby znie
 go/ y z czaſu marnie wthraconego/
 prozde od pana Boga ſadzón y i a: Obia
 ran nie byl.

29 Ktore grzechy z takiego leniſtwa pochodza?

b. Lekkie w
 ważenie wolej Bożej/ y zbawienia
 ſwego. Wtóry. c. Oderwanie my
 ſli do rzeczy nieprzyſtojnych. Trze
 ci. d. Złoczynſtwa/ ktore ſobie grze
 chu nizać niema. Czwarty. f. przy
 Zaiatrzenie ſerdeczne ku wypelnie
 niu ſwey wolej. Piaty. g. Bo
 iazn ku dobremy czynkom/ iakoby
 trudne być miały. Szóſty. h. Ro
 ſpaci/ gdy ſie zda rzecz niepodobna
 z grzechu ku dobremu poſtać.

p iii Ktorych

Ekleſ 9 c
 Ekleſ 40
 15 d
 2 Kor 6 a
 Ephi 5 d
 Obia 3 d
 przypoſe
 Jaiak 1 a
 Mar. 23 d
 psalm 13 a
 52 a
 Luka 14 d
 Rzym. 1 d
 przy 2 b
 Ekleſ 11 b
 4 kro 17 b
 Jer 3 a 5 a
 8
 przy 18 b
 Math 25 c
 b
 Jerem 18 b
 Ephi 4 d

48. Część Trzecia
30 Których cnot przeciw
pierzyszym a naszkodliwym
trzemą grzechom naślą-
dować mamy:

b
Przyp 11 a
Jud 9 b
Luk 11 c
Jakub 4 c
c
5 Mo 15 b
Luk 19 b
Ephes 4 f
d
Job 33 c
1 Kor 9 d
2 Korint 6
i Piotr 2 c
f
Tobi 12 b

b. Przeciwno pyśle/ pokory ku p.
Bogu/ ktora sie nawiecey przez po-
korna a nabożna modlitwa potas-
zuie. a. Przeciwno Lakomstwu zaśia-
szczodroblivosti przez iatmużne:
iz kto przed tym cudzeniepobożnie
zgromadzał/ aby swego własnego
bliźniemu potrzebuiacemu wdzie-
lał. d. A przeciw pojadliwosci
cielesnym/trzeba naśladować postu
y infego vmarewienia cielesnego.
f. Przetoż Anyot Tobiaszewi/ to ia-
ko za tajemnice z nieba powiedział.
Dobra jest modlitwa z postem y
z iatmużna/ lepiej niż tu nadrośse
skarby na świecie zgromadzać.

A grzes

Katechizmu. 119.
31 A Grzechy przeciw Du-
chowi świętemu kto-
re są:

The ktore nad zuchwałstwo
przeciw Bogu/ ktore jest w
grzechu śmiertelnym/ ięszce
b. vpor y zakamiasłość ku zle
mu przydawia. c. Przetoż
osobliwie Duchowi święte-
mu są przeciwne/ iz ratunko-
wi tego ku powstaniu z nich
miejsca nie zostawia: d. dla
tego też trudno barzo y rzad-
ko do odpuszczenia przez po-
lute przychodza. A iest ich
śesć. Pierwszy. f. Kospać
o miłosierdziu Bożym. Wco
ry. g. Zbytnie wfanie w mi-
łosierdziu Bożym do kar-
nia grzechow. Trzeci. h. Pra-
wdy zbawiennev przeciw su-
mnieniu przenaśladowanie.
Czwarty. f. Zazdrość bli-
niemu

b
Przyp 18 a
Jerem 19 d
Zach 7 c
c
Madri a
w dzie 7 f
Zydo: 10 e
d
Math 12 c
Lukas 12 b
i Jan 5 d
g
Ekle 2 d
s a
Lukas 3 b
h
Mark 3
w dzie 4 c
iz b
i Piotr 3

f
Mois
4 b
Akol
2 f
Jerem
18 b
Grzech
33 c
f
psalm
108

Madr 2 d niemu łaski B Ożey/ y pobożnych
 14 c spraw iego. Piąty. l. Uporne sero
 i Jan 3 b cem zadržadziatym grzešenje.
 Jerem 5 a Szósty. m. Oskatecine/ ze wzgár
 8 b dy á vporu niepokutowanie.

dozyd 2 c
 m

Ellesi 3 c

Izák 28 d

Rzym 2 a

b

zydo 1 f

c

i Mi 4 b

2 Moi 1 c

Matth 16 c

Obiaw 6 c

d

2 Moi 3 c

11 d

Jab 24

Ellesi 35 c

f

Ellesi 34 d

Jakub 5 a

g

i Moi 19 d

Rzym 1 d

Judas 1 d

32. A grzechy w Niebo wo lające ktore rozumieź:

b. Te ktore sprośnością albo okrus
 cienshweni swym/ iakoby głosem
 iakim/ frogiey á rychley pomity od
 od Pana Boga wolata. A iest ich
 czterzy. Pierwszy. c. Niezoboysto
 wo vmyślnie vczymone. Wchory
 d. Vciśnienie vbogich ludzi Trzes
 ci/ f. Zapłata robotników niestafio
 nie iakozkolwiek zahamowana.
 Czwarty. g. Grzech sprośny Soa
 domski.

33 Cudzymy grzechami kto re zowieź:

Których

b. Których acz sami przez
 2 Krole sie nie czyniemy, ale przez to
 11 c. 12 b go inšego: albo sie do czy
 13 f nienia ich przykładamy/
 Daniel teorymkolwiek z tych dzie
 3 c wiaci ebyczaiow. Jako
 Matth Kořkazaniem/ d. Kada/ f.
 2 c. 14 b Jezwośleniem/ g. Podwie
 f dzieniem. h. Pochwaleniem/
 w dzie: t. Vczesnictwem/ l. Obro
 3 c. 7 g na/ albo obmawianiem/ m.
 Rzym Nieprzeřtrzeženiem albo nie
 1 d hamowaniem grzeřacego/ n
 psalm Zamulczeniem řasu potrzeby
 49 c przed tym komu tego doys
 1 d. 29 d rzeć należy.
 13 a. 1 f
 2 Jā c

34 Ktore rzeczy nas nawiecey do grzechu przywodza:

b. Trzey glowni nieprzřia
 cíele zbawienia našego. Di
 abel/ świat/ y włafne ciato.
 O Nieś

b

1 Timos 5 d

Ephes. 5 c

Ovia 18 b

d

Ellesi 17 d

Jan 11 g

g

3 Krol 21 b

Job 2 c

b

Przypo 1 b

18 a d

Lut 11 g

m

Ellesi 4 d

Daniel 13 c

Matth 18 c

n

3 Moi 5 a

4 Moi 30 c

Jermisi a

b

Ellesi 26 a

Psalm 90 b

Matth 4 b

1 Jan 2 c

^c 122. Część trzecia
 Job 41 d Miedzy ktorymi c. Dyabel iest iak
 Luk. 11 c ko Herzmanem/ ktorogo mocy zad
 Ephes. 6 b na okrom Wskley pod Sioncem
 i Piotr 5 b przeciwić sie niemoże. d. Swiat
 Gwia 12 d zasje iest iako rozmaite naczynia y
 Mad. 14 b przyprawy ktorymi nas wolnie/
 Luka 4 a y pod moc swoje podbija/ w then
 21 g czas/ gdy kto do rzeczy tego swiata
 i Timo 6 b ta Kochanie przyklada albo miara
 i Jak 2 c f przebiera. f. A ciato nasze wlasne/
 Mat 26 d iest iako zdrajca nasz domowy/ kto
 Rsi 7 c d ry z Sathanem porozumienie ma
 Galat 5 iac/ pobudza dusze ku rozmaitym
 i Piotr 2 c b grzechom.

35 Jakimże sie porządkiem
 te pokusy w nas dzieja:
 b. Naprzod Szatan potyka nas
 podwiedzeniem do iakiego grzechu
 i Moi. 3 a poehym swiat/ albo ciato/ ostodzi
 Jzai 66 b nam one rzeczy/ iz do niey c. Kocha
 pryp 4 c nie przysthapi. Ciemu obowgu iest
 3 d sie czlowiek zbrania/ d. tedy iestże
 4 Moi 35 b Grzechu nieczynia. Ale iestli satym
 s Moi 4 a przystapi

Katechizmu. 123.
 przystapi f. przyzwolenie/ tedy sie
 iuz nim grzech wypelni/ choćby
 też do uczynku nieprzystlo. g. Wsa
 też grzechy do ktorych uczynek
 przystapi/ ciezej niż thylek pozwo
 lone/ karane beda.

36 Powiedz lekarstwa prze
 ciw tym nieprzyjacio
 tom:

Przeciw tym wszystkim pospolu
 niemaś lepszey obrony b. iako mo
 dlithwa nabożna a wsthanicznaz
 wlaszcza gdy ku niey przysthapi
 post a iatmuina. A mimo to prze
 ciw pokusam Szatanistim wielka
 obrona iest/ c. częste a pilne czytha
 nie albo sluchanie slowa Bziego/
 onego rozmyślanie/ y wedle niego
 życie / a przeciwanie sie pokusam
 Szatanistim. d. Potym też częste v
 żywanie Sakramentu Spowiedzi y
 ciata y krwi Pańskiej. f. A ost
 W ij recinie

f
 Tob 4 a
 Mach 5 d
 2 Tessa 2 c
 g
 i Moi 15 d
 5 Moi 25 a
 Obia 18 b

2 Ar 1 2 a
 psalm 4 a
 114 a
 Judo 4 c
 Marek 9 d
 Luka 24 c
 2 Kor 12 b
 Ephes 6 c

c
 pryp 30 a
 Mach 4 a
 Ephes 6 c
 Josue 1 b
 psalm 118 b
 2 Timo 3 d
 d
 Luka 22 c
 i Xori 11 f
 f
 2 Moi 5 c
 Ekle 33 d

124 Część trzecia
 Ezechiel 16 f
 i Tim 5 b
 nie zabawy wzięcie/ żeby ciał
 wieka przynajmniej. Szatan nigdy
 nie zaskak.

37 A przeciwko pokusie świata
 ta co czynić:
 b. To na potrzebniejszy wnieść po
 znać dobrze obłudność tego świata.
 Który może być przyrównany
 c. grobom kamiennym cudnie po
 malowanym/ Ktore jednak we wo
 natrz pełne są kości/ gnoju/ y robak
 cewa. d. Także na tym świecie nie
 jest nic tak cudnego y smacznego/
 coby po małym czasie przeminać
 nie miało/ y z samym człowiekiem
 który się na to takomi. f. A choć
 wiedząc to potrzeba bardzo ostroż
 nie rzeczy tego świata używać/ nie
 dla zbytku albo kochania/ ale tyl
 ko do potrzeby żywota naszego we
 dle stanu każdego. g. Bo takiego
 używania Zakon Boży nie broni.
 A tym

Katechizmu. 125
 A tym sposobem światowa pokus
 ja człowiekowi nie zaszkodzi. i Tim 6 d

38 A przeciwko ciału własne
 mu co jest za obrona:

b. Ciało nasze powinniśmy opas
 trować tymi potrzebami bez Kto
 rych być niemoże. c. Ale kiedy do
 czego zbratniego przeciw Zakono
 wi Bożemu duszę przywodzi/ tedy
 ie mamy hamować y marnować/
 postami choć wiedzy iako y w pi
 ciu/ niedosypianiem/ wstawicznymi
 a wiecznymi pracami/ modlitwa
 mi y innymi rzeczami/ Ktoreby ie
 skrócić y pohamować mogły.
 d. Ktore za modlitwa nabożna/
 iako za wodzem beda bardzo pomo
 cne.

39 Przeciwko grzechom są że
 iakie lekarstwa:

Osobliwie do tego należą siedm
 Q. iij Sakra

b
 Ezech: 36 e
 w dzie 2 f
 do Tit: 3 b
 c
 5 Mo: 34 c
 wozie: 6 a
 Jan 6 f
 d
 Joel 2 c
 Jonas 3 b
 wozie: 3 c
 f
 i Tess: 3 a
 i Tim: 2 d
 g
 Tobiasz 1 b
 przy 22 a
 Jerem 13 d
 h
 Mat 16 c
 Jan 10 e
 f
 Jakub 5 c

Sakramentow Kościelnych/ o Pto
 ryches thez sypał na swych mieys
 scach. **b.** Bo przez Krest bywa wo
 leczone y zgładzony grzech pierwo
 rodny. **c.** Bierzmowanie y Sakra
 mentem ciała Pańskiego bierze czło
 wiek moc y posilenie ku wmiarowa
 niu grzechow. **d.** Pokuta grzechy
 wczynkowe wleczone y zgładzone
 bywaia. **e.** Najęństwo zaśie służy
 do wmiarowania pożadliwości cie
 lesnych/ y ku dobremu wychowa
 niu dzieci. **f.** Na którym wiele
 należy ku pobożnemu ich na potim
 życiu. **g.** Baptyzm zaśie ma od
 Boga moc odpuszczenia grzechow
 f. Na koniec ostatecznym pomaza
 niem bywaia przy skonaniu zgła
 dzone ostatki grzechow po pokucie
 zostate.

40. A dosyćże człowiekowi
 na tych lekarstwach:

b. Te lekarstwa duszne acz są zstro
 ny

b
 psal 102 a
 106 b

ny Bostkiey dostacieczne: **c.** Wsła. Madr. 16b
 Poż z strony samego człowieka po
 thrzeba aby Rzeczciannin bedac
 przez nie na duszy sprawiony/ cwis
 czył sie y pomnozenie brał/ w do
 rych wczynkach y cnokach swies
 tych

41. Ktoż są cnoty święte?

Na przednieysze są one trzy Cnoty
 Bostkie albo Niebieskie/ Wiara/ Mi
 łosć/ y Miłość/ o których na swo
 ich mieyscach nauki były. **b.** Bo
 te są iako fundamentem budowa
 nia dusznego ku zbawieniu ludzkie
 mu. po tych są **c.** cztery cnoty
 gruntowne/ iako nieiakiie ściany al
 bo filary tego budowania. Na ktor
 ych zawisły wszystkie inne cnoty/
 Echore sie iedno w sprawach ludzo
 lich nadywia.

42. Powiedz te cztery cno
 ty gruntowne:

Pierwsza

b
 i Kor 13 d
 i Tim 1 b
 c
 i Mpi 2 b

Cześć trzecia

^p
Ephes 5 c
2ydo 12 d
wianu własnego ciała. Takoniec
p. Lenistwu ku rzeczam zbawien
nym/ przeciwna jest Bogomyślo
ność y skłonność ku wpełakim
nabożeństwu.

44. Do tych cnot aby do
skonate były czego po
trzeba?

^b
Rym 16 b
Jaiā 64 b
Rym 4 a
i Kor 4 a
Ezech 11 d
Jā 1b 1c a
pym 8 c
1 Jan 4 c
b. Te cnoty mogą też być zwiadzy
przyrodzoney od człowieka czynio
ne: ale beda niedoskonate/ ku zaslu
żeniu łaski Bożej. c. A tak aby do
skonate były/ trzeba do tego darow
Ducha s. Ktore plyną y pochodzą
z miłością Krześcijańska kto ja w
sobie ma: bedac prawdziwym głō
kiem głowy naszej Pána Krystusa/
z Ktorego pełności nam wszystko
dobrze plynie.

45. Ktore są dary Ducha
świetego?

Jest

Katechizmy.

Jest ich siedm. Pierwszy dar ma
drości. Wtóry wyrozumienia ale
bo Rozważności. Trzeci Porady
Czwarty Umiejętności. Piąty
Miejności. Szósty Pobożności.
Siódmy/ Bojaźni Bożej.

46. Takowe cnoty y pobo
żności iak odplath
maia?

b. Łaske Bożą tu na świecie/ a po
śmierci błogosławieństwo wieczne.
Co Pan Krystus iawnie dał znać
przez ośmioro błogosławieństw/
o którym tak mowić raczył.

Pierwsze

b. Błogosławieni wbożny duchem
abowiem ich jest Królestwo Nie
bieście.

Wtore.

1. Błogosławieni skromni/ bo oni
osięgną ziemię.

Trzecie

psal 83 d
Lukas 13 c
Rym 6 d

Matt. 5 a
Lukas 6

Tobi. 4 d
pryp 13 a
Jaiā 66 a
Matt. 19 b
Jekub 2 a

4 Moiz 12 a
psalm 26 d
36
Matt 11 d

Cieść Trzecia Trzecie

Tobiasz 3 d
psal 30 d

91 d

Jan 16 c d. Błogosławieni ktorzy są w kłosach
Rym 8 d porach y frąsunkach: bo będą po-
dożyli 11 c cięsi.

Jak 1 a b
Ośm 21 b

psalm 16 c f. Błogosławieni ktorzy są na y
Włk 15 a pragna sprawiedliwości: bo będą
Ośm 21 b nasyceni.

7 g
psal 40 a

11 a

Mat 18 d g. Błogosławieni miłosierni: bo
Jak 1 c też miłosierdzie otrzymają.

4 **Moi 31 c**

psalm 13 a

100 b

pryp 11 b b. Błogosławieni czystego serca: bo
Mat 31 c oni Boga ogladają.

Ośm 14 a

psalm 36 d

81 b

2 Kor 13 d f. Błogosławieni pokoju przestrze-
Eph 4 a gający: bo będą nazwani syny Bo-
Ośm 14 a żymi.

Czwarte

Piąte

Szóste

Siódme

Ośme

1. Błogosławieni ktorzy cierpią
prześladowanie dla sprawiedliwo-
ści: bo ich jest Królestwo Niebie-
skie.

47. A do pełnienia tego
wszystkiego czegośmy się tu
uczyli / co nas może
przymieścić

b. Osobliwie rozmyślanie y rozwa-
żanie czterech rzeczy ośmiu /
które każdego człowieka pewnie nie
mina.

48. Która jest pierwsza?

b. Śmierć ta decyśna / to jest o-
no c. Barzo strasliwe rozłączenie
dusze z ciałem / a obojga z tym mi-
sernym światem. d. Przy ktorcy

K iij Bywa Job 18 b

Mat 23 a

Luk 11 a

2 Tess 1 b

2 Tim 3 c

1 pio. 3 c 4 d

20 31 d 1 a

5 **Moi 31 d**

pryp 19 c

Włk 11 c

Włk 11 d

18 a

Daniel 5 g

Luk 19 g

4 **Moi 14 c**

Włk 9 c 1 a

Rym 5 c

1 **Real 13 g**

psalm 30 d

75 c

Włk 14 a

10

134. **Cześć Trzecia.**
 psalm 17 a Bywa człowiek bardziej utrapiony/
 54 a niż przez wszystkie cisy żywota swego
 Ekle 8 a go. Bo z jednej strony s. choroby
 Łuk 12 e cięskie a nieznosne będa człowiek
 psalm 15 a Ła utrapity: g. Z drugiej strony zaś
 30 b łosc rozlaczania z tym światem/
 Ekle 12 d z żoną/ dziećmi/ przyjaciół/ maies
 Łamen. i d thności/ y innymi rzeczami/ będa
 psalm 48 d przesunku dodawać.
 145 a h. A temu we wnatrz sumienie/
 Izai 38 a iesli iesli grzechami obciążone/ bez
 h dzie człowieka iako iadomity roz
 Madr 17 c bał serdeczny/ gryzł. E. Nad to
 Izai 66 g na on czas nawiecy Drabli będa
 Mat 27 a sie człowiekowi sbrasilwie okazo
 i Jan 3 d wac/ wiedac go do tego/ aby w
 i Mo i c grzechu umarł. I. Ciego lano do
 psalm 70 b wioda iesli on człowiek złe a nie po
 Ekle 12 d bożnie żył na tym świecie. Do
 Jan 14 d rzadko aby taki dobrze vmrzeć
 l miał.
 przypo i c
 Ekle 9 c
 2 Math. 9 c

49. A wtóra rzecz ostatnia
 Ktora jest:

On srogi

Katechizmu 135. b
 b. On srogi osłani sad Boży. Na Ekle 18 c
 Echorz zaraz po skonaniu każdy Sopha 1 c
 człowiek stawic sie musi. c. A tam Mala: 3 a
 zarazem daway cięski rachunek z 2 Kor 5 b
 każdego grzechu/ nakoniec z słowa 3 yd. 29 iof
 y pomyslenia proznego/ na duszy Mad 16 a
 odnieście zaplate dobra albo zła/ ia Ekle 12 d
 To zaslużył. d. Ale po tym czasie Jerem 17 b
 dnia sadnego ta dusza będzie Ekle 11 c
 do ciela swego przywrocen Math 12 c
 Izai 66 d na/ y w cieie swym będzie Rzym 14 c
 Dani. zaś stawiona przed Sadem f
 12 a Bożym y oblicznoscią Za Izai 10 a
 Math 25 c stepow Niebieskich. f. A ta 13 b
 Izai 5 e będzie w strachu niewymy Joel 2 c g
 obław wnym: g. widzac nad so Mar 14 b
 30 b ba w obłoku tak moznego Łuk 21 e
 g gniemliwego Sadzkiego: h. i Piotr 4 d
 psalm 49 a a przy nim te ludzic ktorzy Zach 14 b
 Izai 66 d do dobrego nauka albo przy Mar. 19 d
 30 f kladem napominali/ a Echorz Łuk 11 d
 Math 24 c 26 f rych człowiek grzeszny slu i Kor 6 a
 obław 1 b 6 d chac niechciał/ Echorz go 2 Tessa 1 c
 przeswiadczać będa/ E. y Judas 1 c
 17 c

136. Cześć Trzecia.
 tych ktorych thu niewinnie
 wciśkał albo przemasadował
 1. W sobie zasie czyniąc robas
 1. serdecznego/ to jest zle sus
 minienie swe ktore go bärzo
 gryść bedzie. m. Okolo sie
 bie widzac gromady strasli
 wych Dyablow/ ktorzy pil
 nie grzechy iego z Rejestru
 wypliczają y oskarżają. n. A
 ostatecznie widzac pod soba
 straga ochworzona paszczę
 ognistą piekielną/ do ktorey
 sie wszyscy zli pospociu z Dy
 ably na wieczne meki prze
 padną.
50. A trzecia rzecz ostatnia
ktora jest:
 b. Rozmyślanie oney pociesney
 odplaty Krolestwa Niebieskiego/
 ktora Pan Krystus da dobrym po
 Sadnym dniu/ c. wzięwszy ie z so
 ba do Nieba/ gdzie wiecznie z nim
 Erolować

Katechizmu. 137.
 Erolować Beda/ y d. na oblicze Bo
 że wystawicznie patrząc/ y w nim sie
 pochajac. f. Z kad takiego wesela y
 roskosy beda używać/ E chorey oko
 człowiecze smiertelne oglądać/ ani
 vcho wstyszeć/ ani pomyslenie poiać
 niemoże. Bo tam wielka radość
 Niebieska niż ia thu pomyslić mo
 żemy.

51. A czwarta rzecz ostatnia
ktora jest:

b. Rozmyślanie przeciwney zapła
 tey piekła ognistego/ Ethora potka
 zle a potępione ludzkie. Ethora wi
 dzac/ Beda skutac śmierci/ Ethora
 w then czas bedzie od nich wciśka
 1. A przed wielkim strachem Beda
 wolać: c. Gory gory przypadni
 cie nas. Ale im to niepomoc
 ze. d. Bo skoro po frogim de
 kreće Pana Krystusowym/
 wnet ie piekło z Dyabły po
 Mäh. 3rzej/ f. gdzie oblicza Bożes
 25 d

1. Tess. 4 d
 1. 2. 1. 33 d
 Mäh. 5 a
 13 b
 Jan 17 d
 Kor. 13 d
 Jan 3 a
 Obia. 22 a
 f
 Izai. 64 b
 1. Kor. 2 b
 2. Kor. 4 d
 1. Piotr 1 b

b
 5. 1. 1. 31 c
 psal. 10. c
 20 c
 Mäh. 3 c
 1. Tess. 1 b
 2. Piotr. 2 b
 6
 Izai. 2 d
 Luk. 23 d
 Obia. 6 d
 9 b
 Job 14 c

138. Część Trzecia.

go na wieki nieogładają/ co
 bedzienawietża mekka. g. A
 nad to beda cierpieć rozmaite
 the meki/ ogień siarciany/
 dym/ sinrod nieznosny/ zim
 no srogie/ y rozmaite vdręcze
 nia dyabelskie/ h. na duszy y
 na ciełe: f. a nawiacey na
 tych członkach/ ktorými tu
 nabórzley grzeszyli: 1. A część
 cia też patrząc na meki tych
 ludzi z ktorými tu grzeszyli.
 m. Owa thakie meki cierpieć
 beda/ że ich nie tylko wypos
 wiedzieć/ ale y pomyslić tru
 dno. n. A temu nie bez
 dzie żadnego końca/ a
 ni nadzieie wy
 bawienia.

Katechizmu. 139.

Dayże nam to panie Jezu Kryz. Luk. 11. g
 Re/ ktorzy przyjdziez sadzić żywe y
 umarłe/ abyśmy Sad twoy srogi/ y
 the rzeczy in se ostatnie/ często sobie
 rozważając/ ten procki a mizerny ży
 wot nasz tak odprawili/ takobyśmy
 sie przed Mayestatem sprawie. dli
 wego Sadu thwego stawili/
 nie tu pothepieniu/ ale
 tu żyworowi wie
 czinemu.
 Amen.

Koniec Katechizmu.

V. MOYZE. XXX.

Rozkazanie to ktore ia tobie
 dzisiaj przykazuję/ nieieś nad
 toba/ ani daleko położone/
 ani theż w niebie przebywa:
 żebyś mowić miał: A któż z
 S ij nas

nas może do Nieba wstąpić
żeby ie tu do nas zniost/ żeby
siny go słuchali y uczynkiem
pełnili? Ani też iest za morzē
położone/ żebyś sie wyma-
wiał mówiac: A któż z nas
może przebyć morze/ a ono
do nas przynieść / żebyśiny
mogli słuchać y czynić co ro-
kazano iest? Ale bärzo we-
dle ciebie iest to rozkazá-
nie/ w wstách twoich
y sercu thwym/
yżebys ie
czynił.

CC

Nauka

Nauka bärzo potrzebna
o używaniu tego Katechiz-
mu/ y Keyestru niżej
położonego.

¶ Cokolwiek za pomocą Pánsta tż
Katechizm tak snadnie y wezlo-
wacie spisany iest/ iż z samego teks-
tu/ dobrze wważonego/ tak prostas-
cy iako też uczeńsy/ pożytek niemá-
ty odnieśćby mogli: Wszakoz fol-
guac dzisieyszym czasom y obyczá-
iom/ gdy ludzie niektorzy/ a z wła-
snej národy nášego/ nic albo má-
to sie uczac/ y w czytaniu długim
testliwymi będąc/ iednak wšytko w-
mieć chcą/ y z tego zá co sie wezma-
y nauczeńsym zeprzećsie nie dádza-
skąd wielkie a bärzo škodliwe zá-
wiedzenie y zámieszanie co daley to
wiecej ku upadkowi roście. Prze-
to starałem sie o to z wielka pracą
aby dla takor hte mále książki w
protkim a snadnym piśmie/ wielki

S iij a roz

Pożyteł
dowodow
postbron
nych tego
Kátechis
mu.

á rozmáitý pożyteł zámýslá. Dla
czegož polożyłem po Brzegách kázo
dey sentenciey/ wywody písmá S.
Bárzo wielka á testliwa práca ze ws
bytkiey Bibliey zebráne. Ktorých
czworáký pożyteł býć moze. Nás
przod iž sie dosýć uczyni tym/ kto
rzy Káścióswi Powšechnemu/
choćia mu Pan Krýstus Duchá s.
tu náuczáníu wšelkiey práwdy do
skończenia swiáthá obíccal/ iednáč
wiáry dáwáć niechca bez šczyrego
(iáko oni mówia) písmá/ ktorým sie
tu práwie do woleý nášycá/ iesli ies
dno oczy y wšy máiac/ pátrzyć ál
bo słucháć nimi zechca.

dzie. 181

Drugi pożyteł. Iž gdy Pástrze
Duchowni/ ten álbo inšy Káthes
chism owieczkám swým/ beda chcie
li šyryšymi náukámí wykládeć: do
tego nayda wnet tudziež przy te
cie włásne á gothowe ze wšytkiey
Bibliey dowody: ktorých z trudu
nošcia/ álbo wíec dluga á testliwa
práca šukáć by im býło przyšto.

Trzeci

Trzeci pożyteł. Iž táč wiele wła
šnych dowodow o iedney máteríe y
álbo rzeczy/ z písmá s. zebráných á
ná swých mieyscách rozložoných/
Beda mogły býć zá locos cónunes
álbo zá nieiáka špižárnia wšytkiey
Bibliey w gromáde porzadnie znie
šiona/ z ktorey káždy kto czytáć w
mie/ tu pothrzebie swey/ obšicte pí
smá swietego došiac y wžíwáć be
džie mogli.

Czwarty pożyteł iesť ten. Aby čt
ludzie kchorzy sie tych časow gdy
wšytko wolno/ do gmeránia w
písmie S. mimo štan y powołáníe
šwe udawáia/ škad tež prze złe iego
wyzrozumíenie dodziwných šledow
przychodza/ aby mówie w rzeczách
tych ktore im sa tu wíadomošćí po
trzebnieyšé/ zá powodem á wšázá
niem tego Káthechismu/ písmá S.
według włásnego á powšechnego
wykládu iego czytháć y rozumieć
przywykali/ á záhym fálszywych á
šdrožnych wykládow/ ktorým iuž

končá

Locos com
munes pí
smá s. ten
Kátechism
wšázánie.

Pońca dni liźby niemáš/chronic sie
mogli.

Dla Ethorych dwu ostatnich po-
zytkow/naprzod klady sie niekiedy
dowody tych sentency/ktore same
przez sie iasne y kazdemu wiadome
sa. Potym tez przydany jest na kon-
cu ten Keyestr nizey potozony. Kto-
ry wedle porzadku obiecadi/ y li-
w kazdym slowie za soba idacych/
perwiny a nieomylne gosciniec do
snadnego nalezienia kazdey materi-
ey wklazuje/ tak samego textu/ iako
tez dowodow postronnych/ Ethore
materia w textie krotko namienio-
na syrzey wywodza. Ktore dowo-
dy do nalezienia ich w starym albo
nowym Testamentie tak sa ozna-
czone: iz naprzod ile miesyce zniesc
mogto/ pomienione sa księgi z ktor-
ych on dowod jest wybrany/ tym
napisem iaki w polskiej Biblii
mala: to tylko osobliwie przestrzeg-
wszy/ iz Eccles: rozumie sie Eccle-
siastes/ a Ecclesi: Ecclesiasticus.

Zaczyni

Zaczyni przez liźby oznaczone jest
onych ksiąg Kapitulum albo roz-
dział. Aliter drobna gdy sie na
koncu nayduie/ wklazuje do pretses-
go nalezienia czesc onego Kapitu-
lum: ktore Kapitula pospolicie w
porzadnieyszych Bibliach na czty-
rzy/albo gdy wielkie tedy na siedm
czesci rownych/ a pierwszymi litera-
mi obiecadi poznaczoney/ dzielo-
ne by wia. Czego Ethoreby Biblii
niemiaty/ iacno to sam sobie kazdy
sprawic moze. Wszak iz jest nie-
malo ludzi ktorzy albo zgota Biblii
ey niemala y miec niemoga / albo
maliac nierozumieja/ liźby ku znay-
dowaniu tym sposobem takowych
dowodow/ y do takowego szuka-
nia z wiela innych przyczyn nie sa
sposobni. A choeby tez znalezi/ tedy
dla Duchownego wykladu pisma/
ktorego thez niekiedy Kosciol uzy-
wa: niemogliby sie prawego rozu-
mienia ich domyslic. Tedy z tych
przyczyn podalem znowu te malo
innieysze prace/ zem te wszystkie do-
wody

przyczyn
pridania
tych do-
wodow
do Kates-
chismu.

Keyestr u
zywanie y
pozytek.

T

wody

Te ksiąg
Książka
albo do
mowa Bi
blia być
moga.

wody ktore na Brzegach Katechis
smu obyczaję wyższej omienionym
sa poznacone/ ze wszytkiej Biblia
ey iako nakrotcey być mogło wy
brał/ y nakoniec thegoż Katechis
mu przyłożył/ thymże porządkiem
iako sa w Katechismie polożo
ne: tak iż nie kupować ani warty
iack Biblie/ wszytko cho co sie ies
dno w Katechismie Arześciłania
nowi potrzebniejszego z pisma przy
wodzi/ tu od słowa do słowa wła
śnie wypisano naydzież. Dla czegoż
słusznie te ksiąski za mała albo do
mowa Biblia sobie poczytać mo
że. Teorych dowodow gdy
wzywać będzie/ maś wiedzieć: iż
cokolwiek pismem wierszym wnich
położono iest/ cho wszytko sa słowa
własne pisma s. okrom thego gdy
sie czasem ktore słowo cudze dla ob
iaśnienia sentencji wstawić mu
siało/ ktore iednak tym znakiem ()
z obu stron iest zamknięte. A to za
sie co sie tam drobnieyszym pismem
tak z przodu iako na ostátku przy
dawało

dawało/ cho iuz nie sa słowa pisma
s. ale wykład a rozumienie oney se
tencji/ wedle wyroku Koscioła
Powszechnego y Doktorow iego sta
rozytnych. Gdy też naydzież then
znać ic. w posrodku/ maś roz
umieć iż tam stąd ono pismo iest wa
zięte/ na tym miejscu gdzie te znać
iest/ nayduie sie wiecey słow/ ktore
iednak iż sie tu oney materii mało
albo nic niezgodza/ thedy dla krot
kości sa opuszczone. A gdzie then
znać ic. na końcu naydzież/ maś
rozumieć/ iż tam daley w tymże ka
pitulum wiecey tu they rzeczy do
wodow naleść może: ktore theż
wchodzac przedłużenia tych ksiąg
sa opuszczone. A taki znać I na po
czatku ktorego dowodu położony/
znaczy iż w tymże Kapitulu przed
tym/ iest wiecey pisma okolo tey
rzeczy co dla krotkości iest opuszczo
no. Dla teyże też przyczyny/ te do
wody ktore iuz sa raz położone/
gdy znówu do nich przyšlo/ nie sa
powtore kladzione/ ale thylko na
T ij swych

swych pirowſzych mieyſcäch poſtazi
ne. Gdzie ſie teſz takowy dowod al
bo przykłađ przytráfił/ ktory w bi
blię ſyroce barzo ieſt opyſany/ tá
kowego ſie tylko ſumma/ drobniey
ſza litera poſtożyła: mieyſce iego pi
rowey wſkazywſzy/ aby każdy kthoby
ná tym nie doſyć miał/ ſam ſie ſy
rzey wſytkiego doczytać mogł.

Obcyjay
náydowa
nia máte
riey w
tym Káte
chiſinie/
wedle te
go Keye
ſtra.

Gdy thedy wedle Keyeſtru rzecz
ktora albo máteria/ thák w Káte
chiſinie iáko y w dowodách náleſć
chceſz/ naprzod máſz ſobie wſpom.
nieć ſłowo albo názwieſto oney rze
czy właſnie: á wedle liter iáko ná po
czátek onego ſłowa ida/ onego w
Keyeſtrze pod iego litera ſukać.

Ktore gdy tu temu czegoć potrze
ba náydzieſz/ tedy wieđ/iſz przednie.
litery wielkie/znáczą trzy częſci Ká
techizmu. Jáko A. pirowſza częſć/
B. wtora/ á C. trzecia: á liđzbá zá
mioni nápiſana wſkazuje to pythanie
oneyſze częſci w którym ſie ten do
wod zámyſla. Litery záſie drobne
po liđzbie poſtożone/ wſkazuje iſz w o
nymſze

nymſze pytaniu pod takowaz lites
ra/ ták ſame rzecz w terycie Kátech
ſmu/iáko teſz mieyſca dowodom iey
ná ſtronie náydzieſz. A gdzie w Ke
yeſtrze ná końcu obaczyſz taki znak
V. rozumie ſie iſz ieſzcze o tey rzeczy
máſz wiecey ſukać/pod ſłowem kto
re záтым znákiem ieſt nápiſano. A
taki záſie znak ic. dawa znáć/iſz o
teyſze rzeczy y w drugich pytaniách
záтым idacych ſukać máſz.

Dla lepfzego rozumienia kláde ná
przykłađ ta Sentencia kthora ſie
pod lithera V. Náyduie. Vczyntk
dobre ſa do zbáwienia potrzebne/
B. 3 f. C. 28 c. 40 c. V. Wiára.
To ieſt. W częſci wtorey Kátech
ſmu/ Pytaniu trzecím/ pod litera f
A w trzeciey częſci/ Pytaniu dwu
dzieſtym y oſmym pod litera c. W
theyſie trzeciey częſciey/ Pythaniu
czterdzieſtym pod litera c. O thym
patrzay theſz pod ſłowem Wiára.
Takſe o inſzych rozumi. Co mátać
iúſz iáco ſame dowody wedle tego
oſnáćzenia náydzieſz/ albo w Biblia

E iſ cy ala

ey albo w gotowych dowodach po
Katechismie do tego przydanych/
ktore też tymiż znakami iako sam
Katechism y Keyestr są rozdzielos-
ne y poznaczone. To też wiedz iż te
dowody po stronach pospolicie się
kładły tym porządkiem iako księgi
w Biblii są rozłożone. A gdzie są
naczeży naydzież/tedy dowody prze-
dnieyszych ksiąg ku końcowi potożo-
ne/ służą drugiey części oney senten-
ciey (która się aż do drugiey litery
rościaga) która część już nowa
rzecz w sobie zamyka. A niekiedy
mogło się też to przytrafić omyłką
ale iedną nieškodliwą/ ktorey się
w takich rzeczach wstrzedz trudno.
Jeśli się też gdzie omyłką przytrafi-
ła/ w pobieżnym oznaczeniu tych
dowodow: tedy cho przy samych
dowodziech naydzież. Te na swym
miejscu nieomylnie poprawiono.
Ty tedy czytelniku miły/ wyrozum-
niawszy przyczyny y pożytki tak-
wey prace moiey/ staray się o cho-
dbyś iey/ gdzieś do tego przydzie-
takos

tałowymże wmysłem Krześcijań-
skim używał/ to iest ku rozmnoże-
niu cześci a chwale Bożej/ y staroży-
tney nauki w Kościele tego Powo-
szechnym: tudzież też ku zbudowa-
niu y pomnożeniu w pobożność
siebie samego y bliźniego swego.

Co gdy weźmiesz: tedy y sobie same-
mu otworzenie smysłów do głębsze-
go nauk zbawiennych wyrozumie-
nia/ przez oświecenie Ducha świę-
tego ziednaś: A mnie też chciej
do tego przydaś/ abych y napo-
tym/ iесли Pan Bog zdarzy/ do tey
y inſzych takowych ku dobremu po-
spolitemu należących zabaw/ do
ktorych nowo przystępuje/ czasu y
prace swey niełithował. W czym

mie modlitwami swymi wspo-
magać nie zaniedbiway:

a w P. Bóże zdrow

a szczęście 304

staway.

XC

Keyestr

Keyestr.

zle bywała. C. 11 c d / 13 c.
Boiażn ku dobremu grzechu jest. C 29. g

C

Ceremoniy do nabożeństwa nad wstawa
Kościelną wzywać się niegodzi. B. 7 d
Chleba powszedniego trojańskiego ciatu y
dušey pochrzebnego/ iako w Pacierzu
prosimy. A 45.

Choroby przy śmierci nawiecey człowie
ka trapią. C 48 f.

Chwała Boża Ceremoniy od B. Ościot
roznych nieprzypuścza. B 7 d.

Chwała Bogu a świętym czyniona jest
rozna. B 8 c.

Chwała świętym czynioną też Pana
Boga dotyczy. B 8 f.

Ciała wszech ludzi w Sadni dzień zmar
chwych wstana acz roznie y do rozney
zapłaty. A 19 f g 29. C 49 d.

Ciało Pana Krystusowe prawdziwe jest
w Sakramencie. B 32.

Ciało Pańskie pod jedną osobą ma być
przyimowano wchodząc siła Dyabel
skiego. B 32 f h.

w Ciałach bogobojnych Krześcijanow
miejska Duch s. C 10 f.

Ciała

Katechizmu.

Ciało nasze jest iako śpiący domowy w Lu
feniu Szatani: y przeciw niemu
obrona. C 34 f 38.

Ciało trzeba umartwić/ y dušey pod po
suśenstwo poddawać. B 30 d. C 38.
43 n. V. Post.

Ciało trzeba człowiekowi opatrować ale
obrokiem C 38.

Cirpliwosć cnota Krześcijańska gniemo
staga. C 43 l.

Cnoty S. Krześcijaninowi są potrzeb
ne/ y iako są rozne. C 40 c. 41.

Cnoty cztery gruntowne kthore y iakie
są C 41 c. 42.

Cnoty bez pomocy Niebieskiej niezasłu
guia są Bożej. C 44.

do Cnoty ciężka droga Niezność przewy
cięży. C 42 f.

Cnoty stać pochodzą/ y kthore są przeci
wne grzechom śmiertelnym. C 43.

Cudzołóstwo okrutny grzech przeciw Bo
gu y bliźniemu. B 18 c

Czar wszelkich zakon Boży broni: y i
ako je rozoznać. B 7 c.

Czarnoksiężwa zapo Boży broni. B 7 c

V

q

czas

Kyeſtr.

Cido do zaſługi zbawienia wielki plenoe
 ru na ſwiecie. C 28 c.
 Cysciec do ſadnego dnia thylko trwa:
 iakie duſe tam ida: A iako wspomaa
 gane ſywaia. A 30.
 Cyschość pobożnierka y beſpiecznierka
 niſz Małżeńſtwo B 20.
 Cyschości oſobliwa odptáthá w Niebie/
 B 20 d. C 46 h.
 Cyschości ſtan z Rády Pána Kryſtuſo
 wey pochedzi. B 43 c.
 Cyschość troiaka/Paniénſka/Wdowcza/
 y Małżeńſka/ C 43 f.
 Cyschość prawdziwa nietylko ieſt ná cie
 le y ná umyſle/ C 46 h.
 Człowiekowi kwoley ſwiát ſtworzony/
 A 9 f g.
 Człowiek dla chwały Bóſzey ieſt ſtwo
 rzony/ A 42 b.
 Człowiek z przyrodzenia do grzechu ſkła
 ny/ A 44 b.
 Człowiek bez pomocy Boſkiej nic dobre
 go nie ſpáwi/ A 44 c.
 Człowiek bez potrzeb doczeſnych żyć nie
 moſe/ A 45 c. C 37 h.

człowiek

Kátechizmu.

Człowiek niema ſie wwozić ozdoba teſ
 go ſwiátá/ C 37 d.

D

Dárow Dóhá s. do zaſługi wczynkow
 potrzebá: y tore á wiele ich ieſt/ C 44
 c. 45.
 Dyabeł iakim Krolem ieſt/ A 43 c.
 Dyabeł z zazdrości ludziem głównym
 nieprzyjacielem ieſt/ C 27 c.
 Dyabeł iako przywodzi do grzechu/ C 35
 Dyabeł do grzechu podwieſć moſe/ ále
 nieprzymusić/ C 35 b c.
 Dyabli naſtráſliwiey przy ſkonaniu ku
 ſá/ C 48 f.
 Dyabli w dzień Sadny pothepionych
 ſtráſliwie pilnować y grzechy ich z re
 yeſtru wyliczać beda/ C 49 m.
 Dyabelſkiego wpadku pycha počátek
 y przyczyna/ C 10 c.
 Dyabelſkiej mocy żadna ná ziemi ſprze
 ciwić ſie niemoſe/ C 34 c.
 Dyabelſkiej pokuſie iako ſie bronić ma,
 my/ C 36.
 Dobr doczeſnych iako od Boga proſić
 mamy/ A 38 c d. V iii Dobra

Keyestr.

Dobra myśl z obżarstwa pochodząca
Krześcijaninowi nieprzystoyna/ C 1 s b
Dochody KŌścielne powinna rzecz w
cale oddawać: I iakie przekleństwo iest
one ządzierzać albo sobie przywłaś-
zczać/ B 38.

Domem niekiedy pismo święte zowie
majątność/ B 23 b.

Dosyć wczynienie do pokuty iako potrze-
bne/ A 25 k.

Duch święty iest Bogiem prawdziwym
y czemu tak nazwany/ A 20.

Duch święty co w Krześcijanach sprá-
wuje/ A 20 d. C 44 c.

Dusza każda skoro po śmierci zapiącha
swo bierze/ Ale w dzień sądny toż osaa-
dzenie iey w ciełe wśemu światu ob-
iawiono będzie/ C 49. c d.

Dziatki trzeba z młodu dobrze wycho-
wać/ C 39 g.

Dziękowanie Bogu za dobrodzieystwa
iego do modlitwy należy/ A 35 c.

Dziesięciny y inſze dochody KŌścielne
powinne sa kaptanō: I iako iezątrzy-
mawać niebezpiečno/ B 38.

Katechism.

Dziesięcioro Boże przykazanie y iego ro-
dział/ B. 5 6.

Dziewictwo albo Pánienstwo iaka za-
cna cnota/ B 20. 43 c. C 43 g.
G.

Gniew który y iako bywa grzech śmier-
telny/ C 23 b

Gniew kthore grzechy za soba ciągnie/
C 24.

Gniew pierwey bywa myśla/ záchym
mowa/ nákoniec wczynkiem. C 23. 24

Gniew y iakieżkolwiek okázowanie iego
iest grzechem śmiertelnym/ B 17 d

Gospodarstwu bez błogostáwienstwa
Bożego staranie niepomozie/ A 45 d.

Grzech co iest/ skąd pochodzi/ y iako sie
dzieie/ C 1.

Grzech dzieie sie myśla/ mowa/ y wczyn-
kiem/ C 1 d.

Grzech opuścieniem rzeczy rozkazanych
też sie dzieie/ C 1 f.

Grzech dzieie sie przeciw przykazaniu
Bożemu/ C 1 c. 4 b.

Grzechy iako sa rozne/ C 2. 3.
Grzech

Reyestr.

Grzech pierworodny kthory iest y iako
bywa zgladzony/ C 2 b c
Grzechyoczynkowe ktore sa/ y iako by
waia zgladzone/ C 2 d f.
Grzechow lekarstwa duszne sa Sakra
menty/ A 26. C 39.
Grzech smiertelny iako iest czlowieko
wi skodliwy/ C 6.
Grzech powszedni kthory iest/ y iako od
smiertelnego rozny/ C 4.
Grzech smierthelny kthory iest y czemu
tak nazwany/ C 4 c. 7 b
Grzechy glowne z kthorych inke wyra
staja ktore sa/ C 7 c.
Grzech smierthelny iako iest sprosny y
niebezpieczny/ C 4 d. 6.
Grzechy powszednie czym bywaia zgl
adzone/ C 4 h k.
Grzechu smiertelno iakie karanie. C 6 f
Grzechy odpuszczajia Kaplani w Koscie
le Powszechnym/ ale moc Boza. A 25
Grzechow odpuszczenie iakim sie sposo
bem dzieie/ A 25. 26.
Grzechow trzech naszkodliwych Tria
biestie lekarstwo/ C 30 f. Grzech

Katechizmu.

Grzechu acz nie powszedniego czlowiek
sie wstrzedz niemoze/ A 46 b. C 4 g.
Grzech odpuszczon niebedzie temu/ kto
tez blizniemu nieodpuszcza/ A 46. c f.
Grzech poczatkem y przyczyna wshgo
zlego/ A 48 d. C 6 c.
Grzechy w swietla czynione ciezsze by
waia/ B 11. d.
Grzechy przeciw samemu Bogu przez
same pokute zgladzone bywaia: Ale
przeciw blizniemu nagrody potrzebu
ia. B 26.
w Grzechu smierthelnym y chwilk
trwac iako niebezpieczno/ B 35 c f.
Grzech iede drugi zasoba ciagnie B 35 g
Grzechy kthore czlowieka nabazyley ku
zgimeniu ciagna. C 21. f.
Grzechom pobudke ktore rzeczy dawac
ia/ C 15 g.
Grzechu czlowiek na duszy osieblu sobie
miazacz niemazy/ C 29 d f.
Grzech przeciw Duchowi S. czemu rze
czony/ y czemu do odpuszczenia barzo
trudny/ C 31 b c d.
W Grzechy

Reyestr.

Grzechy przeciw Duchowi świętemu
ktoreśa/ C 31 d.
Grzech z wporu a z zakamiatości iesth
przeciw Duchowi świętemu/ C 31 l.
Grzechy w Niebo wołaiace ktore sa
y czemu tak rzeczone/ C 32.
Grzech sprosny Sodomski pomsty do
do nieba woła/ C 32 g.
Grzechy cudze ktore sa/y ktorými sie spo
sobami dzieia/ C 33 b.
Grzechu cudzo niewhamuacy gdy mo
ze bywa go wcześnitjem/ C 33 m.
Grzechu cudzego gdzie tego mieysce iest
zamilczenie/ czyni winnym onegoż
grzechu/ C 33 n.
do Grzechu iako Szatan przywodzi: y
iako sie mu bronić/ C 34. 1c.
Grzech przyzwolenie wypelnia: acz w
czynek bierzey karan bywa/ C 35.
Grzesznego od grzechu odwodzić/ iesth
wielka zasługa w Bogu: a thego nie
zaniechować iest wielki grzech/ B 41 b
za Grzesznego zakamiatego Boga pro
sić iest miłosierny czynek/ B 41 h.
Grzeszny

Katechizmu.

Grzeszny człowiek iako iest niżemny/
C 6 d.
Grzeszni czemu niemają dobrych czyni
kow zaniechować/ B 2 d.
Gwałtowność ludzka przyczyna/
C 12 h.

J

Jakmużna cielesna y duszna iako ma być
czynniona/ B 39 1c.
Jakmużna iakie zalecanie y odpłatne w
Boga ma/ B 42.
Jakmużny ktho przemoże nie dawania
grzechu iest/ B 42 b/ C 11 f. 12 b.
Jarmarki albo targi w święta kiedy sa
zakazane/ B 10 h.
JESVS to iest zbawiciel imie z Nie
ba dane/ A 11 b c.
Imie Boze prozno albo źle wspomina
no być niema/ B 9 g.

K

Kacyrstwo y niedowiastwo gubia
Rzeczpospolitą/ A 32 b.
Kacyrstwa z lakomstwą pochodza/
C 13 h.

W ij Kacyr

Keyestr.

Kacyrstwo uporne iesth grzechem przez
ciw Duchowi S. C 31 h.

Kacyrze iako niedowiarstwem grzecha/
A 31 f.

Kacyrze wiele dusz na potę pienie zawa
dza/ A 31 h.

Kacyrze zakon dobry sie wyrozumianny
gubi/ A 31 f.

Kacyrze prze niedowiarstwo zbawieni
byc nie moga/ A 32.

Kacyrzami komu y iako sie obcowac
zeydzie/ A 33 b.

Kacyrzow upornych chronic sie potrze
ba A 33 c.

Kaplastwo iest Sakrament Kosciol du
chowie rozumniajacym/ A 26. C 39 h

Kaptami Powstehnego Kosciola grze
chy odpuszczaja moca Boza/ A 25.

Kaptami maja dogledac przysthoyney
chwaty Bozey/ B 7 f.

Kaptanom powinna iesth zywnośc od
ludu pospolitego/ B 38.

Kazania potrzebna rzecz w swieta slus
zac B 10 d. V. Slowo Boze

Klamy

Katechismo.

Klamstwo bez grzechu trudno byc mo
ze/ B 22 c.

Klamstwa dla chciwosci ludzkiej bo
strzedz sie trudno/ C 12 f.

Klatwa iest wyrzucenie z Koscio: B 34 b

Klenotem od Boga powierzonym trzeba
ostroznie hafowac. C 28 c.

Kłopoty albo frasunki skromnie znoszo
ne zaslugia blagoslawiestwo/ C 46 d

Amotrowie ostroznymi byc maja przy
rzekajac za wiare krzesnych swoich/ A

27 d. A w przedmowie.

Kosciol Krystusow co iest/ y teory pra
wdziny a Powstehny/ A 21.

Koscio: Kacyr: nie sa prawdziwe A 21 f.

okro Kosciola Powstehnego nikt w spra
wiedliwion nie bywa. A 22. 32 f.

Kosciol iest obtubienca Pana Krystus
owa y matka nasza/ B 27 b.

Kosciola powinniśmy sluchac/ B 27.

Kosciolow nadania y sprzetow ich tu
pienie/ iakie karanie za soba ciagnie/ B

21 f/ 38 f g.

Kredo Apostolskie Kthore iest/ co zamy
w iij ka/y

Keyestr.

Pa/y iego rożdziat/ A 5. 6. 7.
 na Brerwnych ma sie miec przednięysze
 baczenie/ B 25 f.
 Krystus iest Synem Bozym wiecznym
 y przyrodzonym/ A 9 c. 12.
 Krystusa prawdziwym Bogiem y cżło-
 wiekiem być wierzymy/ A 10. b.
 Krystus albo pomazaniec iakie imię/ y
 co nam znaczy/ A 11 d.
 Krystus czemu iedynym Synem Bo-
 żym iest/ A 12 c.
 Krystusa czemu osobliwie zowiemy Pa-
 nem naszym/ A 13.
 Krystus meżnie Djabła zwoiował/ A
 13 b. 16 b.
 Krystusowe wedle ciała poczęcie y naro-
 dzenie dziwne: wsżakoż prawdziwe/ A
 Krystusowa meka y śmierć była (14.
 tylko na cżłowieczeństwie dobrowol-
 na: wsżakoż prawdziwa y okrutna za
 grzechy nasze/ A 15.
 Krystus iest mądrością B. Oycą A 17 b
 Krystus iako zstąpił do piekła/ y kchore
 dusze a iako wybawił/ A 18.
 Krystus

Katechizmu.

Krystus własną mocą smartwychwstał
 y duszami pobożnym do tego moc dał/
 A 18 f g.
 Krystus iako przez w Niebowstąpienie
 iest uwielbion/ A 19.
 Krystus przydzie sżbrąsliwie sadzić ży-
 we y umarłe/ A 19 d. C 49 g.
 Krystus teże ktory był na krzyżu iednoż ro-
 znym sposobē ofiarowany bywa B 31
 Krystus iako nigdziey tak w Sakramē-
 cie nierozdzielny bywa/ B 32 g.
 Krolestwa Niebieskiego napilnię pro-
 sić mamy/ A 38 b. 43 b.
 Krolestwo Boże w cżłowiecie iako by-
 wa/ A 43 d.
 Krolestwo Niebieskie pobożni po Sado-
 nym dniu otrzymają z radością niewy-
 mowna a wieczna/ C 50.
 Krolestwo Djabelskie iakie y przeciw-
 niemu obrona/ A 43 c.
 Krześcijanin co ma umieć/ A 1.
 Krześcijanie czemu są sługami Krystus-
 sowymi/ A 13.
 Krześcijanie mają sie synowskie przeciw-
 Bogu zachować/ A 41.

Keyestr.

Brzeszczanie iako są bracia między sobą

A 41 b. B 25 g. V. Miłość.

Brzeszczanin wszystko ku chwale Bożej
czynić ma/ A 42 c.

Brzeszczanin nie początek ale koniec
doznawa/ B 44 d. C 42 f.

Brzeszczanin ska spoleczność w powszech-
nym Bościele iaka. A 23 b.

Brzeszczanin skiey powinności wezłowa-
cia summa/ B 44.

Brześć omyciem zwirchnim duszne sprá-
wnie/ A 27 b.

na Brzeście bywa wlewana łaska Boża
dary Ducha s. y cnoty s. A 1 b. 27 c.

Brześć mianowaniem kiedy/ y iako odo-
prawion być może/ A 27 f.

Brześć zgładza grzechy wszystkie/ A 27
c. C 39 b.

Brzymode mamy bliżnim dla Boga odo-
puszczać/ A 46 c. B 41 g k. V. Cir-
pliwosć.

Brzymody prawnie iedno przez wasnicy
dochodzić może/ A 46 d.

Brzymoprzyściestwa Zakon Boży zakła-
sanie/ A iako sie dzieje/ B 9 c. Brzyo

Katechizmu.

Brzymoprzyściestwa chćiwosć ludzka
przyczyna/ C 12 g.

Brzymem s. czemu sie z dawną Brzeście-
anie żegnają: y iego moc y tajemnice/

A 16. 17.

Brzymo y inke Ceremonie do krztu z
dawną używane/ A 27 g.

Łakomstwem iako kto grzeszy/ C 11.

Łakomstwem dusze y wiare przedayna
ma/ C 13 g h.

Łakomstwem ktore lekarstwo przeciw-
ne jest/ C 30 c. 43 d.

Łakomstwo ktore grzechy pochodza/ C 12.

Łakomego obyczaje y choroby duszne
ktore są/ C 12. 13.

Łenistwo duszne iaki grzech y iako nies-
bezpieczny/ C 28.

Łenistwo duszne ktore grzechy za sobą
ciągnie/ C 29.

Łichwiarstwo kiedy y iaki grzechem
jest/ B 21. h.

Łucifer z thowarzystwem dla pychy z
 Ciebie arzucony/ C 10 c.

Łupies

Keyestr.

Lupiestwo albo rozboystwo iaki grzech

B 21 c. M.

Madrość Arzeszijańska cnoty/ y na
czym należy/ C 42 c.

Maietności bliźniego iakieżkolwiek vfi
rodzenie/ grzechem iest/ B 21.

Maietności cudzey niesłusne przywtaś
szenie albo poządanie grzechem iest/
B 23/ 24. C 11 b.

Makienstwo potrzebuie wielkiej świec
tobliwości/ B 16 d. C 43 f.

Makienstwo iest ostatnim lekarstwem
przeciw cielesności/ B 19 b.

w Makienstwo wstheputacy co na piec
czy miec maia/ B 19.

w Makienstwo towarzyśa wiary po
wszechney obierac potrzeba/ B 19 d.

Makienstwo w rodzie przyiete niepobo
żne/ B 19. f.

Makienstwo przymuszone albo pokato
ne nieważne iest/ B 19 g.

Makienstwo trudniejszy schan niż czo
stosc: Ależ oboj pobożny/ B 20.

Makienstwo iest Sakramentem Boś
ciol

Katechisim.

Ściot wedle ciata rozmnażalacym/ A
26. C 39 f g.

Makienstwo pobożnie przyiete łaska Bo
ża dawá/ B 20 h.

Makienkowie iako sie przeciw sobie za
chorac maia/ B 16. 19. f.

Maria dziewictwa nienaruszyszy pra
wodziwie Pana B. porodziła/ A 14 c d

Maria przedniysze nad swietymi mieys
sce w niebie ma/ A 49 c.

Mariety przyczyńa do p. Krystusa iest
osobliwie pomocna/ A 49 d. 51. h.

Mariety pozdrowienie ktore iest/ od ko
go stozone/ iego wyklad y pożytek/
A 50. 51.

Maria byla bez zmaży wszelakiego
grzechu// A 51 f.

Maria zbawienie przez Jezu vtrácone/
nam przywrocila/ A 51 c g.

Maria iest posredniczka naša do Pa
na Krystusa/ A 51 h.

Meká Pana Krystusowa iaka/ y oney
pożytek/ A 15.

Mieznosc cnota gruntowna y na czym
należy/ C 42 f.

Æ ij Mezo

Reyestr.

Mezoboystwa y wśhelatkiego krwie rdo-
lania/ albo obrażenia na ciele broni zas-
kon Boży/ B 17. b.
Mezoboysthwu duszne iako bywa czo-
nione/ B 17 d.
Mezoboystwo gwałtowne pomsty do
niebá wstawicznie woła/ C 32 c.
Mierność cnota gruntowná y ná cym
należy/ C 42 d.
Miłość Krześcijańska cnota od BOGA
wlaná/ A 1 b.
Co sprawnie w ciotowiecie/ A 3 d. B 2
Cnotam inszym doskonałość dawa/ A 3
d. B 2 c. W cym sie potężuje/ B 1.
42 c. W Ciebie sie doskonale wypełni/
B 1 c. Przeciw Bogu iaka być ma/ B
1 b. Przeciw bliźniemu B 1 d f. Jas-
ko jest zacna y potrzebna/ B 2. Grze-
chowi jest przeciwna/ C 1 b. Zwłaszcza
szadrosć/ C 43 m. Jey porządek/ B
25 c.
Miłość nierządna iako jesth škodliwa/
C 15. V. Tłoczyskość.
Miłość zbytńa siebie samego y tego sa-
mą iak jest/ C 15 f f.

Katechizmu.

Milosierdzie ciotowiekowi do niebá dro-
gę ściele/ B 42. C 46 g.
Milosierdziu Bożemu zbytńie duszć jest
grzech przeciw Duchowi s. C 31 g.
Modlić sie kiedyśmy osobliwie powinni/
A 52 c.
Modlitwa wyrosta z nadzieie/ A 34 c.
41 c.
Modlitwa co jest iako sie dzieie/ y co za-
myka/ A 35.
Modlitwa iako jest zacna/ A 36.
Modlitwy wielkie a rozmaite pożytki/
A 36. C 4 b. 36 b. 38 d. 37
Modlitwa dobra co ma mieć aby wy-
stuchana była/ A 37.
w Modlitwie o które rzeczy prosić ma-
my y takim porządkie/ A 37 f. 38.
Modlitwa namwiecy ma być o rzeczy
zbawienne/ A 38 b. 43 b.
Modlitwa Pańska tho jest pácierz jesth
nadostonalša y co w sobie zamyka/
A 39. 40.
do Modlitwy dobrej trzeba sie pirowey
przygotować. A 41 b.
K iij Modli

Reyestr.

Modlitwa wstawiczna iako ma być czy-
 niona/ A 52 b.
 Modlitwa w przygodach przednieysza
 pomoc/ A 53.
 Modlitwa kładac sie spać iako być ma
 A 53 d.
 Modlitwa po raniu/ wieczor/ y przy po-
 karmie iako być ma/ A 54.
 Modlitwy przy Mshey iakie być mają/
 A 53 c. B 31 f.
 Mowa rzezypliwa z gniewu pochodzą-
 cą grzechem iest/ B 17 c d. C 24 d f
 Msza co iest iey przyczyny y pożytki/
 B 30.
 Mshey słuchanie w Niedziele y święta
 iest powinne/ B 10 c.
 Jakie modlitwy y sprawa przy niej być
 ma/ A 53 c. B 31.
 Przy Mshey Anyotowie bywali widani
 B 31 f.
 Mshey trzeba dostuchać y dla czego/ B
 31 l m.
 Nadszeia cnota od Boga włana/ A 1 b
 Nadszeia co sprawuje w człowiecze/ A
 2 b. 3 c. Nadszeia

Katechizmu.

Nadszeia na czym należy y czym sie po-
 kazuje/ A 34.
 Nagroda bliźniemu wskodzonemu do
 pokuty potrzebna/ B 26 c.
 Namierność/ D. Zadza.
 Narodzenie Pana Krystusowe dwoiac
 sie barzo rozne/ A 9 c. 12. 14.
 Naucać rzeczy zbawiennych niewie-
 ietne iest rzecz powinna albo przystoya-
 na/ B 41 c. X w Przedmowie.
 Nauk zbawiennych zaniedbywanie iak
 ko niebezpieczne/ C 5 d. X w Przed-
 mowie. C 30 g.
 Niebo nie nieczystego nieprzyjmuie/ A
 Niebieska radość iako wielka iest/ A 29
 d. C 50.
 Nieczystość wśhelaką mimo stan Ma-
 żeński grzechem iest/ B 18 b. C 14 b.
 Nieczystość kthore grzechy za soba cią-
 gnie/ C 15.
 Nieczystość iako sprosny y škodliwy
 grzech y iego karanie/ C 16.
 Niedowiarstwo troiatkie wierze Krze-
 ścijańskiej przeciwnie/ A 31.
 Niedos

Reyestr.

Tiedowiárstwo iáko ciężki y niebespie-
czny grzech/ A 32.

Tiedziela powinna rzecz świecić y iá-
ko/ B 10.

Tienawiść co zá grzech/ C 26 b. D 3a.

Tienawiść bliźniego y iákieżkolwiek o-
kázowanie iey meżoboystwo dufnym
iést/ B 17 d.

Tienawiść Boga y bliźniego z nieczy-
stości roście/ C 16 h.

Tiepostuśenstwo iáki grzech y skąd po-
chodzi/ C 9 b. C 25 h.

Tieprzyiacioly iáko mamy miłować/ B

Tieprzyiaciolum zle dobrym oddawać
iést Krześcijańska/ B 41 g h k.

Tieprzyiaciele główni zbawienia ludz-
kiego ktorzy są/ iáko kufa/ y przeciw-
nim obroná/ C 34. 1c.

Tierozważność rzeczy zbawiennych o-
kąd pochodzi y iáko škodliwa/ C 15 c
19. f. 29. b.

Tiewmieltność zakona Bożego niewy-
maria od grzechu/ C 5 cd. A
przedmowie/

Tiew

Kátechizmu.

Tiewstáwicznosc albo lekkosc w postea-
ptach skąd pochodzi/ C 15 d.

Tiewiádomosc troiaka y ktora wyma-
wia od grzechu/ C 5.

z Tiewiernymi komu y iáko obcować
sie godzi/ A 33.

Tiezgodá z pychy pochodzaca grzechá
iést/ C 9 h.

Tiezgody rozsiwianie iesth Dabelski
grzech/ C 26 f. 24 d.

O

CC9d.

Obłudność iáki grzech y skąd pochodzi
Obmawianie bliźniego iáki grzech/ B
17 c. C 24 d. 26 d f.

Obrázow chwaleńie iáko iést pobożne y
pismu s. nieprzeciwne/ B 8.

Obroná Boga przez Anyoly cztowieko-
wi potrzebna. A 48 c.

Obroná grzechu cudzego onegoż wina-
nym czyni/ C 33 l.

Objárstwé iáko kto grzeszy/ C 17.

Objárstwo á opilstwo iést ciemnica dui-
fy cztowieczey/ C 18 g. 21 d.

Oczu y inshych synstow thrzeba pilnie
strzedz/ B 24 c. A Odew.

Keyestr.

Odkupienie ludzkie ojobliwey pamiatki
 a dziekowania godne/ A 51 b.
 Odzienia używanie iakie bywa grzechē/
 C 22. Cne C 22 cd.
 Odzienie ku potrzebie nie ku zbytkowi da
 Oslara własna nowego zakonu dzie sie
 we Mſhey y ktora iest/ B 30. 31.
 Oycem cjemu Bogu zowiemy/ A 9. 41.
 Opatrność Boska wſemu stworzeniu
 iako potrzebna/ A 9 b.
 Opilstwo iaki grzech iako ſzkodliwy/ kto
 re grzechy rodzi/ iego karanie/ C 17. 1c
 Opilstwo iest przeciw przyrodzeniu: z
 człowieka beſthya czyni: ciało y duszę
 ſkodzi/ C 19 1c.
 Opilstwo bywa przyczyna inſzych grzes
 chow/ przetwoż wielkiego karania go
 dne/ C 21 c.
 Oſtatnie rzeczy człowiecze ktore ſa y o
 nych rozważanie iako pothrzebne/ C
 47. 1c. Crze/ A 2 b
 Oświecenie duſhne przez co człowiek bieſ
 p.
 Panem naszym cjemu iest pāz. A 13 b
 Pānos

Katechiſmu.

Pānowie co powinni ſługam albo pod
 danym/ B 15 c. C 32 d f.
 Pāſtyrze duchowni mają znać ſummie
 nie owieczek ſwoich/ B 35 b.
 Pāſtyrzo duchownym żywność od pod
 danych iest powinna/ B 38.
 Pijanicow obyczaje y choroby duſhne y
 cielesne/ C 18. V. Opilstwo/
 Pycha początkiem y grunthem kaźdego
 grzechu iest/ C 8 b.
 Pycha iako człowiek grzeszy/ C 8.
 z Pychy ktore grzechy roſta/ C 9.
 Pycha iako Bogu brzydka/ a ſtworze
 niu ſzkodliwa/ C 10.
 Pychy iakie iest lekárſtwo/ C 30 b.
 Pieczotowania zbytenieś mająćność z la
 komſtwa roſcie/ C 12 c. V. Goſpodar
 do Pietła iako y dla czego Pan Chwo
 ſtwa Krystus zſtał/ A 18.
 Pietło tylko widzieć w dzień ſadny beo
 dzie potepionym wielka meka/ C 49 n.
 Pietło w dzień ſadny pothepione z Dy
 abły pojrze/ C 49 n. 51 b d.
 Pietelne meki iako ſtráſliwe a okrop
 ne beda/ C 51. V. potepienie.

Keyestr.

Piekielne meki żadnego końca ani na-
dzicie poćiechy mieć nie beda/ C 51 n.
Pochwalenie tego z grzechu czyni więcej
smutkiem onegoż grzechu/ C 33 b.
Pocieszyć Krześcijańskie smutnego po-
bożny uczynek/ B 41 f.
Poddani co powinni przełożonym dus-
chownym y świeckim/ B 12. 15 d. 27
Podwiedzenie drugiego do grzechu tja-
kimże grzechem jest/ C 33 g. C 31 b
Pogani iako niedowiarstwo grzeszą/ A
Pogrzeby Krześcijańskim wmysłem czy-
nione są pobożne/ B 40 c.
Pokarmy bez modlitwy y dziękowania
branie być niemają/ A 54 c.
Pokarmow rożkosznych niezakazanie Ko-
ścioł w post iako złych/ B 36 c.
Pokarmow używanie niemierne iako
skadzil/ C 20 ic.
Pokarmow złe używanie ktore jest y i-
stot grzech/ C 17.
Pokoiu przestrzegający synami Bożymi
nazwani/ C 46 k.
Pokoiu dusznego y cielesnego rano y wie-
czor prosić mamy/ A 54 g.

Katechizma.

Pokora do modlitwy potrzebna/ A 37 d
Poko: przeciwna jest pyśle/ C 30 b 43 c
Pokusy troiakię Szataniskiey obrona/
C 36. ic. C 42 f.
Pokusam że nie sie sthawić potrzeba/
Pokusam nie dopuści Pan Bóg nad
prosiacymi przewieść/ A 47 d. C 42 g.
Pokusy troiakię w człowiecze podobie-
stwo/ porządę y miarowanie/ C 34 ic.
Pokusy w człowiecze przyczyna y poży-
tek/ A 47.
Pokuta do odpuszczenia grzechow po-
trzebna y dostateczna/ A 25 d. B 26
b. C 2 f. 39 d. C 25 f.
Pokuta prawdziwa co w sobie zawiera
Pokuty wzgarda y ostateczne odrzuce-
nie jest grzechem Duchowi świętemu
przeciwnym/ C 31 m.
Pokutę zwłaczać iako niebezpieczną
B 35 c f.
Pomazanie ostateczne iakim Sakra-
mentem jest/ A 26.
Postuśnienie Zakonnicze jest zradę p.
Bryksusowej/ B 43 d.

Keyestr.

Post przed przystępowaniem iaki po-
 trzebny/ B 34 h.
 Posty są z nauki y przykładu Pana Kry-
 stusa y Apostołow/ B 36 f.
 Post duchowny przy cielesnym iako być
 ma/ B 36 g. C 46 f.
 od Postu kthore osoby są wymowione y
 iako/ B 37.
 Posty gwałcić grzech z obżarstwa po-
 chodzący/ C 17 f.
 Postem nieodrzuca Kościół pokarmow
 rostkowych/ ale dla umartwienia ciała
 iaki niekiedy ich zakazuje/ B 36.
 Pocheptionych iakie karanie będzie/ A
 29 f. C 6 f. 49 n.
 Potepieni w dzień sądni w iakich stras-
 chach beda/ C 51.
 Potepieni oblicza Bózego nieogładają
 co będzie nawierża mek/ C 6 f. 51 f.
 Pocheptionych meki beda na duszy y na
 ciele/ a zwłasczą na członkach ktorzy
 mi grzeszyli/ C 51 h k.
 Potepieni beda wcześnikami mek tych
 ludzi/ ktorym grzechu przyczyna byli/
 C 51 l.

Potrzeb

Katechizmu.

Potrzeb doczesnych do opatrzienia ciała
 iako prosić y używać mamy/ A 45 h
 D. Dobra/ Młaietność.
 Potwarz z gniewu roście/ C 24 g.
 Pożądanie złe z umysłem wypełnienia
 Boga grzech poczyna/ B 23 c.
 Pożadliwość złe iako ma być skromio-
 na/ C 30 d 42 d. 43 b. D 43 a.
 Prokuratorowie y inne osoby prawne
 w iakim niebezpieczeństwie są y czego
 przestrzegać mają/ B 22 d f.
 Pro pace gdy sławia iako się modlić
 A 54 d.
 Proznowanie wielka pobudka do grzes-
 chu/ C 36 f.
 Przechwalanie siebie samego ku złemu
 grzechem jest/ C 9 c.
 Przełożeni co poddanym albo sobie zle-
 conym powinni/ B 15 c d.
 Przestawianie niewinnych a skromnie
 cierpieć jest rzecz Krześcijańska y apłatory
 niebieskiej godna/ B 44 c. C 46 l.
 Przestawowcy niewinnych w dzień są-
 dy leżać się ich beda/ C 49 k.

Przeje

Reyestr.

Przeżegnania Kapłan'skiego po Alsey
dożyć potrzeba/ B 31 l.

Przystępowanie na Wielkenoc roztacza
ne niewymarwia od częstego przez nie
duże posilenia/ B 34.

do Przystępowania iako się przygo-
wać/ B 34 g.

Przyzwolenie czyni grzech choćby do w-
czyntu nieprzysto. C 35. f.

R

Rachunek ciężki na sądzie Bożym ka-
dy dać musi/ z wczynkow/ słow/ y pro-
znego pomyslenia/ A 29 c. C 49 c.

Rady Ewangeliczne kthoresa y co na
nich należy/ B 43.

Rada do wczynienia grzechu takimże
grzechem iest/ C 33 d.

Radzić wątpliwemu na dobre pobożny
wczynek/ B 41 d.

Radość z nieśczęścia bliźniego iest grze-
chem zazdrości/ C 26 c.

Robić w świecie bez gwałtowney po-
trzeby niegodzi się/ B 10 f.

Rodzicy co powinni dziatkom swoim
B 14.

RELIQUIA DATA

na koniec brach
G. Hart.

brach I. karkhi.

P. y. u. a. i. M. e. b. u. r. i. n. g.

1577

